

Ovo je moja
SUPRUGA

هذه هي زوجتي

Isam b. Muhammed eš-Šerif

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA.NET

Ovo je moja supruža

Naslov originala: هذه هي زوجتي

Transkripcija naslova originala: *Hazihi hiye zevdžeti*

Autor: 'Isam b. Muhammed eš-Šerif

'Isam b. Muhammed eš-Šerif

Ovo je moja supruga

Prijevod: Esad Mahovac

Zenica, 1432./2011.

Posveta

Ova je moja
supruža

Predgovor

Hvaljen neka je Allah, neka je salavat i selam na Allahovog Poslanika, na njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ga slijede.

Knjiga "Ovo je moja supruga" uvaženog i nama vrlo dragog autora 'Isama b. Muhammeda eš-Šerifa, Allah ga sačuvao i učinio ga od koristi muslimanima, zasigurno je prijeko potrebna svakom vjerniku i vjernici. Neću pretjerati, a Allah mi je u tome svjedok, ako kažem da je ova knjiga nešto najbolje što je napisano u skorije vrijeme.

Svaki bračni par današnjice ima nasušnu potrebu da pročita ovo djelo i da svoj život uskladi shodno njenim smjernicama, što im toplo i preporučujem. Koristim ovu priliku da uputim poziv dobrotvorima da ovu knjigu dostave do svih muslimanskih zemalja, jer vidim da može poslužiti kao djelotvoran lijek za teško izlječive bolesti u vremenu kada je ummet odustao od traganja za svojom srećom i nekadašnjim ruhom savršenstva.

Ebu Bekr Džabir el-Džezairi,

Predavač u Poslanikovom mesdžidu u Medini

Uvod

Hvaljen neka je Allah koji od vode stvara ljude i čini da su rod po krvi i po tazbini, i koji je čovjekovo porijeklo uzdigao na visok nivo, te je zbog njega zabranio nemoral i prikazao ga ružnim djelom, a brak je pohvalio i naredio.

Slavljen neka je Onaj koji je Svojim robovima smrt propisao i time ih pokorio. On je dao da sjeme dopre do plodnih maternica i od toga novo stvorenje izveo, ali i njemu smrt odredio kako bi ga upozorio da Allahovu odredbu ne može izbjeći: dobru i zlu, koristi i šteti, teškoći i olakšici, smrti i životu.

Neka je nebrojeno mnogo salavata i selama na Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, koji je poslan kao opomena i radosna vijest, te na njegovu porodicu i ashabe.

Brak znači potporu u vjeri. On je poraz za šejtana i neprobojno utvrđenje koje štiti od Allahovih neprijatelja. Brak je uzrok brojnosti s kojom će se naš Poslanik ponositi na Dan susreta s drugim poslanicima. Koliko je samo značajno da se proučavaju motivi i mudrosti sklapanja

braka, da se njeguju njegovi adabi i sunneti, objašnjavaju njegove svrhe i intencije, te studiraju njegove teme i poglavlja među kojim zasigurno najznačajnije mjesto pripada govoru o istinskim osobinama žene muslimanke.

Nema ni najmanje sumnje da je žena stub i osovina porodice oko koje kruži smisao sretnog života. Od žene ovisi uspjeh porodice i njena kompaktnost, ali vrlo često i porodični krah i nesloga. Žena je predvodnik i uzor, ona odgaja djecu, usmjerava ih i mnogo vremena provodi uz njih. U odgojnom i edukacionom smislu uzor je višestruko djelotvorniji od direktnog podučavanja i saopćenja. Iz tog razloga od velikog je značaja rad na izradi stvarnog i objektivnog prikaza ličnosti supruge muslimanke, daleko od bilo kakvih pristrasnih pogleda i zastranjivanja.

Neki islamski učenjaci ponudili su opis idealne supruge u okviru sljedećih riječi: "To je ona koja vodi brigu o svojim mahanama, razmišlja o svojoj vjeri i predana je svome Gospodaru. Ne govori mnogo, a kada govori, njen glas je tih. Ponizna je prema drugima, stidna i čistog jezika. Širokogrudna je, strpljiva, ne spletkari, mnogo je zahvalna i kreposna. Čista je od mahana, ljupka je, plemenita, zadovoljna, čista, dostojanstvena i velikodušna. Njen moral osvaja svojom jednostavnošću i blagošću. Ona ne laže, daleko je od samodopadljivosti i nije sklona uznemiravanju drugih. Ovome svijetu ne pridaje poseban značaj, spokojna

je, tiha i čedna. Ne naslađuje se šalama i nije bestidna. Ne služi se lukavstvima i pouzdano obavlja svoje poslove. Srce joj je prepuno milosti i iskrene ljubavi. Prihvata ukor i ispunjava naređenje. Prezire bezvrijedne i ružne stvari, te oholost. Svoju ženstvenost ističe upotrebom surme, mirisa i prakticanjem osnovnih vidova higijene. Zadovoljna je sa malim i njeno poštenje štiti je od devijacija. Milostiva je prema porodici, a prema mužu je blaga, ponizna, iskreno mu ljubav poklanja, potpuno mu se predaje i s njega ne skida svoje oči. Muževim potrebama i mišljenju daje prednost u odnosu na svoje potrebe i mišljenje. On je povjerenik njenih tajni i njen zastupnik. Njena ljubav isključivo je poklonjena njemu, daje mu prednost nad svojom majkom i ocem, ne iznosi njegove mahane, niti njegove tajne, na najljepši način izvršava njegove naredbe i čini sve što ga raduje. Ne napušta ga u poteškoći i siromaštvu, već njena ljubav i naklonost u tim trenucima postaju još veće i izražajnije. Muževu srdžbu dočekuje blago i strpljivo, te nastoji povratiti njegovo zadovoljstvo. Bez muža se osjeća usamljeno, a svako njegovo novo viđenje obilježeno je sretnim trenucima. Razumjela je ono što je Allah rekao o pravima i položaju muža, pa zbog toga ispunjava svoje obaveze prema njemu, što uzrokuje da se povećava njena potreba za mužem i ovisnost o njemu. Muž je svojoj supruzi na mjestu sluha i razuma, a ona njemu na mjestu vida i srca."

U toku svog izlaganja u ovoj knjizi o stvarnim osobinama čestite supruge, želja mi je skrenuti pažnju na nekoliko značajnih momenata:

Prvo: Ako žena ne posjeduje svih dvadeset osobina o kojima ćemo govoriti, to ne znači da nije besprijeekorna supruga, nego ovim prije svega želim ukazati na to da sve te osobine definiraju svojstvo kompletnosti kod dobre supruge. Priroda žene, uz Allahovu dozvolu, dozvoljava da se svaka od ovih osobina nađe pri ženi koja zaslužuje epitet čestite supruge. Otuda bi žena trebala imati sve ove osobine, pa makar da, shodno njenim mogućnostima, budu i djelimično zastupljene. Međutim, neke osobine, kao što je pokornost mužu u onome što nije grijehenje prema Allahu, neizbježno se mora naći kod supruge i ona ih ne smije izostaviti niti nepotpuno izvršavati.

Drugo: Niko se ne smije opravdanje tražiti u tvrdnji da idealna supruga sa svim ovim svojstvima ne postoji, jer po njegovim mjerilima to je nemoguće ili iznimno teško. Ipak, shodno zaslugi i zalaganju, primjetno je da su ove osobine u velikoj mjeri zastupljene kod žena.

Treće: U želji da se izbjegnu neprestana dobacivanja suprugama od strane muževa u smislu riječi: "Treba da budeš ovakva, tvoja obaveza je to i to, šta je sa tom i tom osobinom ne vidim je pri tebi", smatrao sam za shodno da

u knjigu uvrstim poglavlje o osobinama dobrog muža. Time ćemo pomoći ženi da ne bude jedino ona pod lupom kritike bez ičije podrške, već da se na putu upute i čestitosti osjeća lagodno i bezbjedno. Zahvaljujući tome predodžba islamskog braka bit će daleko potpunija, a prava uravnotežena, sve dok mi Allah ne olakša da pišem i o tome.

Knjiga je podijeljena na četiri poglavlja:

Prvo poglavlje: U ovom poglavlju govori se o osobinama dobre supruge. Svaki naslov započet je jezgrovitim opisom svojstva da bi naknadno uslijedilo detaljnije izlaganje. Uspio sam sakupiti dvadeset osobina oslanjajući se tom prilikom na kur'anske i hadiske tekstove, te na izreke tradicionalnih i savremenih učenjaka. Nastojao sam sve to ponuditi u jednom jednostavnom i prihvatljivom stilu za čitalački krug, a koji se opet dotiče stvarnosti u kojoj živimo, uz navođenje skromnog broja primjera.

Drugo poglavlje: Višeženstvo – poligamija u islamu, s obzirom na nezavidan položaj ove institucije u mnogim muslimanskim društvima danas, s opravdanjem je ovoj temi posvećeno cijelo ovo poglavlje. Sve navedeno u ovom poglavlju potkrijepio sam mudrostima i dokazima utemeljenosti poligamije u islamu, uz razmatranje

najučestalijih sumnji oko kojih se diže prašina, ponudivši adekvatne odgovore na njih. Kraj poglavlja posvetio sam nekolicini fikhskih pitanja iz oblasti poligamije. Na koncu je istaknuto i pitanje: Kome su, mimo Allaha, prepuštene na brigu udovice i razvedene žene?

Skrenuo sam pozornost na to da poligamija ustvari nije nikakav porok niti sramota, potrudivši se da ovo pitanje potkrijepim izjavama učenjaka, što mu daje posebne akademske dimenzije i kako žena koja pročita ovo poglavlje ne bi došla do ironične konstatacije: A ko je to napisao, podrazumijeva se da je muškarac.

Treće poglavlje: Ovdje sam spomenuo osobine dobrog muža pod naslovom "Ovo je moj muž" i to na isti način kako sam muškarcima pisao poglavlje "Ovo je moja supruga".

Četvrto poglavlje: U njemu su svoje mjesto našli najznačajniji problemi iz bračnog života i to u obliku četvi najeminentnijih islamskih učenjaka, zatim mojih ličnih prijedloga za rješenje problema o kojim sam prethodno sestrama govorio na predavanjima u mesdžidima. Cilj nam je bio da žena dobije ispravnu viziju i uravnotežen metod usklađen sa šerijatskim principima u liječenju problema između nje i njenog muža, čime se svakako upotpunjuje suštinski izgled dobre supruge.

Allaha Uzvišenog molim da ovo moje djelo doprinese, makar i neznatno, popravku stanja žene muslimanke kao i rasvjetljenju puta kojim treba da hoditi.

Allaha molimo da primi naša djela, slaba i nepotpuna, da nas iz Svoje dobrote obaspe obilatim dobrom i nagradom, te da budu od koristi na ovom svijetu i na Dan kada ni imetak ni sinovi neće koristiti, osim onima koji pred Allaha dođu čista srca.

Neka je Allahov selam i blagoslov na Njegovog Poslanika i miljenika.

'Isam b. Muhammed eš-Šerif

Prvo poglavlje

Osobine čestite
supruge

Osobine čestite supruge

Prva osobina

Privrženost vjeri

Ona je vjernica; svojom vanjstinom i nutrinom manifestira revnost u prakticiranju Allahove vjere, bez oklijevanja, daleko je od kolebanja, lijenosti, odlaganja i povodenja za ličnim prohtjevima; pokornost Allahu, azze ve dželle, i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije predmet spora između nje i njenog muža; ispunjava Allahove naredbe, a zabranjene stvari izbjegava; povrh svega ona je uvijek spremna na činjenje svakog vida hajra,

Ona je vjernica, jer to je ispravan izbor na kojem insistira Allahova vjera, podržava ga zdrav razum i vjernička duša, te k njemu stremlje nedirnuta čovjekova prirodnost.

Islam čovjeku predlaže da za buduću suprugu odabere ženu koja se pridržava vjere kako bi on, njegova djeca i cijela porodica uživali plodove njene čestitosti.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Žene se uzimaju zbog četiri stvari: zbog bogatstva, porijekla, ljepote i vjere; pa oženi se vjernicom, blagoslovljen bio!"¹

Muškarac u odabiru supruge treba dati prednost vjernici odazivajući se Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: "Ovaj svijet je naslada, a najbolje na njemu jeste dobra supruga."², a to je iz više razloga:

- 1- Ona je najbolje od ovoga svijeta, kao što je navedeno u prethodnom hadisu.
- 2- Pomaže muškarcu u pola njegove vjere, zbog riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Kome Allah podari dobru suprugu, već ga je pomogao u polovini njegove vjere, pa neka se boji Allaha u drugoj polovici."³ Od Enesa, radijallahu anhu, prenosi se sličan hadis, a njegov tekst glasi: "Ko se oženi, upotpunio je polovinu vjere, pa neka se boji Allaha u preostaloj polovici."⁴
- 3- Žena je najbolje što muškarac sebi može priuštiti nakon bogobojaznosti:

¹ Muttefekun alejhi.

² Bilježi ga Muslim.

³ Bilježi ga El-Hakim i kaže da je vjerodostojan (sahih), dok je El-Albani u djelu *Daiful-Džami'* za njega rekao da je slab (daif), hadis br. 5610.

⁴ Bilježi ga Et-Taberani i hadis je dobar (hasen). *Sahihul-Džami'*, hadis br. 6024.

Od Sevbana, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "U vremenu kada je objavljen ajet:

وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾

'Onima koji zlato i srebro gomilaju i ne troše ga na Allahovom putu – navijesti bolnu patnju' (prijevod značenja Et-Tevbe, 34), bili smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na nekom od putovanja, pa su neki od ashaba rekli: 'Objavljen je o zlatu i srebru. Kada bismo znali koji je imetak najbolji, pa da ga sebi i priuštimo?' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je rekao: 'Najbolji je jezik koji slavi i veliča Allaha, srce koje je zahvalno i supruga vjernica koja ti pomaže u vjerovanju.'¹

4- Pomaže mu u pokornosti Allahu i u stvarima vjere zbog riječi: "Allah se smilovao čovjeku koji ustane noću, pa klanja i probudi svoju suprugu, pa ako ne htjedne, popršće je vodom. Allah se smilovao i ženi koja ustane noću, pa klanja i probudi svoga muža, pa ako ne htjedne, popršće ga vodom u lice."²

¹ Bilježe ga imam Ahmed i Et-Tirmizi i po njemu je hadis dobar (hasen), kao i Ibn Madže.

² Hadis je vjerodostojan (sahih). *Sahihul-Džami'*, hadis br. 3494.

Divnog li primjera ove žene, dobre supruge i vjernice koja je tako brižljiva u obavljanju dobrovoljnih namaza da čak u tome pomaže i svome mužu! Kakav li je tek njen pristup obaveznim namazima?!

- 5- Rađa mu dobro potomstvo koje će mu biti od koristi na ovom i na budućem svijetu, zbog riječi: "Kada čovjek umre, sva njegova djela se prekidaju, osim u tri slučaja: ako je ostavio trajnu sadaku, ili nauku (znanje) koja je od koristi, ili dobro dijete koje za njega dovu čini."¹ Kao i zbog hadisa: "Čovjeku će se podići stepen u Džennetu, pa će on upitati: 'Odakle mi ovo?', te će mu se reći: 'Zbog oprosta koje je tvoje dijete tražilo za tebe.'"²

Shodno tome, dobar i čestit porod treba da bude namjera spolnog kontakta između supružnika. Allah, azze ve dželle, kaže:

فَالَّذِينَ يَبْشِرُوهُنَّ وَأَتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ

"Zato se sada sastajte sa njima i žudite za onim što vam je Allah odredio" (tj. za djetetom) (prijevod značenja El-Bekare, 187), "tj. nemojte imati odnos s njima samo da biste udovoljili svojoj strasti, već i zbog rađanja koje je Allah propisao u braku"³.

¹ Bilježe ga Muslim, hadis br. 1631, i drugi.

² Hadis je vjerodostojan (sahih). *Sahihul-Džami'*, hadis br. 1617.

³ El-Keššaf od Ez-Zemahšerija, 1/257.

6- Jedino vjernica može osigurati najznačajnije faktore bračne sreće, a razlog tome jeste što se njeni pogledi i ciljevi u životu značajno razlikuju od pogleda i ciljeva obične žene.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan je: "Kakva žena je najbolja?", pa je odgovorio: "Ona koju kad muž pogleda, obrađuje ga, koja ga, kad nešto naredi, posluša, i koja ga neće iznevjeriti u svojoj časti i imetku."¹

Istinu je rekao pjesnik:

*Najbolja žena je ona koja muža veseli izgledom,
Koja ga brige o njenoj časti poštedi,
Ona koja malo govori i u kući svojoj boravi,
I od svakog stranog svoj pogled obori.
Odaberi vjernicu ako si željan uspjeha,
Ljupku i ženu plodnog roda.*

Dakle, odabir dobre žene vjernice za suprugu predstavlja ispravan i neophodan izbor.

Svojom vanjštinom i nutrinom manifestira revnost u prakticiranju Allahove vjere, bez oklijevanja, daleko je od kolebanja, lijenosti, odlaganja i povodenja za ličnim prohtjevima:

¹ Bilježe ga En-Nesai, El-Hakim i drugi. El-Albani u svome *Sahihu* za njega je rekao da je dobar (hasen), hadis br. 1838.

Njena revnost u vjeri (el-istikame) nije prividna i površna, nego je to suštinska dosljednost koja je Allahu, azze ve dželle, draga. Šerijatski propisi ogledalo su njenih djela, a njena iskrenost posvećena je isključivo Allahu. To je dosljednost uravnoteženosti i harmonija vanjštine i nutrine. Vjernica ne postupa suprotno onome što govori, niti govori nešto što ne potvrđuje svojim djelima. Ona islam doživljava kao svoju iskrenu i osjetilnu stvarnost. Lahko je primijetiti da su njeni postupci u skladu sa njenim riječima, a riječi u skladu sa djelima, jer ona zbog Allahovih riječi:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٣﴾ كَبُرَ مَقْتًا

عِنْدَ اللَّهِ أَن تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٤﴾

*Allahu je mrsko kada govorite riječi koje djela ne prate!**
(prijevod značenja Es-Saff, 2-3) – svodi sama sa sobom po hiljadu računa.

Revnost u prakticiranju vjere potiče je na apsolutnu pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bez i najmanjeg kolebanja i nemarnosti. Zatim, sve što radi, žudeći za Allahovim zadovoljstvom i nagradom budućeg svijeta, čini to u potpunoj poniznosti i ljubavi prema Allah, azze ve dželle.

Pokornost Allahu, azze ve dželle, i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije predmet spora između nje i njenog muža; ispunjava Allahove naredbe, a kloni se Njegovih zabrana:

Vjerovanje u njenom srcu postalo je potpuno, strah od Allaha postao je njen vodič, a Džennet njen cilj. A u životu koji je sagrađen na pokornosti Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, neće se pojaviti problemi među bračnim drugovima.

Velika je razlika između Allahu pokorne vjernice i žene koja uporno odbija mužev topli poziv na pokornost Allahu ili žene koju muž potiče na ljubav prema vjerovanju i dobrim djelima, a ona to odbija i nastavlja slijediti strasti. Ovakvo stanje prerasta u opasne probleme čija je posljedica brak s puno nemira i poremećaja.

Obožavanje Allaha usmjerava ženu na prakticiranje svakog vida pokornosti koji će je približiti njenom Gospodaru. Pa zašto se žena ne odazove zadaći zbog koje je stvorena, a, dakako, to je iskreno robovanje jedino Allahu!?

Povrh svega, vjernica je uvijek spremna na činjenje svakog vida hajra:

Pod ovim mislim na maksimalnu ažurnost u iskorištavanju svake ukazane prilike, kao naprimjer da poduči dijete nekom sunnetu ili muža upozori na dobro djelo koje je zapostavio ili ga nerado izvršava.

Kada njeno dijete, recimo, kihne, neće propustiti priliku da primijeni metod podučavanja i usmjeravanja, odnosno u takvoj situaciji podučit će ga da kaže: "*Elhamdulillah*" (hvala Allahu). Nakon što dijete usvoji to znanje, nije joj teško, niti mrsko da mu nazdravi riječima: "*Jerhamukellah*" (Allah ti se smilovao), kako bi i on odgovorio: "*Jehdikumullahu ve juslih balekum*" (Allah te uputio i uljepšao tvoje stanje).

Prethodni primjer pobliže pojašnjava šta se podrazumijeva pod pojmom "ambiciozne pripravnosti" kod supruge, odnosno njenoj spremnosti na činjenje svakog vida hajra. Razumljivo je da je ovo ponašanje rezultat iskrene posvećenosti vjeri do te mjere da joj neće promaći prilika da nešto nauči ili usvoji plemenitu odliku a da to neće učiniti.

Ona će dijete naučiti dovama nakon buđenja iz sna ili jutarnjem i večernjem zikru, muža će pitati zašto nije klanjao sabah-namaz u džematu i tako redom.

Očigledna utopija

Pojedinim mladićima Iblis dočarava jedno izrazito pogrešno razmišljanje. O čemu se ustvari radi? Mladić poznaje ili je vidio lijepu djevojku. Iako nije privržena vjeri, želi je zaprositi, jer ona mu se zbog svoje ljepote iznimno dopada. On će je izvesti na Pravi put i učinit će da bude

pobožna, riječi su koje se u kontekstu opravdanja najčešće mogu čuti. U većini slučajeva radi se o pravoj iluziji. Ta ideja sa sobom ne nosi nikakav vid sigurnosti i garancije. Ko ti jamči da ona neće biti ta koja će uništiti tvoju vjeru i od nje te udaljiti? Šta ćeš poduzeti ako ne uspiješ u svojim namjerama? Svjedoci smo mnogih slučajeva i primjera iz naše svakodnevnice gdje na kraju mnogima nije preostalo ništa drugo osim da u silnom razočarenju grizu vrhove svojih prstiju i da s mukom podnose nesagledive štete ili da vezu okončaju razvodom.

Upoznat sam s velikim brojem ovakvih problematičnih slučajeva:

Djevojka koja je vjereniku obećala da će nositi islamsku nošnju (nikab) i da će se vjerski educirati, u braku je postala prezauzeta posjetama i dotjerivanjem, a zatim i djecom.

Druga je nakon udaje izgubila mnogo od svojih ambicija tako da se ni po čemu nije mogla razlikovati od običnih žena, jer je sve svoje aktivnosti usmjerila u pravcu stjecanja egzistencijalnih sredstava.

Sljedeća je nestala sa životne pozornice i samo je povećala broj zaboravljenih.

Mnogo je ovakvih primjera u kojima su se mladići brzopleto upuštali u bračne vode. Zato polahko, draga omladino, i ne žurite! Izboru posvetite mnogo pažnje, jer brak nije tako jednostavan kao što mnogi misle.

Lijep moral

Moja supruga je lijepog morala, blage naravi, prijatnog govora, umjerenog karaktera, pravilnog vladanja. U sebi nema zlobe niti želje za osvetom. Nema prkosa i oholosti s kojom bi mužu zagorčavala život i tome slično.

Nema sumnje da sve ove svijetle slike dobre supruge jesu praktični i stvarni odraz lijepog morala. Veliki uspjeh i sreću postigao je onaj koga je Allah počastio suprugom lijepog morala. Islam uzdiže lijep moral na visok nivo i kod vjernika budi želju za lijepim i prijatnim govorom. Od Usame b. Šurejka d prenosi se s lancem prenosilaca koji seže do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, (merfu') da je rekao: "Allahu najdraži robovi jesu oni koji su najljepšeg morala."¹

Od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: 'Zaista su mi od vas najdraži i sjedit će najbliže meni na Sudnjem danu oni koji su najljepše ćudi. A zaista su mi najmrži od vas i bit će najudaljeniji od mene na Sudnjem danu, nametljivi govornici i oni koji se

¹ Bilježi ga Et-Taberani. El-Albani za ovaj hadis kaže da je sahih (vjerodostojan). *Es-Silsiletu-sahiha*, hadis br. 433.

samodopadno preneću u svom govoru, oholo pokušavajući da istaknu svoju stručnost i govorljivost i oni koji pričaju ispunjenih i razvučenih usta, diveći se svome govoru i uzdižući se nad drugima."¹

Od Ebu Derdaa, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Na Sudnjem danu nijedna stvar neće biti teža na vagi vjernika od lijepe naravi. Zaista, vjernik s ljepotom svoga ponašanja dostiže stepen postača i klanjača."²

Od Enesa, radijallahu anhu, prenosi se da je neki čovjek rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Poduči me djelu koje će me uvesti u Džennet!", pa mu je odgovorio: "Dijeli hranu, širi selam, govori lijepe riječi i klanjaj noću dok ljudi spavaju."³

Od Ibn Omera, radijallahu anhuma, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Doista u Džennetu postoje odaje čiji se vanjski dijelovi vide iz unutrašnjosti, a unutrašnji sa spoljašnjosti." Ebu Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, tada upita: "A za koga su one,

¹ Bilježi ga Et-Tirmizi i kaže: "U ovom obliku hadis je hasen-garib. Postoje i druge predaje koje ga pojačavaju kao što je u djelu *Et-Tergibu vet-terhib*, 3/261."

² Bilježe ga Et-Tirmizi, Ebu Davud i El-Bezzar s dobrim lancem prenosilaca. *Et-Tergibu vet-terhib*, 3/256.

³ Bilježe ga El-Bejheki i Ibn Hibban.

Allahov Poslaniče?" "Za one koji budu lijepo govorili, hranu dijelili i noći, dok ljudi spavaju, u namazu provodili", odgovori Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.¹

Možda će pojedine supruge konstatirati: Šta muž želi više od mene? Zar mu hrana nije pripremljena, odjeća ispeglana, kuća uredna, djeca sita i odjevena, a potreba zadovoljena?

Ništa od mene nije zatražio a da to nisam izvršila, niti je imao kakvu potrebu a da nisam požurila da to izvršim, pa šta više od mene hoće?

Nisi u pravu, draga sestro!

Njemu su potrebne tople emocije koje iz tebe izviru... potreban mu je blistavi osmijeh na tvojim usnama koji će rastjerati tamu sjete koja je često pratila u životu.

On želi da vidi osobu koja će ga paziti i iskazati mu veliku naklonost i koja će mu dati do znanja da on za nju predstavlja okosnicu njenog života i osnovu sreće.

On čezne da tvoj melodični i razdragani glas do njega donese riječi čežnje i ljubavi, izraze zahvale i želje za njegovom blizinom i susretom.

¹ Bilježe ga Ahmed i El-Hakim i kaže da je vjerodostojan po šartima El-Buharija i Muslima. Tu ocjenu hadisa podržava i Ez-Zehebi.

Ovo je ključ od vrata sreće koju u sebi nosi smisao braka.

Riječi hvale i priznanje blagodarnosti od supruge, koje će na krilima prijatnog osmijeha dolepršati do muža, nakon što je kupio nešto novo u kuću ili novu haljinu za nju, u njegovom srcu procvjetat će najljepšim cvijetom radosti. Pokloni mu lijepu riječ, pa makar to dobrim dijelom bilo i iz kurtoazije, kako bi zauzvrat ostvarila naklonost, saosjećanje i razumijevanje, što će ti osigurati lijep i ugodan porodični ambijent.

S vremena na vrijeme uputi mu riječi kojima ćeš iskazati zadivljenost njegovim osobinama i stavi mu do znanja kako si veoma sretna što si njegova supruga. To ne samo da zadovoljava njegov osjećaj muževnosti, već i jača privrženost prema tebi. U trenutku kada ulazi u kuću dočekaj ga slatkom i ljupkom riječi, preuzmi ono što nosi u svojim rukama i od sveg srca mu spomeni svoje dugo iščekivanje časa kada će pokucati na vrata.

Sve ovo potpada pod smisao lijepe riječi koja će uroditi srećom. Ne košta mnogo, ali korist koju donosi izuzetno je velika."¹

¹ *Nezaratun fil-usretil-muslima* od dr. Muhammeda es-Sabhaga, Allah ga sačuvao.

Najznačajniji oblici lijepog ophođenja supruge prema mužu:

- 1 - Podnošenje lošeg ophođenja i neugodnosti, te strpljivost na tome.
- 2 - Da se ne veseli kada ga vidi žalosnog, niti da se žalosti ako na njemu prepozna znak radosti.
- 3 - Da govori samo lijepe riječi, na što se ukazuje u kur'anskom ajetu:

وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا

"A ljudima lijepe riječi govorite" (prijevod značenja El-Bekare, 83), a posebno prema mužu, jer on je najdraža osoba njenom srcu.

- 4 - Da na loše ne uzvraća lošim, već boljim od toga, jer ona se nada onome što je kod Allaha, a to je bolje i vječno.
- 5 - Vlada svojim emocijama i izbjegava sumnjičenje.
- 6 - Žuri u traženju muževa zadovoljstva. Ako se muž rasrdi, neće čekati da ruka pomirenja dođe s njegove strane, jer ona zna za Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Džennetlije od vaših žena jesu ljupke rotkinje koje kada se muž rasrdi, priđe mu, stavi svoju ruku u njegovu i kaže: 'Neću zaspati sve dok se ne udobrovoljiš.'"¹

¹ Postoje i druge predaje koje pojačavaju hadis. *Es-Silsiletus-sahiha* od El-Albanija, hadis br. 287.

Kako je samo otmjena žena lijepog morala zahvaljujući kojem je postala vrednija od dunjaluka i svega što je na njemu!

Kako je samo otmjena, blaga, skromna i prosta žena koja je pokorna Gospodaru i svome mužu!

Kako je samo otmjena žena koja je skromna, ona do čijeg srca nema puta za oholost, umišljenost, niti za zlobu!

Kako je samo otmjena žena koja gaji lijepo mišljenje o svome mužu!

Kako je samo otmjena žena koja ima osjećaja za svako djelo ili riječ koja je uzdiže na stepen straha od Allaha!

Stjecanje šerijatskog znanja

Moja supruga traga za šerijatskim znanjem. Ona poznaje njegovu vrijednost, odlike i značaj, i zato posebnu pažnju poklanja njegovom stjecanju. Ona posjeduje razrađen znanstveni program kojeg se pridržava i od kojeg ne odstupa. Svaka osoba program prilagođava svome stepenu i mogućnostima. Majke vjernika i žene selefa ovog ummeta pružaju joj divan uzor u traženju znanja i postupanja po njemu.

Vjernica ne participira u stjecanju znanja periodično niti samo u određenim okolnostima, pa da se zaustavi na tomputu onda kada prestane sami poticaj, nego želja za stjecanjem znanja potječe od njezine spoznaje da je to vjerska dužnost i jedan vid ibadeta putem kojeg se približava Allahu.

Razlozi zbog kojih je traženje znanja vjerska dužnost:

- 1 - Naša potreba za znanjem nije ništa manja od potrebe za jelom, pićem, odjećom i lijekovima, jer ono je temelj vjere, a i života na ovome svijetu.
- 2 - Okupacija muslimanskih zemalja vraća se na više uzroka, ali sigurno najznačajniji je neznanje kod muslimana.

- 3 - Raširenost destruktivnih pravaca i zastranjenih frakcija dogodila se zbog toga što su u praznim srcima naišla na plodno tlo gdje su se i ustabilila. Srce koje nije pod zaštitom šerijatskog znanja izloženo je prevari i zabludi, te različitim oblicima zastranjivanja.
- 4 - Ono bez čega nije moguće ostvariti vadžib i samo biva vadžibom.¹

Moja supruga pazi na stvari koje kvare znanje i umanjuju njegovu vrijednost, i pridržava se njegovih adaba. Znanje stječe u onolikoj mjeri koliko je to u okviru njenih mogućnosti. Čita knjige i sluša islamska predavanja koja podstiču na stjecanje korisnog znanja i činjenje dobrih djela.

Redovno iščitava i dodatno obogaćuje svoju kućnu biblioteku. Ima uvida u znanje i tematiku koju te knjige obrađuju. Za sve što joj je nejasno, pita učene, te razmjenjuje saznanja sa svojim mužem ili sestrama muslimankama kako bi proširila svoje vidike o vjeri i povećala saznanje o halalu i haramu.

¹ *El-'Tlmu daruretum šer'ije* od dr. Nasira b. Sulejmana el-Omera.

Tekstovi o vrijednosti znanja i njegovih nosilaca

Allah Uzvišeni kaže:

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ

أُولَئِكَ أَلَّا تَبْ

"Reci: 'Zar su isti oni koji znaju i oni koji ne znaju?'"
(Prijevod značenja Ez-Zumer, 9) Također kaže:

يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ

"I Allah će na visoke stepene uzdignuti one među vama koji vjeruju i kojima je dato znanje." (Prijevod značenja El-Mudžadele, 11)

Od Ebu Derda'a, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: 'Ko krene putem tražeći na njemu nauku, Allah će mu olakšati put u Džennet. I zaista, meleki svojim krilima natkriljuju onoga ko traži nauku iz zadovoljstva sa onim što on radi. Zaista, za učenog oprost traže i oni na nebesima i oni na Zemlji, pa čak i ribe u vodi. Prednost učenog (alima) nad pobožnim je kao prednost Mjeseca u odnosu na druge zvijezde. Učenjaci su, zaista, nasljednici

vjerovjesnika, a vjerovjesnici nisu ostavili u nasljedstvo ni dinare ni dirheme, nego su ostavili u nasljedstvo nauku, pa ko je uzme, uzeo je obilan dio."¹

Ebu Uname, radijallahu anhu, prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Ko ode u mesdžid ne želeći ništa drugo osim da nauči neko dobro ili druge podučiti dobru, njegova nagrada bit će kao nagrada onoga ko je hadž u potpunosti obavio."²

Imam Šafija, Allah mu se smilovao, rekao je: "Ko bude želio dunjaluk, neka traži znanje, a ko bude želio budući svijet, neka traži znanje." Također, on je rekao: "Ni sa čim se nećeš približiti Allahu, azze ve dželle, nakon izvršavanja Njegovih farzova, kao što ćeš Mu se približiti sa traženjem znanja."

Navest ćemo neke primjere selefijki – žena iz prvih generacija ovog ummeta, i vidjeti na kojem su stepenu traženja znanja bile one i koliko su pažnje poklanjale nauci.

- ❏ Kerime bint Ahmed b. Muhammed b. Hatim el-Mirvezijje kod učenjaka hadisa glasila je za priznatog prenosioca Buharijinog Sahiha. Otuda su je posjećivali mnogi učenjaci, velikani.

¹ Bilježe ga Ebu Davud, Et-Tirmizi i drugi. U djelu Sahihut-Tergibi vet-terhib, od El-Albanija, 1/33.

² Bilježi ga Et-Taberani u djelu El-Kebir. El-Albani u djelu Sahihut-Tergibi vet-terhib ocijenio ga je vjerodostojnim (sahih).

- ❏ Ummu Zejneb, Fatima bint Abbas b. Ebil-Feth b. Muhammed el-Bagdadijje spadala je u red velikih učenjaka fakihā i izdavala je fetve. Sa minbera je držala vazove ženama. Mnogi ljudi stjecali su znanje kod nje i okoristili se njenim odgojem. Bila je veliki učenjak, osobito velikog znanja na polju fikha i osnova vjere (el-usul).
- ❏ Supruga Hafiza el-Hejsemija pomagala je svome mužu u stručnoj obradi hadiske literature.
- ❏ Ummul-Hajr el-Hidžazijje održavala je kružoke (halke) vaza i poučavala žene muslimanke u džamiji Amra b. El-Asa d u četvrtom hidžretskom stoljeću.
- ❏ Ummud-Derda' mlađa proslavila se po znanju, djelu i zuhdu. Bila je veliki učenjak i dobar poznavalac fikha. Pred njom su znanje stjecali čak i muškarci. Abdulmelik b. Mervan kao halifa sjedio je u njenoj halki zajedno sa učenjacima fikha.

Obaveza postupanja po znanju

Ko stječe znanje radi samog znanja, taj griješi. Ko stječe znanje da bi se pričalo kako je učen, takav je na samoj ivici Vatre i samo što se u nju ne strovali zbog svog pretvaranja (rija'a). Međutim, ono što se podrazumijeva pod znanjem jeste djelo, a znanje bez djela nalik je tijelu u kojem nema duše. Muslimanka koja poklanja veliku pažnju stjecanju znanja, prisustvovanju predavanjima u džamiji, čitanju knjiga i slušanju islamskih predavanja, za druge predstavlja

uzor. Iz tog razloga ona je dužna čuvati se svakog govora i postupka koji su oprečni njenom proučavanju znanja i pažnji koju mu poklanja, jer u protivnom, bit će loš primjer onoga u što druge poziva i loš primjer za islam.

Djelo je najveći smisao znanja i bez njega znanje nema svoje vrijednosti niti od njega ima ikakve koristi. Otuda u Kur'anu i sunnetu nalazimo tekstove koji potvrđuju obaveznost postojanja veze između znanja i djelovanja, i upozoravaju na pogubnost razdvajanja jednog od drugog.

Allah Uzvišeni kaže:

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

"...a ne (na put) onih koji su protiv sebe srdžbu izazvali, niti onih koji su zalutali!" (prijevod značenja El-Fatiha, 7). Učenjaci kažu: El-magdubun alejhim – oni koji su protiv sebe srdžbu izazvali, jesu oni koji nisu postupali po svome znanju, a ed-dallun – oni koji su zalutali, jesu oni koji su postupali po neznanju i zabludi.

Također, Allah Uzvišeni kaže:

﴿ أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ

أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١١﴾

"Zar da od drugih tražite da dobra djela čine, a da pri tome sebe zaboravljate, vi koji Knjigu učite? Zar se opametiti nećete?" (Prijevod značenja El-Bekare, 44)

Na drugom mjestu Allah, azze ve dželle, kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ۚ كَبُرَ

مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ۚ

"O vjernici, zašto jedno govorite, a drugo radite? O kako je Allahu mrsko kad govorite riječi koje djela ne prate!" (Prijevod značenja Es-Saff, 2-3)

Kod Et-Tirmizija bilježe se Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi u kojima kaže: "Niko se neće pomjeriti s mjesta obračuna sve dok ga Allah ne upita za: život – u što ga je proveo, za znanje – je li po njemu radio, za imetak – odakle ga je zaradio i u što ga je potrošio, i za tijelo – u što ga je koristio."¹

Bilježe El-Buhari i Muslim od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Na Sudnjem danu dovest će se čovjek i baciti u Vatru, pa će mu crijeva iz stomaka ispasti, te će on oko njih kružiti kao što magarac kruži u mlinskoj okretaljci.

¹ Sahihut-Tergibi vet-terhib od El-Albanija, 1/126.

Stanovnici Džehennema okupit će se oko njega i reći mu: 'Šta to bi s tobom, čovječe? Zar nisi naređivao dobro i odvrćao od zla?' On će im tada odgovoriti: 'Jesam, naređivao sam dobro, a sam ga nisam činio, odvrćao sam od zla, a sâm sam ga činio.'"

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, rekao je: "Primjer znanja po kojem se ne postupa poput je blaga iz kojeg se ništa ne troši na Allahovom putu."

Omer, radijallahu anhu, rekao je: "Neka vas ne zavarava to što neko uči Kur'an, nego gledajte u onoga ko po njemu postupa."

Važne napomene

Prvo: Da li naš govor o šerijatskim znanostima znači da mi zapostavljamo i u sjenu bacamo eksperimentalne grane nauke i da se isključivo usmjeravamo na šerijatske znanosti?

Naravno da ne. Štaviše, eksperimentalne grane nauke smatraju se fardom kifaje – dužnošću jednog dijela zajednice, koju, ako ummet izostavi, biva grješan. "Koliko smo samo tragedije doživjeli zbog nedostatka iskrenih liječnika muslimana, inženjera i drugih. Naši neprijatelji pod plaštom medicine, inženjeringa, fizike i drugog ušli su u naše zemlje i zajedno s tim naukama donijeli svoje zablude i nered.

Međutim, neophodno je da čovjek poznaje onaj obavezni dio šerijatskog znanja (fardul-'ajn) za čije nepoznavanje musliman nema opravdanja. Nakon što se to ostvari, naša je obaveza da uspostavimo balans među znanostima. Tako ćemo imati specijalizirane ljude u oblasti šerijata, specijaliste u oblasti medicine, zatim inženjere raznih specijalizacija, ekonomiste i stručnjake u drugim naučnim granama.

I pored toga, stručnjaci spomenutih eksperimentalnih nauka trebali bi da što više vremena posvete proučavanju šerijatskih znanosti."¹

Ukoliko dozvolimo izlazak žene radi stjecanja znanja iz eksperimentalnih nauka, onda to mora biti sukladno šerijatskim normama, poput boravka u potpunom hidžabu, nemiješanje sa muškarcima i da je nauka koja se stječe dozvoljena sa šerijatskog aspekta.

Drugo: Velika ažurnost i ambicija žene u stjecanju znanja prije braka, ali po ulasku u bračne vode situacija se promijenila i njene ambicije naglo su zahladile. Postala je zauzeta svojim svakodnevnim poslovima, porodičnim obavezama i novim životom. Ovo je primjetna slika pred kojom treba zastati i prokomentirati je.

¹ *El-'Ilmu darurehun šer'ijje*, str. 69.

Koliko smo puta imali priliku čuti o izuzetno aktivnim ženama na polju stjecanja znanja, ali kada je brak zakucao na vrata njene kuće, prilike su se izmijenile, nestalo je ambicija, a žena se okrenula bračnim obavezama i zahtjevima ovoga svijeta.

Moguće je da je takvo stanje uslijedilo nakon velikog entuzijazma koji u početku nije imao jasne odrednice, pa je oslabio, ili je cilj bio da se po tome pročuje, postizanje renomea, te zbog pretvaranja, ili zbog toga što se sama žena, usljed svojih novih obaveza, otuđila od aktivnosti sestara muslimanki, pa je izgubila one koje će je savjetovati, podstaknuti i naputiti.

Kako bi muslimanka izbjegla zapadanje u ovakav vid iskušenja, trebala bi pribjeći primjeni preventivnog rješenja koje bi otprilike izgledalo ovako:

- 1- Obnavljanje i održavanje nijjeta – namjere, pri svakom djelu iskreno učinjenom u ime Allaha, azze ve dželle,
- 2- Poznavanje vrijednosti nauke i njenih odlika, te stepene nosioca znanja kod Allaha, azze ve dželle,
- 3- Redovno periodično čitanje biografije učenih žena kako bi ambicije ostale na nivou,
- 4- Ponavljanje znanja sa prijateljicama, na način da one koje uče Kur'an napamet (hifz) ponavljaju zajedno, a isto tako i one koje uče fikh, hadis i slično,

- 5- Prisustvovanje predavanjima i davanje prioriteta tome nad svenmu onome što neće dovesti do zapostavljanja vadžiba ukoliko se stavi u drugi plan,
- 6- Traženja savjeta od učenih i dobrih ljudi,
- 7- Liječenje svakog nedostatka ili slabosti pri samoj njegovoj pojavi i ne čekati da problemi postanu složeniji,
- 8- Ubjeđenje da poziv ka Allahu – da'va, bez potrebnog znanja predstavlja obostranu štetu, tj. na štetu samog daije, ali i onoga kome se poziv upućuje.

Treće: Zašto žena muslimanka poklanja veliku pažnju održavanju kuće i namještaja, dok u isto vrijeme ne vidimo ni približno toliko interesiranje za audio predavanjima ili knjigama koje posjeduje u svojoj biblioteci?!

Stvarno sam začuđen postupcima žene koja previše energije troši na kućni namještaj, njegovo održavanje ili čak i zamjenu, dok u isto to vrijeme ne vidimo isto takvo zanimanje ili barem pola od toga u pogledu čitanja literature koju posjeduje ili odlaska na korisna predavanja.

Problem mnogih žena jeste nepravilno i nekvalitetno organiziranje vremena. Da kojim slučajem žena napravi mjesečni ili sedmični program svojih mjesečnih ili sedmičnih obaveza, mimo onoga što treba činiti svakog dana, to bi joj pomoglo da sve privede kraju i ništa ne zaboravi ili zapostavi.

U tvojoj kućnoj biblioteci nalaze se knjige koje govore o Allahu Uzvišenom, Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i vjeri s kojom je došao, pa zar ti to nije dovoljan podstrek da je staviš u prvi plan?! Zar pažnja koju ćeš posvetiti kućnoj biblioteci nije ustvari briga o znanju koje će koristiti tebi, tvojoj djeci i generacijama koje će doći poslije?! Možda će ta biblioteka biti tvoja trajna sadaka.

Ženino posvećivanje pažnje kući ovog svijeta navelo ju je da zaboravi na kuću budućeg svijeta. Pa zato, muslimanko, a posebno ako si privržena vjeri, ne srljaj, jer ono što posjeduješ od dunjaluka samo što nije nestalo.

Održavanjem kućne biblioteke i njenim korištenjem, žena iskazuje poštovanje prema znanju i svrstava se u plejadu njegovih nosilaca. Također, ljubav prema vjerskim knjigama pokazatelj je njene pobožnosti i valjanosti. Međutim, žena koja zapusti svoju biblioteku ustvari je neznalica ili pri sebi ima malo znanja.

Edukacioni program žene muslimanke

Ovo predstavlja prijedlog koji će biti od pomoći svakoj ženi koja, tragajući za šerijatskim znanjem, teži Allahovom zadovoljstvu i Njegovom Džennetu želeći da se poduči propisima svoje vjere i svoje potomstvo odgoji u duhu suštinskog islamskog odgoja.

Program za prvi stupanj¹

Prvo: Kur'an

- 1- Učenje napamet Amine džuza sa tedžvidom i tefsirrom (Tefsir Ibn Kesira – preveden na bosanski jezik).
- 2- "Revai'ul-bejani fi ajatil-ahkami" od šejha Muhammeda Alija es-Sabunija, predavanja 1-20, prvi dio.²

Drugo: Dove i zikrovi

Sahihul-Kelimit-tajjib od El-Albanija.

¹ Uvjet je da period učenja ne pređe godinu dana. U pogledu vremena imali smo obzira prema sestrama koje su u braku ili na studijama budući da obaveze u kojima se nalaze smanjuju mogućnost intenzivnog uključenja u program. Iz tog razloga odlučili smo da program traje punu godinu dana kako bi, uz Allahovu pomoć, sve sestre bile u mogućnosti da se od njega okoriste. Ukoliko neko bude u stanju da program privede kraju u kraćem vremenskom periodu, pa to je veliko dobro.

² Uz napomenu da je potrebno poznavati šerijatske propise i naučiti ih.

Treće: Hadis

Prvih trinaest od 40 Nevevijeve hadisa iz djela "Kavaidu ve fevaidu minel-erbe'inen-nevevijje" od Nazima Sultana ili knjiga "Idahul-me'anil-hafijje fil-erbe'inen-nevevijje" od Muhammeda Tataja.

Četvrto: Fikh

Od početka knjige "Fikhus-sunne" od šejha Sejjida Sabika pa do kraja poglavlja o bajram-namazima (prevedeno na bosanski jezik).

Peto: Sira

"Vekafatun terbevijjetun me'as-siretin-nebevijje" od šejha Ahmeda Ferida, Allah ga sačuvao (od početka knjige do str. 134).

Šesto: Akida

- 1- Poslanica "Tathirul-džinani vel-erkani 'an dereniš-širki vel-kufran" od šejha Ibn Hadžera Alu Butamija,
- 2- "El-Iman" od dr. Muhammeda Nu'ajma Jasina (prevedeno na bosanski jezik),
- 3- "D'avetut-tevhid" od šejha Muhammeda Halila Herrasa.

Sedmo: Rekaik i ahlak

"El-Dževabul-kafi limen se'ele 'anid-deva'iš-šafi" od Ibnul-Kajjima, Allah mu se smilovao (do kraja govora o koristima obaranja pogleda) (prevedeno na bosanski pod naslovom "Bolest i lijek").

Osmo: Islamska misao i da'va

- 1- "Hel-nahnu muslimun" / "Da li smo mi muslimani" od Muhammeda Kutba (prevedeno na bosanski jezik),
- 2- "Usulud-da've" od Abdulkerima Zejdana (do kraja četvrte teme).

Deveto: Knjige posvećene ženi

- 1- "Fetavel-mer'eti" od šejha Ibn Usejmina,
- 2- "El-Kelimatun-nafi'atu lil-ehavatil-muslimat" od autora,
- 3- "'Avdetul-hidžab" od Muhammeda b. Ahmeda b. Ismaila (prvi dio),
- 4- "Ez-Zijaretu bejnen-nisa" od Havle Derviš,
- 5- Traktat "Fetejatuna bejnet-tagribi vel-'afaf" od Nasira Omera,
- 6- "El-Muteberidžat" od Ez-Zehra Fatima bint Abdullah.

Program za drugi stupanj:

Prvo: Kur'an

- 1- Učenje džuzua "Kad semi'a" i džuzua "Tebareke" sa tefsirom,
- 2- "Reva'iul-bejan" od Es-Sabunija, prvi dio (predavanja 21-40),
- 3- Izučavanje knjige "Et-Tedžvidul-mujesser" od Abdulaziza el-Karija.

Drugo: Dove i zikrovi

"Muhtesarun-nesihati fil-ezkari vel-ed'ijetis-sahiha" od Muhammeda b. Ahmeda b. Ismaila.

Treće: Hadis

Hadisi 14 – 27 iz knjige "Kava'idu ve fevaidu minel-erbe'inen-nebevijje" od Nazima Sultana ili knjige "Idahul-me'anil-hafijje fil-erbe'inen-nebevijje" od Muhammeda Tataja.

Četvrto: Fikh

Poglavlje zekata i posta iz knjige "Fikhus-sunne".

Peto: Sira

"Vekafatun terbeviĳjetun me'as-siretin-nebevijje" (str. 135 – 263).

Šesto: Akida

"Fethul-Medžid", komentar knjige "Kitabut-tevhid" od Abdurrahmana Alu Šejha (na bosanski jezik preveden je drugi njegov komentar istog djela).

Sedmo: Rekaik i ahlak

- 1- Drugo poglavlje iz knjige "Minhadžul-muslim" od El-Džezairija, Allah mu oprostio,
- 2- "El-Bahrur-raik fiz-zuhdi ver-rekaik" / "Bistro more pobožnosti i suptilnosti" od Ahmeda Ferida (prevedeno na bosanski jezik).

Osmo: Islamska misao i da'va

- 1- Kabesatun miner-Resul od Muhammeda Kutba,
- 2- Usulud-da've (str. 193 - 355 do kraja govora o moralu daije).

Deveto: Sunnet i novotarija

"El-Ibda'u fi medaril-ibtida'a", od početka knjige do str. 184.

Deseto: Opća literatura i knjige posvećene ženi

- 1- "'Avdetul-hidžab", drugi dio,
- 2- "Menhedžut-terbijetin-nebevijjeti lit-tifl" od Muhammeda Nura b. Abdilhafiza Suvejda, od početka knjige pa do str. 205,
- 3- "Suretul-bejtil-muslim" od autora.

Program za treći stupanj

Prvo: Kur'an

- 1- Učenje 26. i 27. džuzsa sa tefsirirom,
- 2- "Reva'iul-bejan", drugi dio,
- 3- "Et-Tibjanu fi 'ulumil-Kur'an" od Es-Sabunija

Drugo: Hadis

Hadisi 28 – 40 iz knjige "Kava'idu ve fevaidu minel-erbe'inen-nebevijje" od Nazima Sultana ili knjige "Idahul-me'anil-hafijje fil-erbe'inen-nebevijje" od Muhammeda Tataja.

Treće: Fikh

Poglavlje o dženazi i hadždžu iz knjige "Fikhus-sunne".

Četvrto: Sira

"Vekafatun terbevijjetun me'as-siretin-nebevijje" (od str. 265 do kraja knjige).

Peto: Akida

- 1- "200 sualin ve dževabin fil-'akidetil-islamijje" / "200 pitanja i isto toliko odgovora o islamskoj akidi" od Hafiza Hukmija (prevedeno na bosanski jezik),
- 2- "Akidetul-mu'min" od Ebu Bekra el-Džezairija.

Šesto: Rekaik i ahlak

"Muhtesaru minhadžil-kasidin" od Ibn Kudame el-Makdisija.

Sedmo: Islamska misao i da'va

- 1- "El-Ittidžahatul-fikrijjetul-mu'asire" od dr. Alija Džurejš,
- 2- "Usulud-da'veti", od str. 358 do kraja knjige.

Osmo: Sunnet i novotarija

"El-Ibda", od str. 185 do kraja knjige.

Deveto: Opća literatura

- 1- "'Avdetul-hidžab", treći dio¹,
- 2- "Menhedžut-terbijjetin-nebevijjeti lit-tifl" od str. 207 do kraja knjige.

¹ Dovoljno je naučiti po pet dokaza iz Kur'ana i sunneta za obaveznost nošenja nikaba, te pamćenje svih sumnji i odgovora na njih, bez zalaženja u pojedinosti.

Za one koje žele dodatno pojačanje programa predložimo sljedeće:

-1-

- ⑦ Učenje 1., 2. i 3. džuza sa tefsirirom,
- ⑦ "Telhisu kitabil-iman" iz djela "Fethul-Bari", komentara na El-Buharijin Sahih, od Ibn Hadžera el-Askalanija,
- ⑦ "Davabitü lid-dirasatil-fikhijje" od šejha Selmana el-'Avde,
- ⑦ "Hatta la tagrekus-sefine" od šejha Selmana el-'Avde,
- ⑦ "Eserul-emri bil-ma'rufi ven-nehji 'anil-munker" od šejha Ibn Ku'uda,
- ⑦ "En-Nisa'u ekseru ehlin-nar-el-esbabu ve turukun-nedžati" od autora.

-2-

- ⑦ Učenje 4., 5. i 6. džuza sa tefsirirom,
- ⑦ "Telhisu kitabil-'ilm" iz djela "Fethul-Bari",
- ⑦ "El-Avaik" od Muhammeda Ahmeda er-Rašida,
- ⑦ "Vudžubu luzumil-džema'ati ve terkit-teferruk", od šejha Džemala b. Ahmeda b. Bešira Jadija,
- ⑦ "Me'aridžul-kubul" od šejha Ahmeda Hafiza Hukmija ili sažetak djela od Ebi Asima Hišama b. Abdulkadira Ukde,
- ⑦ "Džami'u ahkamin-nisa" od šejha Mustafe el-Adevija.

Četvrta osobina

Poštivanje muža

Ženino ophođenje prema mužu odraz je iskazivanja poštivanja prema njegovom velikom ugledu koji mu je islam dodijelio. Ona izvršava sva njegova prava na najpotpuniji način, jer na ta prava gleda kao na ibadet putem kojeg se približava Uzvišenom Allahu, a ne kao na svoju običnu obavezu.

U najznačajnije uzroke ljubavi i sreće među supružnicima svakako spada poznavanje i uvažavanje velikog prava koje muž uživa u islamu. Na osnovu tog prava žena izgrađuje svoj odnos prema mužu i svoje ophođenje prema njemu.

Od Husajna b. Mihsana, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "Moja tetka mi je pričala: 'Došla sam kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je upitao: 'Ko je ova? Ima li ona muža?' 'Da', odgovorila sam, a on je ponovo upitao: 'Kakva si prema njemu?' 'Služim mu i pokoravam se koliko god sam u mogućnosti', rekoh, a Poslanik s doda: 'Pogledaj na kojem si stepenu ophođenja prema njemu, jer on je tvoj Džennet i tvoja Vatra.'"¹

¹ Bilježe ga Ahmed i En-Nesai. El-Albani kaže: "Njegov lanac prenosilaca je vjerodostojan (sahih)." *Adabuz-zifaf*, str. 285.

Kod En-Nesaija bilježi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Džennetlije od vaših žena jesu ljupke rotkinje koje kada se muž rasrdi pride mu, stavi svoju ruku u njegovu i kaže: 'Neću zaspati sve dok se ne udobrovoljiš.'"¹

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Da sam ikome naredio da čini nekome sedždu, naredio bih ženama da čine sedždu svojim muževima zbog prava koja im je Allah dao kod njih."² U drugoj predaji stoji: "Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, žena neće ispuniti svoje obaveze prema Allahu sve dok potpuno ne izvrši obaveze prema svome mužu, čak kada bi je, dok je na leđima jahalice, pozvao zbog potrebe, neka mu se odazove."³

Bilježi imam Ahmed od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nije ispravno da čovjek čini sedždu drugom mimo Allaha, a da je ispravno da čovjek čini sedždu čovjeku, naredio bih ženi da čini sedždu svome mužu zbog prava koja im je Allah

¹ El-Albani kaže: "Postoje i druge predaje koje pojačavaju hadis." *Es-Silsiletu-sahiha*, hadis br. 287.

² Bilježi ga Ibn Hibban. El-Albani ocijenio ga je kao hasen (dobar) u djelu *Irvaul-galil*, hadis br. 1998.

³ Bilježe ga Ahmed i Ibn Madže, a El-Albani je hadis ocijenio kao hasen (dobar), *Sabihul-Džami*, hadis br. 6915.

dao kod nje. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, kada bi muž od stopala do potiljk imao čireve iz kojih cure gnoj i krv, pa to sve posisala, ne bi ispunila svoju obavezu prema njemu."¹

Aiša, radijallahu anha, rekla je: "O skupino žena, da znate kolika prava nad vama imaju vaši muževi, svojim obrazima brisale biste prašinu sa njihovih nogu."

Ummu Humejd je kazala: "Kada bi žene Medine spremale mladu za udaju, prvo bi je dovodile kod Aiše. Ona bi stavljala ruku na glavu mlade i učila joj dovu, a zatim joj je oporučivala bogobojaznost i poštivanje muževih prava."

Prava muža, za ženu koja pravilno razumijeva i u praksi primjenjuje ove hadise, nisu obična prava ili nešto što je odvojeno od Allahovih prava, pa da se u pogledu njih može odnositi po svom ličnom nahođenju: ako ispoštuje njena prava, i ona će ispoštovati njegova, a ako joj uskrati njena prava, i ona će uskratiti njemu, tj. po principu: dobit ćeš onoliko koliko si i sam dao. Naprotiv, ona svoje obaveze prema mužu vidi kao put do Allahove milosti. Trudi se da to učini na najpotpuniji način, pa čak ako je i sam muž zakazao u obavezama u pogledu nje. Razlog je jednostavan: ona se nada jedino Allahovom dobru i nagradi.

¹ *Nejlul-evtar* od Eš-Ševkanija, 6/223, izdanje: El-Halebi. El-Munziri kaže: "Bilježi ga Ahmed sa dobrim lancem prenosilaca." Vidjeti: *Irvaul-galil*, 7/55.

Više puta imao sam priliku upoznati se sa problemima među supružnicima koji su, na ovaj ili onaj način, bili u vezi sa spolnim aktom. Posebno mi je bilo čudno i bolno kada su ti isti problemi bili prisutni kod bračnih parova koji su imali divan odnos prema vjeri.

Jedna supruga odbija svoga muža jer je zauzeta obavezama u kući, druga jer u datom trenutku nema želje za istim, treća jer se baš tada probudila ili zbog drugih neosnovanih i smiješnih razloga pred kojima čovjek ostaje začuđen ili pak zbunjen. Zbog svega toga moramo se suočiti sa istinom, kazati ove riječi i uputiti ove savjete, jer u vjeri nema stida i vjera je savjetovanje – nasihat.

Nema sumnje da je jedna od osnovnih intencija braka očuvanje neporočnosti spolnog organa, a to se ne može ostvariti izuzev putem spolnog općenja muža sa svojom suprugom kad god to od nje zatraži. Na osnovu toga nijednom od supružnika nije dozvoljeno da se susteže od drugog ili ga izbjegava ukoliko je u stanju to učiniti. Žena je obavezna odazvati se u postelju muža kad god to on od nje zahtijeva, pa makar se njena želja tome i usprotivila, izuzev ako postoji šerijatom opravdan razlog. Usljed ozbiljnosti stvari o kojoj govorimo, izrečeni su mnogi hadisi koji upozoravaju ženu da ne izbjegava odazvati se na mužev poziv u postelju. Navest ćemo neke od njih:

Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ako muž pozove svoju suprugu u postelju, pa ona to odbije, te on zanoći srdit na nju, meleki je proklinju sve do svanuća."

U drugom rivajetu stoji: "Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, koji god muž pozove svoju suprugu u postelju, pa ga ona odbije, Onaj koji je na nebesima srdit je na nju sve dok se njen muž ne udobrovolji."

Postoji, pak, rivajet u kojem stoji ovako: "Ako žena zanoći van postelje svoga muža, meleki je proklinju sve do svanuća." A u drugom rivjetu: "...dok se ne vrati."¹

"Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi "te on zanoći srdit na nju", dokaz su spuštanja prokletstva i konstatira se ženina grješnost, za razliku od situacije ako muž ne bi iskazao svoju ljutnju zbog supruginog odbijanja, što bi moglo značiti da postoji opravdan šerijatski razlog njenog odbijanja ili je on odustao od svoga prava. Neophodno je istaći činjenicu da žena ne zaslužuje ukor sve dok ona prva ne inicira izbjegavanje i muž se zbog toga rasrdi ili on nju napusti zbog neke njene nepravde, pa i ona, ne želeći popraviti svoj prekršaj, napusti njega. Međutim, ukoliko je muž prvi nepravедno napustio suprugu, ovaj propis neće se uzeti u razmatranje."²

¹ Bilježe ga El-Buhari, Muslim, Ebu Davud, Ed-Daremi i imam Ahmed.

² Fethul-Bari, 9/294.

Pouke koje se nalaze u prethodnim hadisima, između ostalih, su sljedeće: "savjet za pomaganje mužu i traženje njegovog zadovoljstva, zatim da je muž slabiji od žene u pogledu podnošenja napuštanja spolnog općenja, kao i to da najviše pometnje kod čovjeka stvaraju upravo spolni nadražaji. Otuda je Zakonodavac podstakao žene da pomažu muškarcima na tom planu, ili je pak pravi povod svemu tome podsticaj na rađanje. Pored ovoga, u hadisima se nalaze naznake o vrijednosti ustrajnosti u pokornosti Allahu i strpljivosti na tom putu, kao oblik iskazivanja zahvalnosti Allahu na pažnji koja je ukazana čovjeku, budući da Uzvišeni nije ostavio nijedan segment muževih prava a da nije odredio ko će ih za njega obaviti, čak do te mjere da je odredio meleke da proklinju onoga ko rasrdi Njegovog roba time što mu uskrati zadovoljenje neke od njegovih potreba.

Stoga je čovjek obavezan izvršavati Allahova prava kojima ga je zadužio, jer, u suprotnom, jako je ružan nemaran odnos siromašnog i potrebnog prema Bogatom i Plemenitom."¹

Od Talka b. Alijja, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik rekao, sallallahu alejhi ve sellem: "Kada muž pozove svoju suprugu zbog potrebe, neka mu se odazove, pa makar bila pored peći."² "Tj. neka se odazove

¹ Prethodni izvor, 9/295.

² Bilježi ga Et-Tirmizi, a El-Albani u djelu *Es-Silsiletus-sahiha* kaže da je vjerodostojan (sahih), hadis br. 1202.

njegovom pozivu, pa makar kuhala hranu na peći, bez obzira što je to neodloživ posao koji se po pravilu ne napušta sve dok se ne privede kraju."¹

Od Abdullaha b. Ebi Evfa d prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, žena neće ispuniti svoje obaveze prema Allahu sve dok potpuno ne ispuni obaveze prema svome mužu, čak kada bi je dok je na jahalici pozvao zbog potrebe, dužna je odazvati mu se."² Od Muaza, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nijedna žena neće uznemiravati svoga muža na ovom dunjaluku a da njegova hurija iz Dženneta neće reći: 'Ne uznemiravaj ga, Allah te ubio. On je kod tebe samo kratko, a uskoro će te ostaviti i doći kod nas.'"³

Od Ebu Uname, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Trojici ljudi namaz neće prelaziti njihove uši (dižući se): odbjeglom robu dok se ne vrati, ženi čiji muž zanoći na nju srdit i vladaru (imamu) kojeg njegov narod mrzi."⁴

¹ *Murkatul-mefatih*, 3/467.

² Bilježe ga imam Ahmed, Ibn Madže i drugi. *Es-Silsiletus-sahiha*, hadis br. 1203.

³ Bilježe ga Et-Tirmizi, Ibn Madže i Ahmed. El-Albani kaže da je vjerodostojan (sahih). *Es-Silsiletus-sahiha*, hadis br. 173.

⁴ Bilježi ga Et-Tirmizi, a El-Albani u djelu *Miškatul-mesabih* kaže da je dobar (hasen), hadis br. 1122.

Kao što ženi nije dozvoljeno da odbije pokornost mužu kada je pozove u postelju, isto tako i muškarcu je zabranjeno da svjesno izbjegava svoju suprugu. On je obavezan da, shodno svojim mogućnostima, zadovolji potrebe svoje supruge. "Uzvišena vjera (šerijat) nije ograničila svoj zahtjev za udovoljavanje potreba samo na ženu, već ona, također, obavezuje i muškarca da udovolji ženinom pravu, da štiti njenu čednost i da zadovolji njene potrebe. Taj propis crpimo iz Allahovih, azze ve dželle, riječi:

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا

كُلَّ الْمِيلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ^١

Vi ne možete potpuno jednako postupati prema ženama svojim ma koliko to željeli. I nemojte prema nekoj sasvim naginjati pa da neku učinite kao da je bez muža, a nije razvedena" (prijevod značenja En-Nisa', 129).

Imam Ebu Bekr el-Džessas, Allah mu se smilovao, kaže: "Ajet ukazuje na to da je muž dužan spolno općiti sa suprugom, zbog riječi Uzvišenog: '...pa da neku učinite kao da je bez muža, a nije razvedena', tj. nije slobodna, pa da se uda, niti ima muža, jer nije zadovoljio njeno pravo u spolnom općenju."^{1,2}

¹ *Abkamul-Kur'an*, 1/274.

² *'Avdetul-hidžab* od šejha Muhammeda Ismaila, 2/278.

Psihički i tjelesni poremećaji koji se javljaju kao posljedica sustezanja jednog bračnog partnera od drugog više nikome nisu nepoznanica. Također, neizbježni su i neželjeni problemi koji na prvi mah izgledaju mali i beznačajni, ali vremenom oni se sve više usložnjavaju, a sve to prvenstveno zbog ženinog izbjegavanja muževe postelje. Zaista, i muškarci i žene moraju se bojati Allaha i izvršavati obaveze prema svome bračnom drugu.

Udobrovoljava svoga muža

Ona plijeni pozornost svojim nastojanjem za traženjem muževog zadovoljstva. Snažnih je emocija i prefinjenih osjećaja. Veseli izraz lica i osmijeh na usnama ispunjavaju njen dom blaženstvom i bračnom srećom.

Čestita supruga zadovoljstvo svoga muža stavlja u prvi plan. Ulaže maksimum napora da priušti sve što će obradovati njenog muža, ne zanemarujući pri tome ni uzroke koji vode ka tom cilju. Povrh toga, prepoznatljivom je čini prefinjenost osjećaja za traženjem muževog zadovoljstva. Pod ovim mislim na njenu "emotivnu pripravnost". Svaki trenutak ispunjen je razmišljanjem kako zadobiti zadovoljstvo muža i osigurati mu sreću, te šta joj sve u tome može pomoći. Druge stvari ne stavlja ispred ovog cilja. Ona ustrajava na tom putu dok se takav odnos ne pretvori u naviku i ambiciju koje će je na kraju dovesti do njenog cilja, a to je poslušnost mužu – najveće polje džihada za ženu.

Snažnih je emocija i prefinjenih osjećaja

Ona živi emocijama svoga muža, osjeća njegovim osjećajima i s njim dijeli ljubav i naklonost. U takvoj duhovnoj harmoniji rađa se istinska bračna sreća. U cijeloj

kući čuje se njeno nježno lepršanje, na čijem povjetarcu uživaju i njihova djeca. Ako je muž radostan, neće nastojati da mu pokvari ugođaj, a ako je potišten, neće se pred njim veseliti ili smijati, niti će u takvim trenucima razgovarati povišenim glasom kao da se muževo stanje nje uopće ne tiče. Naprotiv, svim njoj poznatim i raspoloživim sredstvima pokušat će od njega odagnati tugu i zabrinutost.

Sa njenih usana do muža dopiru talasi riječi punih ljubavi. Te tople i ugodne riječi kod njega bude sreću i zadovoljstvo.

Veseli izraz lica i osmijeh na usnama ispunjavaju njen dom blaženstvom i bračnom srećom

Da, ona zna koliko čarolije u sebi nosi vedrina lica i osmijehom ispunjene usne pred kojom se ne može oduprijeti srce njenog muža. Po povratku sa iscrpnog rada dobrodošlicu mu poželi lijepa riječ, blistav osmijeh, otmjena odjeća, ugodan miris, vedro lice i blag, smirujući pogled. Koliko samo nastaje problema u kućama zbog toga što muž teško podnosi odsutnost vedrog i nasmijanog lica koje je, nažalost, nastanila namrgođenost.

Kako samo zna biti naprasita i okrutna žena koja ima namršteno lice, hladne emocije i zamrle osjećaje.

Impresionirajući primjer... Suada se brine zbog svoga muža...

Suada je ušla kod svoga muža i primijetila kako se oblačak zabrinutosti nadvio nad njenim mužem Talhom b. Ubejdullahom. Razlog joj nije bio poznat. Pobojala se da je možda ona zakazala u nekom njegovom pravu ili je zapostavila neku svoju obavezu, te je, ne oklijevajući mnogo, upitala: 'Šta ti je?! Da možda nisam štogod krivo prema tebi učinila, pa da ti se izvinim i popravim to?' 'Ne', utješi je, a zatim reče: 'Divna li si ti druga čovjeku muslimanu! Međutim, skupilo mi se imetka, a ja ne znam šta da s njim uradim.' 'A šta te to ima u pogledu njega brinuti? Pozovi svoju rodbinu i među njima podijeli taj novac', mudro ga posavjetova. 'Slugo, pozovi mi moje rođake', reče on, a kada dođoše, podijeli im četiri stotine hiljada."

Ova svijetla iskra koja je obasjala kuću Suade i njenog muža Talhe poslužiti će nam da ukažemo na nekoliko važnih principa koji danas nedostaju u životu mnogih supružnika.

Prvo: Suada je zabrinuta zbog psihičkog stanja svoga muža. Ona doživljava njegove teške trenutke, njegovu tugu i zabrinutost. Raduje se njegovoj radosti, a žalosti zbog onoga što je njega rastužilo. I ne samo to, već sumnja da je možda ona uzrok njegove brige i tegobnog stanja. Osjeća spremnost da popravi grešku ili prijestup, u nadi da njihovu svakodnevnicu ponovo nastane sreća i osmijeh.

Drugo: Suada nam otkriva drugi djelić svog plemenitog bića. Muža je usmjerila na sadaku i udjeljivanje. Ona je pobožna i skromnih potreba na ovom svijetu. Prešla je preko vlastitih naslada. Uzvisila se nad užitkom i čarima nove haljine, prekrasnog nakita, putovanja sa mužem i drugih ovosvjetskih ljepota o kojim danas maštaju mnoge žene. Njena briga su osobe praznih stomaka, bosih nogu, istrošene i pocijepane odjeće, i zato je bez oklijevanja predložila: "Pozovi svoju rodbinu i među njima podijeli taj novac."

Treće: Ne možemo zatvoriti oči pred laskavim riječima dobrog muža punim hvale koje su sletjele na ženino srce: "Divna li si ti druga čovjeku muslimanu!" Kako je samo divan ovaj gest koji plijeni srce supruge kada dođe od njoj najmilije osobe!

Mužu daje prednost nad sobom

Ona je neobično darežljiva i požrtvovana. Zanemaruje svoje potrebe i zaboravlja na sebe. Mužu daje prednost nad samom sobom. Njegovo zadovoljstvo pretpostavlja svome zadovoljstvu, njegov užitak nad svojim užitkom i ono što on voli nad onim što ona voli. Pokornost mužu njena je osnovna karakterna crta bez koje bi bila kao bez zraka koji udiše.

Čestita žena nema egoističke poglede niti se od nje mogu čuti riječi: ja i samo ja. Svjetlo kojim zrači odsjaj je njenih djela od kojih je vrijedno spomenuti njeno lično zanemarivanje, požrtvovanost i darežljivost tako da mužu uvijek daje prednost nad samom sobom. Podnosi mnoge stvari kako bi njemu bilo lijepo, strpljiva je jer ne želi da ga uznemiri.

Ibnul-Dževzi, Allah mu se smilovao, rekao je: "Žena koja je počašćena dobrim i njoj odgovarajućim mužem treba se potruditi da mu udovoljava, te izbjegava ono što ga uznemirava. Jer, kada ga uznemirava ili mu u nečemu zasmeta, sigurno će mu omrznuti i ružan utisak kod njega ostaviti. Možda mu se ukaže prilika pa je ostavi ili zamijeni drugom ženom."¹

¹ *Abkamun-nisa'*.

Ako žena poznaje šta to njen muž voli, bilo od riječi ili djela, a šta mrzi, i na tome izgradi svoje ophođenje prema njemu, pronašla je riznicu svoje sreće.

Šurejh el-Kadi pripovijeda nam o svojoj ženidbi sa ženom iz plemena Benu Temim. Prva bračna noć, po njegovim riječima, započela je ovako: Rekao je: "Uzeli smo abdest, a zatim smo klanjali. Po završetku namaza zamolio sam Allaha da mi u njoj podari blagoslov i njeno dobro, a sačuva me njenog zla. Nakon toga ona je donijela zahvalu na Allaha, a onda rekla: 'Ja sam tebi strana žena i ne poznajem te, zato reci mi šta ti se dopada, pa da to činim, a šta ne voliš, pa da se toga klonim.' Rekao sam joj: 'Volim to i to, a mrzim to i to.' Zatim je upitala: 'Želiš li da te posjećuje moja porodica?' 'Ja sam kadija i bojim se da mi ne dosade.' 'A ko od susjeda želiš da te posjećuje?', ponovo upita ona, pa sam je obavijestio i o tome."

Šurejh dalje nastavlja pripovijedati: "Živio sam sa ovom ženom najljepšim i najugodnijim životom. Nakon godinu dana u kući sam zatekao staricu kako naređuje i zabranjuje mojoj supruzi, pa sam upitao: 'Ko je ovo?' 'Moja majka', odgovorila je supruga." Majka ga zatim upita: 'Kako se slažete ti i tvoja supruga?' 'Da bolje ne može biti', odgovori on, a starica nastavi: 'U kući ne može biti ništa gore od umažene žene. Pa ako nešto zgriješi, uzmi bič u

ruke." Šurejh kaže: "Dolazila nam je jedanput svake godine i savjetovala svoju kćerku i oporučivala joj. Živio sam sa tom ženom dvadeset godina a da se na nju nisam naljutio osim jedanput, a i tada sam bio nepravedan prema njoj."

Ovo je živi primjer koji vjerno prikazuje mnoge lijepe osobine ove dobre supruge koja muževu zadovoljstvo stavlja ispred svoga zadovoljstva, njegov užitak nad svojim užitkom i ono što on voli nad onim što ona voli. Pokornost mužu njena je osnovna karakterni crta bez koje bi bila kao bez zraka koji udiše.

Razmirice i nered među supružnicima koji nerijetko mogu prerasti u razvod braka, najvećim dijelom prouzrokovani su ženinom nepokornošću mužu, dok je, s druge strane, za sreću u kojoj uživaju u većini slučajeva zaslužna žena.

Bez imalo sumnje može se reći da ženina pokornost mužu održava instituciju porodice daleko od rasula i propasti, budi muževu naklonost prema ženi i jača vezu intimnosti i ljubavi među njima. Ako supruge bude pokorna svome mužu u svemu što nije grijeh i on bude zadovoljan njome, takvoj ženi njen muž je džennetska kapija, ali ako mu bude nepokorna i on bude srdit na nju, takvoj ženi njen muž je džehennemska kapija.

"Pokoravajući se svome mužu, muslimanka iskazuje i pokornost Allahu, te će za to biti nagrađena osobito kada se pokori mužu u stvarima s kojima se ona lično ne slaže. Štaviše, prava pokornost dolazi do izražaja u onome što prezire, više nego u pokoravanju u stvarima koje voli.

Prihvatanje vrijednog poklona ne može se mjeriti sa izvršenjem onoga što joj se ne dopada. Savršenstvo pokornosti ogleda se u izvršenju naredbe sa osjećajem zadovoljstva i drage volje. Međutim, ako to izvrši mrzovoljno i gundajući, pokazujući prijezir i netrpeljivost na licu, u takvim okolnostima pokornost gubi svoju vrijednost.

Ako žena iskaže zadovoljstvo u činjenju neke pokornosti mužu koja joj se ne sviđa, posmatrajući tu pokornost kroz prizmu muževih skromnih zahtjeva, to će joj uveliko olakšati podnošenje eventualne tegobe u izvršavanju pokornosti."¹

Mnogo je hadisa koji ženu podstiču na pokornost prema mužu, dok dosta drugih hadisa upoznaje ženu sa stepenom koji muž ima kod nje, a čiju veličinu niko od ženinih bližnjih ne može dostići.

¹ *Nezaratun fil-usretil-muslime* od dr. Muhammeda es-Sibbaga, str. 96.

Poslušajmo neke od tih hadisa:

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan: "Kakva žena je najbolja?" 'Ona koju kad muž pogleda, obraduje ga, koja ga, kad joj nešto naredi, posluša, i koja ga neće iznevjeriti u svojoj časti i imetku.'"¹

Od Husajna b. Mihsana prenosi se da je rekao: "Moja tetka mi je pričala: 'Došla sam kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je upitao: 'Ko je ova? Ima li ona muža?' 'Da', odgovorila sam, a on je ponovo upitao: 'Kakva si prema njemu?' 'Služim mu i pokoravam se koliko god sam u mogućnosti', rekoh, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, doda: 'Pogledaj na kojem si stepenu ophođenja prema njemu, jer on je tvoj Džennet i tvoja Vatra.'"²

Od Ebu Hurejre, radijallahu anha, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ženi koja klanja pet namaza, posti mjesec ramazan, čuva svoj spolni organ i pokorava se svome mužu, bit će rečeno: 'Udi na koja god džennetska vrata želiš.'"³

¹ Bilježe ga En-Nesai, El-Hakim i drugi. El-Albani u svome *Sahihu* ocijenio ga je kao dobar (hasen), hadis br. 1838.

² El-Munzirī kaže: "Bilježe ga Ahmed i En-Nesai" sa dobrim lancem prenosilaca."

³ Bilježe ga Ibn Hibban, Ahmed i drugi. El-Albani kaže: "Hadis je dobar (hasen) ili vjerodostojan (sahih). Hadis je došao i drugim putevima." *Adabuz-zifaf*.

Neka žena pogleda kako je pokornost mužu zauzela visoko mjesto među temeljima islama.

Od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pravo muža nad ženom je toliko veliko da kada bi on na sebi imao čir, pa ona taj čir isisala, ne bi ispunila svoju obavezu prema njemu."¹

Od Muaza, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kada bi žena poznavala koliko je pravo muža, ne bi sjedala ni za ručak ni za večeru dok on ne završi."²

Dr. Muhammed b. Lutfi es-Sabbag, Allah ga sačuvao, komentirajući princip pokornosti mužu u stvarima koje ne sadrže grijeh, rekao je: "Ovo je potpuno prirodna stvar. Brak predstavlja sudioništvo u kome nadređenost i skrbnništvo pripada mužu, pa je neminovno da mu se supruga pokorava u svemu što joj unutar šerijatskih granica naređuje ili zabranjuje, jer neosnovano je pokoravanje stvorenju u nepokornosti Stvoritelju... Do jednog dijela obrazovanih žena dospjela je pogubna ideja o

¹ Bilježi ga El-Hakim. *Sahihul-Džami'*, hadis br. 3148.

² Bilježi ga Et-Taberani, a El-Albani ga je ocijenio vjerodostojnim (sahih). *Sahihul-Džami'*, hadis br. 5259.

ravnopravnosti muškarca i žene¹ koja nalaže apsolutno oslobađanje žene od svih oblika pokornosti mužu. Postavke ove ideje jednako su pogubne kao i njene posljedice. Ravnopravnost muškarca i žene predstavlja podvalu ljudima koji sami u nju nisu ubijeđeni, jer nema ni podršku stvarnosti. Pretpostavimo li ispravnost te ideje, to opet za sobom ne povlači brisanje pokornosti, jer pokornost predsjedniku ne znači njegovu neravnopravnost sa podređenim. Zbog plasiranja ove ideje došlo je do razaranja mnogih porodica današnjice.

Zajednički život treba da bude zasnovan na međusobnom razumijevanju, dijalogu i dogovoru. Međutim, nadređenost (el-kavvame) neosporno pripada muškarcu, kao što kaže naš Gospodar:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ

"Muškarci su nadređeni ženama" (prijevod značenja En-Nisa', 34).

¹ Allah je iz Svoje mudrosti stvorio muškarca različitog od žene u više segmenata, kao što je razlika u tijelu, razumu, psihi, određenim šerijatskim propisima i sličnom. Ne postoji jednakost između muškarca i žene, jer samo kod sličnih jedinki moguće je uzeti u razmatranje ovaj pojam. Ispravno je ovaj izraz zamijeniti izrazom: pravednost između muškarca i žene, kao što je odabrao uvaženi učenjak Ibn Usejmin, Allah mu se smilovao, (napomena izdavača arapskog originala).

Postoji činjenica koju obrazovana žena mora poznavati i uvijek je imati na umu, a to je da normalan muškarac ne voli ženu koja se poistovjećuje sa muškarcem: nadvisuje ga svojim glasom, raspravlja sa njim po svakoj osnovi, opire se svakoj njegovoj želji, brzopleto i bez razmišljanja odbacuje njegovo mišljenje ili govor. Doista, ovaj muškarac, ukoliko je ne razvede, našilu će živjeti s njom, sav nesretan i ožalošćen. Takvim svojim ponašanjem žena je sebi uskratila užitak zadovoljstva i toplinu radosti na licu svoga muža i njegovog ljubaznog ophođenja, a svome domu uskratila je toplinu porodične ljubavi. U svakom pogledu ona je stradalnik, svejedno da li razvodom izgubila svoju djecu i uništila svoj duhovni mir, ili ostala u kući nad kojom su se nadvili oblaci svakodnevnne nesuglasice i prepirke.

Pametna žene neće se odreći svoje nježne, mirne i dobre naravi. Ona je, kao što je oslikava jedan od poslaničkih hadisa, pastirica u kući svoga muža, čuva je i pazi, obrađuje svoga muža kad u nju pogleda, kada joj naredi, poslušna, a u muževoj odsutnosti čuva svoju čast i imetak."¹

¹ *Nezaratun fil-usretil-muslime*, str. 71-72.

Skromnost u imetku

Ona je umjerena i ne rasipa imetak. Ne hvališe se muževim imetkom ako je bogat, niti se žali na neimaštinu ako je siromašan. Zna kada će i kako trošiti. Darežljiva je i ne škrtari. Umije ekonomično raspolagati imetkom. Zadovoljna je sa svim što joj je Allah odredio, a njena nafaka joj je dovoljna.

U muževoj kući žena je povjerenica njegovog imetka. Sve što joj je povjereno u kući, besprijeckorno čuva i pazi. Ona ne može slobodno, bez muževa dopuštenja, raspolagati onim što joj je povjereno. U vjerodostojnom hadisu stoji: "...žena je pastirica u kući svoga muža i odgovorna je za svoje stado."¹

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan: "Kakva žena je najbolja?" "Ona koju kad muž pogleda, obraduje ga, koja ga, kad joj nešto naredi, poslušna, i koja ga neće iznevjeriti u svojoj časti i imetku."²

¹ Bilježe ga El-Buhari, Muslim i drugi.

² Bilježe ga En-Nesai i drugi. El-Albani kaže: "Lanac prenosilaca hadisa je dobar (hasen)." *Tabkikul-Miška*, 2/276.

Od Ebu Umame el-Bahilija, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako u obraćanju na Oproštajnom hadždžu govori: 'Žena iz muževe kuće ne smije ništa udijeliti osim s njegovom dozvolom.' Neko upita: 'Allahov Poslaniče, zar ni hranu?' 'To je najbolji dio naše imovine', odgovori Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.'"¹

Dobra žena pravilno raspolaže imetkom, ali ne škrtari; dijeli, ali ne bez mjere i previše. Skromna je i zadovoljna nafakom koju je Allah propisao za nju i njenu porodicu. Razlog ovome jeste nekoliko stvari:

Prvo: Allahovo ukoravanje rasipnika, kao što stoji u ajetu:

إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ

"Doista su rasipnici braća šejtanova" (prijevod značenja El-Isra', 27).

Drugo: Allahova pohvala i isticanje onih koji racionalno raspolažu imetkom, kao što se navodi u Njegovim riječima:

¹ Bilježe ga Et-Tirmizi, Ibn Madže i drugi, a El-Albani kaže da je dobar (hasen). *Sahihu Ibni Madže*, 2/31.

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ

ذَلِكَ قَوَامًا ﴿٦٧﴾

"I oni koji, kad udjeljuju, ne rasipaju i ne škrtare, već se u tome drže sredine" (prijevod značenja El-Furkan, 67).

Treće: Poznavanje posljedica pokudenosti raskoši, kao što je nemar prema Allahu i budućem svijetu, oholost, duga nada, ljubav prema dunjuluku, samodopadljivost, umišljenost i drugo.

Četvrto: Njen zuhd – odricanje od ovoga svijeta i skromna duša koja ne navodi na raskoš i rasipanje.

Zbog svega ovoga ona se ne hvališe imetkom svog muža ako je bogat, niti pretjerano troši, posebno ne pred ljudima, a pogotovo ne u prisustvu žena. Njoj je potpuno jasno da je imetak varljiv i prolazan. Allah joj je povjerio imetak i za njega će račun polagati na osnovu Poslanikovih s riječi: "...za imetak – odakle ga je zaradio i u što ga je potrošio."¹ Povrh svega njoj je jasno da će uskoro preseliti sa ovog prolaznog svijeta ostavljajući za sobom svoj imetak i sve što je posjedovala. Zahvaljujući svojoj skromnosti, ona se ne žali na stanje svoga muža ako je siromašan.

¹ Bilježi ga Et-Tirmizi od Ebu Burze. El-Albani kaže: "Hadis je vjerodostojan (sahih)." *Es-Silsiletus-sabiha*, hadis br. 946.

Ovo ne znači da je ona škrtá i da nerado troši, već ukazuje na njenu ekonomičnost, planiranje i umjereno trošenje koje ne prati uobraženost.

Jedan od pokazatelja skromnosti dobre žene i njenog zadovoljstva sa nafakom koju je njoj i njenom mužu Allah propisao jeste i to što ona razumijeva muževe finansijske mogućnosti i zato ekonomično raspolaže njegovom imovinom. Ne rasipa imetak bespotrebno i bezuzdano niti muža opterećava svojim ne toliko bitnim potraživanjima, osobito ako dotično prevazilazi njegove mogućnosti, jer će mu biti teško i bolno ako ne može udovoljiti njenim zahtjevima, a još bolnije će mu biti to što će supruga pred sobom vidjeti slabića koji nije u stanju ispuniti ono što traži od njega.

Zadovoljna je da sa mužem živi samo svoj život, pa makar on bio i skroman. Život drugih, ma koliko on lagodno izgledao, ne privlači njenu pažnju. Posjedovanje luksuznih stvari nikada za nju nije bilo predmet poređenja sa ženama iz familije, komšiluka ili poznanicama. Štaviše njena je obaveza da Allahov imetak usmjeri na trošenje na Allahovom putu kako bi njima dvoma to bilo залог za Dan suđenja.¹

¹ 'Avdetul-hidžab, 2/491.

Neka se žene boje Allaha u pogledu svojih muževa i neka im ne stvaraju dodatne poteškoće. Ukrasi svoj život skromnošću i zadovoljstvom, jer u tome leži istinski izvor sreće!

Neko od pobožnih ljudi kazao je: "Sine Ademov, teži zadovoljstvu, pa će ti i najmanja stvar biti dovoljna. U suprotnom, kada bi imao dunjaluk sa svime što je na njemu, ne bi ti bio dovoljan."

Razumna žena jeste ona koja gleda u onoga ko je u težim životnim prilikama od njenih i imovinski slabiji, što će je podstaknuti na zahvalnost Allahu, zadovoljstvo s onim što joj je propisano i zadovoljstvo sa svakom stvari, pa makar ona bila i mala, jer Poslanik s kaže: "Gledajte u onoga ko je niži od vas (slabijeg materijalnog stanja), a ne gledajte u onoga ko je iznad vas. To je preče, kako ne biste umanjili i omalovažili Allahovu blagodat prema vama."¹

Potkrati krila svojoj ptici

Šejh Abdulmute'al el-Džabiri, Allah mu se smilovao, kaže: "Jedna egipatska poslovice glasi: 'Potkrati ptici krila da ne leti oko drugog', tj. potkrati krila svojoj ptici kako ne bi mogla odletjeti daleko od tebe. Ovaj primjer je

¹ Biježi ga Muslim, sa različitim tekstom, u poglavlju Ez-Zuhd, hadis br. 2963, i El-Buhari u poglavlju Er-Rekaik.

alegoričan prikaz onemogućavanja muža da se oženi drugom ženom i to na način da mu potroši novac koji mu je neophodan za ženidbu, dok će ponekad zahtijevati nabavku manje bitnih kućnih potrepština, ili će rasipati imetak u krugu porodice i prijatelja.

Ovakva politika potpuno je pogrešna i čini čovjeka mnogo nesretnim. Danonoćni rad će ga iscrpiti i omraziti mu život, te ga odvesti u nesreću i oskudicu. Posljedice toga lahko će se indicirati u samom razgovoru sa suprugom i svakodnevnoj prepirci čiji će završetak biti ono od čega je žena i strahovala – razvod i ženidba drugom ženom.

Nabolje bi bilo da svoju pticu sputa na prirodan način – putem ljubavi i razumnog raspolaganja kućnim budžetom, jer ptica slijeće tamo gdje osjeti ljubav.

Lagodnost života leži na krilima ljubavi i stvaranja ugođaja za boravak sa voljenom osobom.

Pravilnim planiranjem i ekonomisanjem muž će se odmoriti od napornog posla i obezbijedit će mu dovoljno slobodnog vremena da boravi sa djecom i da putem svog životnog iskustva doprinosi i učestvuje u njihovom odgoju."¹

¹ *El-Mer'etu fit-tesavvuril-islami*, str. 101.

I na kraju, draga muslimanko, "skromnost i zadovoljstvo sigurno su najljepše osobine dobre žene. Žena skromnošću kruniše svoje vjerovanje krunom zadovoljstva sa Allahovom odredbom i određenjem. Njen život nosi naslov zadovoljstva. Zato, ona je potpuno smirena, a u duši presretna. Ne pati od bilo kakvog kompleksa, niti zavist razara njena prsa. Raskošan život drugih žena ne stvara joj opterećenje. Živeći u potpunom duševnom blagostanju sve oko sebe obasjava srećom i zadovoljstvom. Zadovoljna je halal opskrbom, pa makar to bilo nešto malo i neznatno, od muža ne zahtijeva ono što je iznad njegovih mogućnosti, pazi na njegove emocije, cijeni ga i poštuje, čuva njegovu čast, dijeli s njim njegove osjećaje i pomaže mu da zaboravi na svakodnevne poteškoće."¹

¹ *Vesaja ve nesaihu lin-nisa'* od Madžida Sulejmana Dudina, str. 65.

Skromnost na dunjaluku

Ne hrli poput mnogih žena za nasladama ovog svijeta žudeći za mnoštvom odjeće, hrane i pića, obiljem zlata i drugog imetka. Naprotiv, ona je skromna i razumna. Zato svoju kuću na ovom svijetu ukrašava imanom i dobrim djelima, a sutra – to je neprocenjivi ukras ahiretske kuće.

Moja supruga ima skromne poglede na život i razumna je. Razmišlja o kući budućeg svijeta više nego što razmišlja o prolaznoj kući u kojoj sada živi. Ahiretsku kuću gradi i ukrašava svojim imanom i dobrim djelima, i zato nije zauzeta prolaznim inventarom ovosvjetskog doma.

Lijepe i ugodne stvari koje je Allah Uzvišeni dozvolio, ona ne smatra zabranjenim, niti sebi zabranjuje užitke ovoga svijeta i njegove ukrase, ali sve u mjeri, bez pretjerivanja, preokupiranosti i jake želje za njim. Njen put je put središnjosti i umjerenosti, i zato se ona razlikuje od mnogih žena koje žude za nasladama ovog svijeta i njegovim ukrasima. Zamjena kućnog namještaja i obuzetost bezvrijednim nasladama opsesija je takve vrste žena. Međutim, moja supruga se povodi za riječima faraonove supruge kada je zamolila:

رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ

"Gospodaru moj, sagradi mi kod Sebe kuću u Džennetu!" (prijevod značenja Et-Tahrim, 11). Potpuna ubijedenost u varljivost i iskušenje ovoga svijeta, a kojem su posebno podložne žene, načinila je od nje skromnu i vrlo opreznú ženu u pogledu ovosvjetskih zahtjeva.

Allah Uzvišeni kaže:

وَاتَّبِعْ فِيمَا ءَاتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيكَ
مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنَ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ
فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٢٠﴾

"I nastoj da time što ti je Allah dao stekneš onaj svijet, a ne zaboravi ni svoj udio na ovom svijetu i čini drugima dobro, kao što je Allah tebi dobro učinio, i ne čini nered po Zemlji, jer Allah ne voli one koji nered čine." (Prijevod značenja El-Kasas, 77)

Ibn Kesir, Allah mu se smilovao, kaže: "Tj. obilan imetak i nebrojene blagodati koje ti je Allah podario, upotrijebi u pokornosti svome Gospodaru i u ono što će te Njemu približiti i za što će ti pripasti nagrada na ovom i

budućem svijetu, tj. u onome što je Allah Uzvišeni dozvolio od jela, pića, odjeće, žena i stanova; ti imaš dužnosti prema svome Gospodaru, dužnosti prema samome sebi, dužnosti prema svojoj porodici i prema svojoj supruzi i dužnosti prema gostu, pa daj svakome njegovo pravo."¹

Takoder, Allah, azze ve dželle, kaže:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمُ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا ۚ إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝

"O ljudi, Allahova prijetnja je, zaista, istina, pa neka vas nikako život na ovom svijetu ne zaslijepi i neka vas šejtan u Allaha ne pokoleba. Šejtan je, uistinu, vaš neprijatelj, pa ga takvim i smatrajte! On poziva pristaše svoje da budu stanovnici u Vatri!" (Prijevod značenja Fatir, 5-6)

A Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Dunjaluk je zatvor za vjernika, a za nevjernika džennet."²

¹ Tefsiru Ibni Kesir, 3/399.

² Bilježe ga Muslim i drugi od Ebu Hurejre.

Također je rekao: "Zaista je ovaj dunjaluk sladak i privlačan, i zaista vas je Allah postavio namjesnicima na njemu samo da bi vidio kako ćete postupiti. Zato se bojte dunjaluka i bojte se zavodljivosti žena, jer prvi nered (fitneluk) među Izraelćanima bio je zbog žene."¹

Zbog toga ženina vodilja kroz život jeste:

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى

"*A onaj svijet je bolji i vječniji je*" (prijevod značenja El-E'ala, 17).

Kako je samo divna ta čestita žena koja je umjerena i potpuna ili barem približno takva! Kako je samo postala odvažna nakon što je svoj dunjaluk pokorila budućem svijetu! Kako je samo plemenita kada na ovom svijetu svakome daje pravo koje mu pripada! Allahu y daje Njegovo pravo u tevidu, robovanju i ljubavi, islamu daje njegovo pravo istinski se pridržavajući njegovih propisa i pozivajući u njega; mužu i djeci daje pravo kroz pokornost, odgoj i pažnju, a sebi putem uživanja u dozvoljenim i lijepim stvarima od ovoga svijeta na način koji je daleko od

¹ Bilježi ga Ahmed u svome *El-Musnedu*. El-Albani kaže: "Njegov lanac prenosilaca je vjerodostojan po šartima Muslima." *Silsiletu-sabih*a, hadis br. 911.

robovanja tim stvarima. Isti je slučaj i sa ostalim pravima koja ispunjava iskreno i dosljedno, s mnogo odlučnosti, skromnosti i odricanja od ovoga svijeta – zuhda.

Neko od pobožnih ljudi kazao je: "Sine Ademov, teži zadovoljstvu, pa će ti i najmanja stvar biti dovoljna. U suprotnom, kada bi imao dunjaluk sa svime što je na njemu, ne bi ti bio dovoljan."

Alija b. Ebi Talib, radijallahu anhu, rekao je: "Zuhd – odricanje od dunjaluka, nije u tome da ništa ne posjeduješ, nego je zuhd da ništa ne posjeduje tebe."

Od Veki'a prenosi se da je rekao: "Sufjan es-Sevri rekao je: 'Zuhd na ovome svijetu je u kratkoći nade, a ne u oskudnoj hrani i trošnoj odjeći.'"

Divne su riječi pjesnika koji upozorava na varljivost ovog svijeta:

*Čuvaj se ovog bezvrijednog svijeta
Njegove čarolije i lažnog privida.
Varljiva je roba i još više kvarljiva
Loši snovi, sumnjivog odsjaja.
Koga počasti danas, sutra ga ponizi,
A koga nasmije, nadaš se njegovim suzama.
Koga jutrom iz čaše medom napoji,*

Taj će sigurno s kakvom nedaćom zanoćiti.

Kome stavi krunu vlasti brzo će je i skinuti

Rukom smrti ili rukom neprijatelja.

Njegovi užici su zatrovani, a obećanja iluzije

S kojih se žedan neće vode napojiti.

Mnogo ga kori Knjiga Allahova

A i odabrani robovi o njemu loše govore.

Čitaj Allahove riječi, jer znanje iz Knjige sve će ti kazati.

U narednim redovima družiti ćemo se sa kazivanjima o asketama – skromnim ženama iz reda žena prvih generacija ovog ummeta ne bi li čestita supruga u njima našla uzor i primjer za sebe.

Od Sevbana prenosi se da je rekao: "Ušao sam sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kod Fatime koja je u rukama držala svoju zlatnu ogrlicu koju je skinula sa svoga vrata, pa je rekla: 'Ovo mi je poklonio Ebul-Hasan (tj. njen muž Alija).' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'O Fatima, da li bi ti bilo drago da ljudi govore: 'Ovo je Fatima, Muhammedova kći, a u ruci joj ogrlica od vatre.' Nakon toga je izašao, a Fatima je za ogrlicu kupila roba i oslobodila ga." Ovaj događaj prikazuje nam njenu skromnost u pogledu uživanja na ovome svijetu.

Od Ata'a prenosi se da je Muavija Aiši, radijallahu anhumu, poslao ogrlicu u vrijednosti od sto hiljada, pa je ona to podijelila na Poslanikove žene, majke vjernika.

Urve, radijallahu anhu, prenosi od Aiše da je ona kao sadaku podijelila sedamdeset hiljada, a njena haljina bila je u zakrpama. (Subhanallah, da li smo mi ikada vidjeli ženu na kojoj je zakrpama odjeća!)

Sufjan es-Sevri pričao je Abdullahu b. El-Mubareku o izuzetno pobožnoj i vrijednoj ženi u Kufi po imenu Ummu Hassan, pa je rekao: "Ušli smo u njenu kuću i nismo vidjeli ništa do jednu pocijepanu i dotrajalu hasuru – prostirač." Tada joj Es-Sevri reče: 'Zašto nisi svojim amidžićima poslala pismo, sigurno bi popravili ovo tvoje teško stanje', a ona mu odgovori: 'Sufjane, do maločas si u mojim očima bio vredniji i u mom srcu mnogo veći! Ja ovaj svijet ne tražim od Onoga ko ga posjeduje i njime raspolaže, pa kako ću ga tražiti od onoga ko ga ne posjeduje niti na njemu ima kakve vlasti?! Sufjane, ja ne želim da doživim vrijeme u kome će me nešto okupirati od Allaha', pa je Sufjana svojim riječima rasplakala."

Jedna od pobožnih žena Kufe noću je neznatno malo spavala, pa joj je zbog toga prigovoreno, a ona je kazala: "Vjernicima će biti dovoljno ležanja u kaburima."

O istoj toj ženi Ebu Bekr b. Ubejd zabilježio je sljedeće riječi: "Postila bi po velikoj žezi tako da bi joj lice promijenilo boju. Kada bi joj to neko spomenuo, kazala bi: "Primoravam se da bih na budućem svijetu zauvijek bila sita i napojena."

Bilježi Ahmed b. Sehl el-Ezdi da je pobožna Zedžla, štićenica Muavije, nakon što je od nje zatražio da malo poštedi svoje tijelo, rekla: "A zašto bih ga poštedjela? Dani ionako prolaze, a koga danas nešto prođe, sutra to neće moći nadoknaditi. Tako mi Allaha, dragi brate, ja ću klanjati dok me moje tijelo služi, postit ću Allahu preostale dane svoga života i plakat ću koliko vlažnosti u oku imam." Zatim je upitala: "Ko od vas voli da naredi nešto robu, a on to ne uradi kako treba?"

Amra, supruga Habiba el-'Adžmija, budila je svoga muža i govorila: "Ustani, čovječe, noć je na izmaku, a dan je na pomolu. Put pred tobom je dug, a poputnina mala. Karavane bogougodnika otišle su ispred nas, a mi smo ostali."

Nuh el-Esved spominje da je neka žena posjećivala predavanja šejha Ebu Abdullaha el-Berasija. Sjedila je i slušala njegov govor, a skoro da ništa nije pričala, niti o nečemu pitala. Jednoga dana neko od prisutnih upita je: 'Allah ti se smilovao, ne vidim da nešto govoriš ili da o nečemu pitaš?' Na to ona reče: 'Vrednije je manje govoriti,

izuzev ako se dotičnim govorom Allah veliča. Onaj koji šuti bolje će razumjeti vaz, a ne može te nasavjetovati onaj ko samom sebi ne želi dobro. Uopćeno, dragi brate, ako se budeš Allaha sjećao u pogledu pokornosti, On će se tebe sjetiti u pogledu milosti. Ako budeš slijedio put onih koji su se okrenuli od Allaha, nemoj koriti nikoga do samoga sebe ako budeš u skupini gubitnika."

Durre es-Sarimije, kada bi je neko upitao: "Kako si osvanula?", odgovarala bi mu: "Osvanuli smo kao okupljeni gosti u stranoj zemlji, iščekujemo poziv gostoprimca."

Zun-nuni el-Misri upitao je pobožnu ženu iz planinskog predjela Šama: "Reci mi šta je to bogatstvo?" "Odricanje od dunjaluka", odgovorila je ona.

Prenosi se od Ebu Bekra el-Huzelija da je rekao: "U plemenu Benu Abdul-Kajs bila je pobožna starica koja je često govorila: 'Ophodite se prema Allahu shodno veličini Njegovih blagodati i dobrote prema vama. Ako ne budete u stanju, onda onoliko koliko vas prikriva u griješenju, ako ni toliko niste u stanju, onda onoliko koliko se Njega stidite, a ako ni to ne možete podnijeti, onda onoliko koliko se bojite Njegove kazne.'"

Također, govorila je: "Tvrdo srce neće smekšati ništa osim tragovi smrti. Kao da gledam mrtve kako ustaju iz svojih tijesnih grobova, a njihova lica prekrivena i tijela

izmijenjena. Ah, teškog li prizora! Kada bi samo ljudi htjeli njime napojiti svoja srca. Kako je samo opora gorčina smrti i kako je jeziva truhlež u koju će tijela dovesti!"¹

Divne li su one koje su svoja srca očistile za Allahovo spominjanje, Njegovo dozivanje i obuzetost pokornošću Njemu!

Divne li su one koje na male grijehe gledaju kao na brda koja će se na njih obrušiti, jer one gledaju iz hlada spoznaje Allahove veličine i uzvišenosti!

Divne li su one čija su srca ispunjena imanom koji se pretače na sve ostale organe, pa zato čeznu za društvom svojih sestara koje su ukrasile stranice prošlosti!

Divne li su one koje tragaju za stazama skromnih žena vjernica kako bi brale biserje njihovih riječi i srca napajale sa njihovih izvora crpeći tako snagu da se zaodjenu ogrtačem njihove ustrajnosti i pokornosti!

Ovo bio samo mali bljesak iz kazivanja 'o pobožnim, skromnim i uzoritim ženama. Zar u njima ne postoji divan uzor za vas?! Nisu li one najljepši primjer ženi muslimanki?! Pa razmislite o svome stanju, o Allahove robinje!

¹ Pogledaj: *Sifetus-safve* od Ibnul-Dževzija; *Nisa'un zahidat* od Muhammeda Hajra Jusufa.

Vodi računa o svom izgledu

Moja supruga vodi računa o svom uljepšavanju, svom mirisu, svojoj higijeni i čistoći.

Moja supruga zna koliko uljepšavanje ostavlja velik i snažan utjecaj na srce njenog muža i koliko je čini njemu sve dražom i dražom. Zato njena odjeća, njen miris i njena čistoća odaju sliku žene koja poklanja veliku pažnju tim stvarima. Ona također zna da uljepšavanje ima veoma značajnu ulogu u očuvanju kreposti njenog muža, njegovom zadovoljstvu i željom za njom, a također u velikoj mjeri odražava se i na lijep bračni život, te čvrstinu obruča ljubavi, naklonosti i intimnosti.

Nećemo pogriješiti ako kažemo da u najvažnije uzroke muževe antipatije prema supruzi i pojave međusobnih nesuglasica spada zapostavljanje uljepšavanja žene pred mužem – a on ima najveće pravo na uživanje u tome. Štaviše, dešava se da prođu dani i noći dok se neka žena pred svojim mužem pojavi lijepog i privlačnog izgleda. Stvar zna biti daleko ružnija kada žena mužu ne dopušta da uživa u lijepoj odjeći, mirisu i kozmetici koju kupuje njegovim novcem ostavljajući to za svečane prilike kako bi se pred društvom isticala po svom šarmantnom izgledu.

Drugi, pak, s nestrpljenjem iščekuju nekakva svečana dešavanja kako bi, krađući poglede, mogli uživati u ženinim ukrasima i otmjenom izgledu. Kod drugih situacija zna biti daleko složenija tako da sami izmišljaju različite prigode kako bi suprugu vidjeli u njenim ukrasima.

Ovo je, bez imalo sumnje, nepravda koju žena nanosi svome mužu i nedovoljan respekt njegovih prava, čime polahko ali sigurno potkopava svoju bračnu sreću. Zbog toga se muž sve manje osvrće na svoju suprugu, a njegova želja za njom postaje sve slabija. Ovakvo suprugino ponašanje može dovesti do toga da njen muž padne i u grijeh gledajući u druge žene, ili da počne razmišljati o braku s drugom ženom koja će razumjeti njegove emocije, zadovoljiti njegove prohtjeve i biti ukras za njegovo oko.

Može se desiti da čovjek upravo iz ovog razloga oženi drugu ženu, a prva tek tada shvati da se treba uljepšati i dotjerati. Kada je muž ugleda u takvom stanju, zbunjen zbog dva potpuno različita izgleda, pomisli da je ušao kod njemu strane, nepoznate žene. Zbuni ga sva ta njena šarmantnost i elegancija za koju je mislio da je njegova žena ne posjeduje. Tada je, na njenu žalost, obavijesti da on ne bi ni pomišljao na ženidbu s drugom ženom da je prije mogao uživati u takvom izgledu. Međutim, sama je sebi kriva."¹

¹ Pogledaj: *Mukavvimatus-se'adetuz-zevdžijje* od dr. Nasira el-Omera.

Šejh Ahmed el-Kattan, Allah ga sačuvao, kaže: "Allaha molim za svaku ženu koja se dotjeruje svome mužu muslimanu i time ga čuva od grijeha."

Uljepšavanje jeste ibadet i ispravno sredstvo koje voli zdrava čovjekova priroda. Pametna žena jeste ona žena koja zna kako će pridobiti srce svoga muža i kako će uvijek izgledati kao nova žena u njegovom životu.

Slatka riječ je ukras, blistav osmijeh je šarm, ugodan miris ljupkost, elegantna i privlačna haljina, šarmantan dodir kose, uspješan odabir jednostavnog nakita koji se slaže sa njenim tenom ili haljinom i bespriječna higijena jeste čistost i ibadet. Pa ti si hurija na ovome svijetu i gospodarica dvoraca u svijetu uživanja, a sve sa Allahovom dozvolom.

Draga supruge, nauči iz Kur'ana osobine hurije i započni utrku do srca svoga muža i njegov dunjaluk pretvori u džennet. Obuci za njega svilu, namiriši svoje tijelo i zapjevuši mu, kao što hurije pjevuše:

Žena koja ti je pokorna i s kojom si zadovoljan,

Čedo zdravljem okićeno,

Sobica bespriječno čista u kojoj ti je ugodno,

Ukusan zalogaj iz ruke najbolje kuharice,

*Bolje ti je od nekoliko trenutaka u hladu visokih
dvoraca provedenih*

Nakon kojih će doći kazna i vatra uzbuktala.

Pravo je čudo da neke žene u periodu svog menstrualnog ciklusa ne poklanjaju pažnju svome izgledu – ne čisti se svome mužu i ne uljepšava, misleći da menstrualni period označava barijeru i prepreku među supružnicima. Gdje je ukras žene na njenom licu, njenoj kosi, njenoj haljini i mirisu?! Ima li kakve oprečnosti između toga i menstruacije?!

Naprotiv, tada ona treba da svome izgledu, svojoj ljepoti, ukrasima i mirisu poklanja mnogo više pažnje nego inače kako bi mužu nadomjestila njegovu potrebu.

O Allahove robinje, gdje je otmjen i privlačan izgled, i ugodan miris žene u periodu mjesečnice?!

U knjizi "En-Nisa" / "Žene" od Ebul-Feredža, u značenju njegovih riječi, piše ovako: "Najviše što se mužu kod supruge dopada, nakon lijepog morala i njene ljepote, jeste da vodi računa o svojoj ljepoti i svojoj čistoći, posebno stavljajući akcenat na detalje koji ističu njenu ljepotu: različite ukrase i oblačenje, i sve ostalo što odgovara prirodi čovjeka i što se mužu dopada kod nje. A neka se čuva koliko god može da mužev pogled padne na nešto što ne voli, kao što je nečistoća, neugodan miris i ružne promjene."

El-Berkuki je rekao: "Ljepota žene i njeno uljepšavanje jeste sredstvo za zadobijanje muševu naklonosti i zavodjenja, a najvažniji od svih ukrasa jeste higijena. Zbog toga neka se žena pričuva da pogled čovjeka – mislim na njenog muža – spazi nešto što mu se ne dopada i što mu smeta, poput nečistoće, neurednosti, ružnog mirisa ili nečeg drugog ove vrste."

Savjetujući svoju kćerku, neka žena je kazala: "Kćeri moja, ne smiješ zapostaviti higijenu svoga tijela, jer čistoća tijela učinit će te dragom mužu. Čistoća kuće popravlja tvoje raspoloženje, daje prijatniji izraz tvome licu, čini te ljepšom, voljenijom i poštovanijom. Zbog toga će te cijeniti tvoja porodica, prijatelji i gosti. Zadovoljstvo i raspoloženje prepoznat ćeš na svakom onom ko te vidi čistog i urednog tijela i u čistoj i urednoj kući."

Nažalost, primjećujemo da mnoge žene nakon izvjesnog vremena provedenog u braku zapostavljaju ukrase i uljepšavanje. Moguće je da žena smatra da je sa godinama prevazišla potrebu za tim stvarima, jer to više nisu nekadašnji mladalački dani. Ovo je bez sumnje veliki nemar i vrlo negativno razmišljanje.

Uljepšavanje mužu i dotjerivanje predstavlja ženinu obaveza i pravo njenog muža bez obzira što je možda već zašla u godine. Koliko muškaraca stupi u brak nakon

pedeset i nešto godina života, a sve iz razloga što je njegova žena zanemarila svoj izgled, ukrase i druga sredstva za uljepšavanje.

Ženina urednost i čistoća ogleda se u čistoći tijela i kože, higijeni zuba i usta, podvlačenju surme, obrezivanju noktiju i njihovom održavanju, uklanjanju dlaka ispod pazuha i sa stidnog mjesta.

Zato, žene muslimanke, uljepšajte se svojim muževima i namirišite! Znaite da je to najbolji vodič do muževog srca i jedan od najlakših i najefikasniji načina ne samo u postizanju njegovog zadovoljstva već i u rješavanju vaših međusobnih problema.

Zahvalnost

Uvijek je zahvalna mužu na svakoj kapljici znoja potrošenoj na zaradu od koje se hrane ona i njena djeca. Zahvalna je na hrani, piću i ostalom što muž donosi u kuću. Uvijek moli Allaha da mu to nadoknadi i zamijeni još boljim. Ona ne poriče blagodati koje joj ukazuje.

Motiv za to su joj riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allah ne gleda u ženu koja nije zahvalna svome mužu, a ne može bez njega."¹

Zanemarivanje muževog dobročinstva, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nazvao je kufrom i povodom zbog kojeg Allah počinioća uvodi u Džehennem.

Od Esme bint Zejd el-Ensarije prenosi se da je rekla: "Bila sam u društvu svojih drugarica pa je pored nas prošao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Nazvao nam je selam, a zatim je rekao: 'Čuvajte se nijekanja blagodati (kufrul-mune'aamin)!' 'Allahov Poslaniče, a šta je nijekanje blagodati?', upitala sam. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Da neka od vas boravi kod svojih roditelja

¹ Bilježe ga En-Nesai, El-Bezzar i drugi. El-Albani ga je ocijenio vjerodostojnim (sahih). *Es-Silsiletus-sahiha*, hadis br. 289.

neudata, a zatim je Allah počasti mužem i potomstvom, pa se nakon toga rasrdi, postane mu nezahvalna, i kaže: 'Od tebe nikada dobra nisam vidjela.'"¹

Od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao ženama: "Žene, udjeljujte sadaku, jer sam vidio da je vas najviše u Vatri!" "A zašto to?", upitaše. "Zato što mnogo proklinjete i što ste nezahvalne muževima... hadis."^{2, 3}

Kako je loša ova vrsta žena koja ni jezikom, niti na drugi način ne iskazuje zahvalnost mužu na trudu i naporu koji ulaže kako bi njoj i njenoj djeci obezbijedio udoban i lagodan život.

Gdje su riječi: "Allah te nagradio svakim dobrom", "Da nam te Allah sačuva", "Neka nam Allah u tebi da svako dobro", "Neka te Allah poživi u pokornosti i blagostanju", i druge slične riječi koje upućuju na ženinu verbalnu zahvalnost, a koje je ništa ne koštaju?

A gdje je praktična zahvalnost tako što će mu dati prava koja mu pripadaju putem pokornosti, služenja i traženja njegovog zadovoljstva?!

¹ Bilježi ga El-Buhari u djelu *El-Edebul-mufred*. El-Albani kaže: "Ilanac prenosilaca hadisa je dobar (džejjid)." *Es-Sikiletus-sahiha*, hadis br. 823.

² Bilježe ga El-Buhari i drugi.

³ *Avdetul-bidžab*, 2/489.

Šejh Abdulmute'ali el-Džabiri, Allah mu se smilovao, kaže: "Svaki čovjek voli da osjeti priznavanje i cijenjenje dobročinstva koje je učinio. Kako je samo lijepa riječ 'zahvaljujem ti se' ili 'neka te Allah nagradi dobrom'! Ona razvija želju za još većom uslugom i dobročinstvom, a dobročinstvo je vjesnik ljubavi i istinska veza srca.

Suprugina zahvalnost mužu i izricanje poljvalnih riječi o njemu u toku njegove odsutnosti uzrokuje da se muž u većoj mjeri ponosi svojom suprugom. Osim toga, hvaleći svoga muža u prisustvu svoje porodice i kućnih prijatelja, žena zatvara vrata šejtanu.

Kćerka pred majkom hvali plemenitost svoga muža, pa kaže: 'Majko, prenošenjem polvale čovjek potpuno uzvraća na učinjeno dobro.'

A neiskazivanje zahvalnosti znači poricanje obaveznog i nijekanje blagodat.

Kada se djeca poduče da na svaku lijepu riječ ili uslugu uzvrate riječima 'zahvaljujem ti', svakako da će takvo ponašanje prakticirati i kada su van kuće.

Kada čuju riječi 'oprosti' ili 'izvinjavam se' pri svakoj ženinoj pogrešci, i djeca će razviti osjećaj za ovim moralom koji će doprinijeti formiranju ispravnog rasuđivanja i izoštenih osjećaja zahvaljujući kojima će uspjeti pravilno se postaviti u različitim prilikama."¹

¹ *El-Meretu fet-tasavvuril-islami*, str. 121 (djelimično skraćeno i prilagođeno).

Lijep odnos prema muževoj porodici

Dobra supruga lijepo se ophodi prema muževoj porodici, osobito onoj užoj – njegovim roditeljima i sestrama. Ona održava rodbinske veze kako bi obradovala svoga muža i približila se Allahu jer i to je jedan vida ibadeta.

"Od lijepog islamskog morala jeste da supruga daje prednost zadovoljstvu muža nad ličnim zadovoljstvom, te da se lijepo ophodi prema muževoj porodici, osobito prema njegovim roditeljima, što posebno dolazi do izražaja ukoliko žive zajedno. Poštovanje muževih roditelja jeste poštovanje muža, te iskazivanje vjernosti i dobročinstva prema njemu. To ga raduje i jača njegovu simpatiju prema ženi, ali i učvršćuje bračnu vezu, ljubav i naklonost među supružnicima."¹

U tome se povodi za riječima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Najveće dobročinstvo je da čovjek održava prijateljstvo sa prijateljima svoga oca."²

Također, od lijepog morala žene muslimanke jeste poštivanje njegovih roditelja, posebno što se radi o starijim ljudima kao što su i njeni roditelji, povodeći se za riječima

¹ 'Avdetul-džidžab, 2/506.

² Bilježe ga Muslim, Ebu Davud i Et-Tirmizi.

Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Nije od nas onaj ko nije milostiv prema našim mlađima, ko ne poštuje naše starije i ne poštuje prava naših učenih."¹

Dr. Muhammed es-Sabbag, Allah ga sačuvao, kaže: "Dostojanstvena supruga od samoga početka treba da shvati da je žena za koju možda osjeća da joj pravi konkurenciju u pogledu muža – njegova majka. Ma koliko zahladio osjećaj dobročinstva kod njega, on neće dopustiti da neko sa omalovažavanjem nastupi prema njegovoj majci. Ona je njegova majka koja ga je devet mjeseci nosila u svojoj utrobi, hranila ga svojim mlijekom i brinula se o njemu dok ga nije u odraslog čovjeka podigla.

Draga supruge, znaj da tvoj muž svoju porodicu voli više nego što voli tvoju porodicu, kao što i ti, također, više voliš svoju porodicu nego njegovu. Zato pazi da ga ne povrijediš tako što ćeš poniziti, obezvrijediti ili uznemiriti njegovu porodicu, jer to kod njega stvara odbojnost prema tebi.

Ženino nedovoljno poštivanje muževe porodice znači i njegovo nepoštivanje. Ako muž na početku ostane skrštenih ruku, ništa ne poduzimajući, neminovno će se to negativno odraziti na njegovu ljubav prema supruzi.

¹ Bilježe ga Ahmed i El-Hakim. El-Albani ga je ocijenio kao dobar (hasen) u djelu *Sahihut-Tergib*, hadis br. 96.

Čovjek koji voli svoju porodicu i čini dobročinstvo roditeljima zasigurno je dobar i plemenit i i s punim pravom zaslužuje poštovanje svoje supruge i da se nada njenom dobru."¹

Supruga koja vjeruje da će rušenjem odnosa između muža i njegove porodice imati muža samo za sebe i svoju djecu jeste naivna žena, kratkih vidika i daleko od valjane i bogobojazne žene. Dosta joj je što takvim nastupom griješi prema Allahu i podstiče svoga muža ne na dobročinstvo već na nepokornost roditeljima. Kako je samo loša ta žena!

"Muževa nepokornost roditeljima znači propast cijele porodice – njega, njegove supruge i djece, jer nepokornost roditeljima spada u vrstu grijeha za koje se čovjek kažnjava još na ovom svijetu:

Od Ebu Bekrete, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Dvije vrste grijeha kažnjavaju se još na ovom svijetu: blud i neposlušnost roditeljima.'"^{2, 3}

¹ *Nezaratun fil-usretil-muslime.*

² Bilježi ga El-Buhari u djelu *Et-Tarih*, a Et-Taberani u djelu *El-Kebir*. El-Albani ga je ocijenio vjerodostojnim (sahih). *Sahihul-Džami'*, 1/99.

³ *Nezaratun fil-usretil-muslime.*

Dobra, bogobojazna, plemenita i velikodušna supruža jeste ona koja svome mužu pruža podršku u svakom vidu dobra: savjetuje ga i upućuje ga na svako dobro, oporučuje mu pridržavanje Allahovih propisa po svakom pitanju i podstiče ga na dobročinstvo njegovim roditeljima, pažnju i samilost.

Zahvaljujući ovakvom visokom moralu i predivnom vladanju, plodove svoga truda, uz Allahovu dozvolu, naći će i na ovom i na budućem svijetu. Uživat će u dobročinstvu svoje djece, osobito kada nastupe pozne godine i tijelo oroni – na ovom svijetu, a na budućem svijetu pripada joj užitak u ogromnoj nagradi kod Uzvišenog Allaha.

Ebul-Feredž ibnul-Dževzi pripovijedao je o jednoj pobožnoj ženi koja je noću neprestano klanjala i svome mužu govorila: "Ustani, teško ti se, do kada ćeš spavati? Ustani, o nemarni, o lijenčino! Do kada ćeš biti u svome nemaru? Allahom sam te zaklela da ne donosiš osim halal opskrbu! Allahom sam te zaklela da ne uđeš u Vatru radi mene! Čini dobročinstvo svojoj majci, održavaj rodbinske veze i ne prekidaj ih, pa da tebi Allah uskrati Svoju milost."¹

¹ *Sifetus-safve*, 4/437.

Mudrost i pronicljivost

Moja supruga je razumna i mudra. Nikome se ne žali na svoga muža, čak ni svojim roditeljima. Porodične probleme ne iznosi van kuće. Ako je neki problem nadjača, rješenje traži kod učenih i pobožnih ljudi i to u najužim granicama. Nikoga ne upoznaje sa tajnama svoje kuće. Muža savjetuje krajnje učtivo, ponizno i s puno ljubavi.

Za svaku svoju riječ moja supruga svodi po hiljadu računa, za svaki postupak svodi po hiljadu računa i za svaku situaciju svodi po hiljadu računa. Zato ona brzopleto i nepromišljeno neće izustiti nijednu riječ, niti učiniti ijedno djelo, niti zauzeti bilo kakav stav ako to ne potvrdi njen pronicljivi razum i mudrost. Uvijek je umjerena, a svojim postupcima nastoji popravljati i odgajati.

Plod svega navedenog jeste supruga koja probleme svoje kuće ne iznosi vani, te čak u tome izostavlja i svoje roditelje, jer, uz Allahovu pomoć, njoj je lakše i sposobnija je da rješava te probleme, da ih razumije i prikrije, nego što bi to uradili drugi. Samo "luda žena" dostavlja dnevne izvještaje svojoj majci, sestri ili nekom drugom o svim sretnim i gorkim trenucima koji se dešavaju unutar njene kuće.

Koliko je problema među bračnim parovima nastalo zbog ovakvog lahkomislenog ženinog ponašanja! Koliko muževa se žali na svoje supruge zbog iznošenja porodične privatnosti, a kod nekih stvar nerijetko okončava i razvodom!

Ukoliko problemi postanu nepremostivi, tada, nakon što se osloni na Allaha, rješenje zatraži kod učenih i bogobožasnih, i to u najužim granicama, kako problemi ne bi došli do drugih ljudi, jer ljudi obično dodaju na govor i stvari prenose onako kako to oni vide iz svog ugla. Za kratko vrijeme, ukoliko se o ovome ne bi povelu dovoljno računa, ova kuća bila bi pretvorena u dobru podlogu za svakog licemjera i druge koji u tome vide svoj interes.

"Iznošenje problema van kuće znači njihovo ukorjenjavanje i još veće rasplamsavanje. Posebno je opasno ukoliko stvar dospije do članova porodice jednog od supružnika, jer oni nisu u stanju dokučiti stvarne dimenzije problema i njegove uzroke. Najčešće priču čuju od jedne strane i to one protivničke – a od protivnika govor se ne prima osim u prisustvu druge strane – pa stoga donose neispravnu i nepravednu presudu. Ponekad zanos za izbjavljenjem svoga djeteta, sina ili kćerke, može ih navesti da zapodjenu vatru mržnje i neprijateljstva među supružnicima koja će spaliti ostatke ljubavi među njima.

U većini slučajeva nesuglasice supružnika jesu male i beznačajne stvari nastale zbog besmislenih razloga, ništa većih od lošeg raspoloženja u nezgodnom vremenu ili nečega sličnog. Nakon toga problem se drugima servira kao mnogo veći i ozbiljniji nego što u stvarnosti jeste. Ko to čuje, a nema uvida u problem, pomisli da je problem ogroman i nerješiv. Po toj osnovi uslijede i nelogični prijedlozi i rješenja čija žrtva budu sami supružnici.

Zbog toga lijepo bi bilo da supružnici ostvare dogovor o neiznošenju problema van bračnog gnijezda i da nastoje što prije ga riješiti kako ne bi ni zanoćio u njihovoj kući."¹

Tumačenje Allahovih, azzae ve dželle, riječi:

وَإِنْ أَمْرًا خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُورًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ

"Ako se neka žena plaši muževe okrutnosti i zanemarivanja, onda se oni neće ogriješiti ako se međusobno nagode – a nagodba je bolja" (prijevod značenja En-Nisa', 128),

tj. ako žena primijeti muževu antipatiju prema sebi, odnosno ako primijeti da mu se više ne dopada i da je želi zamijeniti drugom ženom zbog toga što je prezire ili je ne

¹ Mukavvimat-us-se'adetiz-zevdžijje od dr. Nasira el-Omera.

podnosi zbog nekih njenih osobina poput: ružnog izgleda, starosti ili drugih osobina, ili se od nje okrene, ili joj uskrati nešto od onoga što je od prije uživala, a sve ovo znači odbojnost, onda nema smetnje da žena odustane od svoga dana, ako ima više žena, ili da se odrekne nekog svog prava, pa da mu tako olakša i produži bračnu vezu.

Imam El-Kurtubi, Allah mu se smilovao, kaže: "Ovaj ajet objavljen je o Sevdi bint Zem'at. Bilježi Et-Tirmizi od Ibn Abbasa, radijallahu anhu, da je rekao: 'Sevda se plašila da će je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pustiti, pa je rekla: 'Allahov Poslaniče, nemoj me puštati, a ja ću dati svoj dan Aiši.' On je to učinio i objavljen je ovaj ajet."¹

Nema sumnje da razumna žena muslimanka, ukoliko želi da pridobije muževo srce, bojeći se da je ne napusti ili se od nje okrene, treba da popravi svoj moral, napusti svoje loše ophođenje i da izbjegava sve što doprinosi zahlađenju odnosa prema njoj. Isto tako treba se truditi da ga na lijep i umjeren način pokuša popraviti. Ne treba zapostaviti značajan utjecaj lijepe riječi sa usana supruge prepune ljubavi i emocija koje će odagnati muževe brige, tugu i tjeskobu.

¹ Pogledaj: *Džami'ul-bejan* od Ibn Džerira, tom 9., i *Ahkamul-Kur'an* od El-Kurtubija, tom 2.

Kako će žena riješiti probleme u svojoj kući

1- Razboritost i mudrost

"U najbitnije stvari kojih se treba pridržavati pri pojavi iskušenja u bračnom životu jeste da se ta vatra gasi vodom smirenosti i mudrost, jer, u suprotnom, vatra će se još više rasplamsati i pravi će nered nastati, a Allah ne voli nered."¹

Ako se već i desi problem unutar kuće, razumna žena, koliko god je u mogućnosti, neće se uzrujavati, već će prvo razmisliti, a zatim pokušati ublažiti muževu uzrujanost i srdžbu, ili će razgovor i raspravu odgoditi za drugu priliku kada se duše smire i rasprava poprimi dimenzije opraštanja, ljubavi i simpatije.

2-Traženje opravdanja i lijepo mišljenje o bračnom partneru

Ovo spada, zahvaljujući Allahovoj, azze ve dželle, dobroti, u najjače uzroke za rješavanje sporova među supružnicima. Lijepo mišljenje, razumijevanje riječi i djela na najljepši način, zatim prihvatanje izvinjenja uveliko doprinosi lijepoj atmosferi unutar bračne zajednice.

Supružnici su živjeli u dva različita okruženja i imali su različit odgojni pristup. Zato njihova priroda, ukusi i karakteri jesu različiti i nemoguće je da se u kraćem vremenskom periodu ostvari potpuno slaganje. Otuda je potrebno da supružnici imaju lijepo mišljenje jedno o drugom i da

¹ *Ma'lumatus-se'adetiz-zevdžije* od dr. Nasira el-Omera.

međusobno pronalaze opravdanja. Koliko problema je nastalo u kućama, a mnogi se nesretno završili razvodom, zato što se u kući nije osjećao miris ovog prefinjenog morala.

Čuvanje jezika

Ne postoji problem a da jezik nije jedan od njegovih značajnih uzročnika. Da se supružnici boje Allaha Uzvišenog u pogledu svog jezika, ne bi se tako često dešavale nesuglasice u braku i ne bi dosezale toliki stepen.

Da je jezik dobre supruge neprestano vlažan od spominjanja Allaha i korisnog govora, šejtan ne bi mogao naći prilaz da preko njega iskvari bračnu vezu.

Žena koja ima na umu Allahove, azze ve dželle, riječi:

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾

"On ne izusti nijednu riječ a da pored njega nije prisutan Onaj koji bdije" (prijevod značenja Kaf, 18), pri svakoj izgovorenoj riječi, poduzela bi najbolje što se može u očuvanju normalnih bračnih odnosa.

Istinu je rekao pjesnik:

Jezik je zmija otrovnica

Zato pazi da te ne ujede.

Junaci su strah osjećali

Pred mnogima koje je jezik u kabur poslao.

Čuvanje tajni

U bračnoj zajednici supružnici zajedno ostvaruju uzajamni dogovor u pogledu čuvanja porodične privatnosti, jedino Allahu iznose svoje žalbe, osim ako potreba drugačije nalaže, ne zapostavljaju međusobne probleme, već ih što prije rješavaju.

Savjetovanje sa učenim i kompetentnim osobama

Pod pritiskom ozbiljnih problema ispravno i objektivno razmišljanje je otežano i zato situacija zahtijeva oslanjanje na mišljenje bogobojaznih i dobrih ljudi. Mnogo je problema riješeno zahvaljujući takvom postupku, ali uvjet je pravilan izbor adekvatne osobe kojoj će problem biti povjeren.

Zadovoljstvo Allahovom odredbom i određenjem

Žena može biti iskušana mužem koji je sterilan, loše naravi i temperamenta, koji je siromašan ili nečim drugim, međutim njena obaveza je da to strpljivo i sa zadovoljstvom podnese. Slogan njenog života treba da bude:

سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا

"Allah će, sigurno, poslije tegobe, slast dati" (prijevod značenja Et-Talak, 7).

Iz oporuke Ummu ljas vjernica sačinjava program svoga djelovanja

U svadbenoj noći Ummu ljas oporučuje svojoj kćerki:
"Kćeri! Da dobrom odgojenima i onima plemenitog
porijekla nije potrebna oporuka, ja bih te nje i poštjednja,
međutim ona je opomena nemarnom i podrška razumnom.

Kćeri! Kada bi žena zbog potrebe i silne želje roditelja za
njom mogla biti bez muža, ti bi bila najdnstatnija tome. Ali,
žene su stvorene za muškarce, a muškarci za žene.

Kćeri! Ti napuštaš svoju kuću i odlaziš iz roditeljskog
gnijezda u gnijezdo tebi nepoznato i osobi koju ne poznaješ.
Zbog imetka kojim te izdržava postao je tvojim gospodarom,
zato budi mu robinja, bit će ti rob ponizni. Pobrini se za
deset osobina, bit će ti kod njega dovoljan polog:

Što se tiče prve i druge osobine, to je druženje uz skromnost,
te suživot u poslušnosti i pokornosti. Skromnost je, doista,
rahatluk srca, a u lijepom ophođenju je zadovoljstvo Gospodara.

Što se tiče treće i četvrte osobine, to je briga o onome što
njegovo oko može vidjeti i mirisu koji do njega može
doprijeti. Neka mu pogled ne padne na nešto ružno i neka
od tebe osjeća samo najljepše mirise.

Peta i šesta osobina jeste da vodiš računa o vremenu njegovog jela i spavanja, jer žestina gladi može biti pogubna, a poremećen san stvara izliv srdžbe.

Sedma i osma osobina je čuvanje njegovog imetka i vođenje brige o njegovoj obitelji i rodbini. Osnovu u pogledu imetka čini ispravno upravljanje, a u pogledu porodice lijepo ophođenje.

Deveta i deseta osobina: ne otkrivaj njegove tajne i ne odbijaj njegovo naređenje. Jer, ako izneseš njegovu tajnu, nećeš biti sigurna od rastanka s njim, a ako mu se ne pokoriš, raspalit ćeš njegova prsa.

Uz sve to pazi se da pred njim pokazuješ radost ako je on tužan, ili da si mrzovoljna kada je on radostan. Prvo upućuje na neučtivost, drugo na zloćudnost.

Što ga budeš više uvažavala, on će prema tebi biti plemenitiji i darežljiviji. Što mu budeš više sličnija, vaša veza će biti trajnija.

Znaj, draga kćeri, da ovo nećeš biti u stanju izvršiti sve dok njegovom zadovoljstvu ne daš prednost nad onim što tebi predstavlja zadovoljstvo, i dok njegovu želju ne pretpostaviš nad svojom željom u onome što voliš ili mržiš. Allah će te za to obilato nagraditi. Neka te Allah čuva!"

Nema sumnje da je ovo oporuka razumne i mudre žene kakva se danas teško može naći. Nemam namjeru da je objašnjavam, jer je vrlo jasna i jednostavna, ali želim da upozorim ženu da ova oporuka ne treba ostati samo na teoriji, a da praktična primjena programa izostane. Ništa lakše od kitnjastog govora, blistavih izraza i medenih riječi, međutim, teško je to djelom potvrditi i to je ono na što želim skrenuti pozornost.

Vanjsko manifestiranje vjerovanja i formalno ispoljavanje bogobojažnosti mnogima je važnije od same suštine vjerovanja i bogobojažnosti. Upravo ovo jeste prava pogubnost u koju je zapala većina ljudi.

Pravi iman jeste vjerovanje koje musliman potvrđuje svojim djelima i ponašanjem, dok je bogobojažnost ono što praktično možemo primijetiti u ophođenju sa ljudima.

Dobra i bogobojažna žena jeste ona žena koja iz oporuke Ummu Ijasa načini praktični program i realan način ponašanja sa mužem. Ona se ne zadovoljava formom i kitnjastim govorom, već to pretače u svakodnevnicu ophođenja sa mužem koja donosi sreću cijeloj obitelji.

"Moral daije – misionara je živa i praktična slika njegovog poziva – da've. Ljudi to čitaju iz svakog njegovog stanja: njegovog mirovanja ili pokreta, njegovog stajanja ili

hodanja, te njegovog plača ili smijeha. Živi uzor djeluje na ljudska srca više nego što to čini riječ, bez obzira koliko bila lijepa, ugodna i impresivna."¹

Žena muslimanka koja drži do propisa vjere i dosljedna je u njihovoj primjeni treba prednjačiti u pogledu dobra na koje poziva ljude. Pozivanje ljudi u primjenu šerijatskih propisa – ovo radite, a ovo nemojte raditi – za sobom povlači da sama muslimanka to isto radi. Jednako tome zabranjivanje zla i nereda, od muslimanke zahtijeva dosljednost u pogledu dotične zabrane.

Stvarna podudarnost, kao i podudarnost znanja i djela, najvažnija je stvar u kojoj dobra supruga muslimanka ne smije zakazati kako na račun islama ne bi bile upućene ružne riječi, a sve zbog kontradiktornosti u ponašanju i djelovanju žene muslimanke, poput:

"Ti si privržena vjeri i propisno si obučena, a radiš takve stvari?!", "Riječi koje od tebe čujemo ruglo su tvome hidžabu i tvome učenje Kur'ana!", i druge slične stvari koje poznamo ili ponekad o njima čujemo.

Dobra i vjeri privržena supruga sama po sebi je daija unatoč tome što možda ljude direktno i ne poziva. Njen hidžab je da'va, njeno preporučivanje bogobojažnosti ljudima je da'va, upozoravanje ljudi na dozvoljene i zabranjene stvari je

¹ *Ususus-da'veti ve adabid-du'at* od dr. Muhammeda es-Sejjida el-Vekila (prilagođeno).

da'va i tako redom. Prema tome, ona je ogledalo i živi primjer svoje da've. O tome mora voditi posebnu brigu i ne smije to zanemarivati. Zatim, dužna je paziti da se njena djela ne suprotstavljaju riječima, a riječi djelima.

Ako žena bude daleko od pridržavanja šerijatskih obaveza, ona će za ljude predstavljati iskušenje, jer će ih svojim ponašanjem odvrćati od Allahove vjere i presijecati im put do vjere.

Ona koja ljude poziva u plemenit moral, a sama je nedoličnog ponašanja, njenom pozivu ljudi se neće odazivati, već će to ljudima predstavljati prepreku i izazvati kontraefekat. Ženu koja druge podstiče na dobro, zalaganje i udjeljivanje, a sama nije takva, već škrti i sebična, niko neće slušati.

Žena koja druge poziva u skromnost, a sama je ohola i hvalisava, ili druge poziva u darežljivost, a sama je sebična, ili u iskrenost, a ona je sklona laži, ili u povjerenje, a ona je sklona prevari, ili u dosljedno pridržavanje vjere, a sama je zastranila, ili u pokornost, a ona griješi, jedno vrijeme može obmanjivati ljude, ali to neće moći raditi uvijek. Štaviše, snosit će većinu grijeha ili pak sav grijeh zbog nesreće koju je prouzročila okretanjem ljudi od Allahove vjere.

Dužnost iskrene muslimanke jeste da svaki segment svoga života uskladi sa načelima islama: u svom govoru i djelima, svom privatnom i javnom životu, te u pogledu same sebe i svoje porodice. "Daije trebaju da budu lijep primjer društvu u kome žive. U njihovom životu moraju se

nazirati tragovi poslanice u koju pozivaju ljude. Svaki njihov pokret mora biti prožet principima koje zagovaraju. Zato, svi oko njih osjećaju prisutnost dinamičnosti u ovoj vjeri i dinamičnosti svakog njenog člana. Sve ovo ima velike rezultate na polju da've i dostavljanja poslanice.

Kur'an časnici koji druge savjetuju, a sami ne primaju pouku, kao i oni koji ljudima određene stvari zabranjuju, a sami to ne izbjegavaju:

﴿ أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾

الْكِتَابِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾

"Zar da od drugih tražite da dobra djela čine, a da pri tome sebe zaboravljate, vi koji Knjigu učite? Zar se opametiti nećete?" (prijevod značenja El-Bekare, 44);

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴾

كَبِيرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾

"O vjernici, zašto jedno govorite, a drugo radite? O kako je Allahu mrsko kad govorite riječi koje djela ne prate!" (prijevod značenja Es-Saff, 2-3).¹

¹ Muškilatud-da'veti ved-da'ije od prof. Ferhija Jekina, str. 60.

Bez potrebe ne izlazi iz kuće

Dobra supruga vrijeme provodi u svojoj kući. Kada izlazi, to biva radi potrebe, a nikako zbog zabave i gubljenja vremena. Ne izlazi bez muževog odobrenja. Izlazi u propisnoj odjeći koja pokriva njeno tijelo i ne miriše se. Njen hod je ućtiv, umjeren i prožet stidom. Na ulici njezin glas se ne čuje. Ne stavlja halhale (na nozi), niti njena obuća proizvodi zvukove prilikom koračanja.

Slabost ženine etike prepoznaje se po učestalom izlasku iz kuće, miješanju sa muškarcima i nepridržavanju šerijatskih adaba vezanih za izlazak.

Žena muslimaka koja je privržena Allahovoj vjeri kada izlazi iz kuće:

1-Izlazi radi potrebe, a nikako zbog zabave i gubljenja vremena, povodeći se za riječima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Dozvoljeno vam je da izlazite radi potrebe."¹

2-Traži dozvolu za izlazak od svog muža ili staratelja. Žena koja izlazi iz kuće i vraća se kući kada želi, ne vodeći pri tome računa o muževoj dozvoli, jeste nesretna žena koja sebi prouzrokuje probleme i propast.

¹ Dio hadisa koji bilježi El-Buhari.

3-Oblači potpun šerijatski hidžab. Nije od onih žena koje su pokrivene a otkrivene, koje oblače prozirnu i tijesnu odjeću ili koje nose upadljivu i ukrašenu odjeću. Pri izlasku iz kuće ne koristi mirise, niti oblači odjeću muškaraca. Dobra i pobožna žena vrlo je daleko od ovako loše slike.

4-Hoda oborenog pogleda. Ne razgleda oko sebe bespotrebno, a pogotovo ne gleda u muškarce bez prijeke potrebe. Kada potreba nalaže da se obrati muškarcu, govori onoliko koliko potreba zahtijeva i ne govori usiljenim govorom pa da za njom žudi onaj čije je srce bolesno.

5-Hoda umjereno, učtivo i sa stidom. Ne stavlja halhale (na nozi), niti obuva obuću koja stvara jak zvuk, pa da njeno koračanje privlači pozornost muškaraca. Allah Uzvišeni rekao je:

وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ

"I neka ne udaraju nogama svojim da bi se čuo zveket nakita njihova koji pokrivaju." (Prijevod značenja En-Nur, 31)

6-Ne putuje na udaljenost od dana i noći osim u pratnji mahrema, zbog Poslanikovih s riječi: "Ženi nije dozvoljeno da bez mahrema putuje na razdaljinu od dana i noći."¹

¹ Muttefekun alejhi. Vidjeti: *Ez-Zevadžu ve fevaiduhu ve asaruhun-nafi'a* od Abdullaha Eldžarallaha.

Žena koja boravi u svojoj kući i ne izlazi iz nje osim po potrebi, tako da ljudi pomisle da ona uopće ne izlazi, jeste dobra žena koja se čuva iskušenja i svega što je sumnjivo.

Poglavlje: Tumačenje Allahovih, azze ve dželle, riječi:

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ

"U kućama svojim boravite..." (Prijevod značenja El-Ahzab, 33)

Ibn Kesir, Allah mu se smilovao, kaže: "Allahove riječi: 'u kućama svojim boravite', znače: nemojte izlaziti bez potrebe, osim ako je u pitanju nešto šerijatske naravi (kao što je odlazak u džamiju) pod uvjetom koji navodi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u svom govoru: 'Nemojte zabranjivati Allahovim robinjama da idu u Allahove mesdžide. Neka idu, ali neupadljivo (nenamirisane).'" U jednom drugom rivajetu stoji: '...a njihove kuće su im bolje.'

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, također je rekao: "Žena je avret, pa kada izađe iz kuće, šejtan joj priđe. A žena je najbliža svome Gospodaru dok boravi u svojoj kući."

Također je rekao: "Namaz žene u njenoj sobici bolji je od namaza u njenoj kući, a njen namaz u njenoj kući bolji je od njenog namaza u njenom predsoblju."¹

¹ Tefsirul-Kur'anil-'azim od Ibn Kesira, 3/482.

El-Kurtubi, Allah mu se smilovao, kaže: "Allahove, azze ve dželle, riječi: **وَقَرْنَ** većina uleme čita "ve kirne" (tj. sa kesrom na drugom korjenitom harfu), dok Asim i Nafi uče sa fethom na tom harfu. Što se tiče prvog kiraeta, riječ tada može imati dvojako značenje:

prvo: da ima značenje riječi vekare, jekiru, vekaren, tj. biti dostojanstven i smiren. Imperativ glagola je kir **قِرْ**, a u ženskom rodu množine **قَرْنَ** kirne¹;

drugo: da ima značenje riječi karar, tj. boravak, prebivalište.

Zatim kaže: "Značenje ovog ajeta jeste naredba za boravak u kući. Iako je naredba upućena ženama Vjerovjesnika s, njeno značenje obuhvata i ostale žene. Iako je moguće zadovoljiti se i ovim dokazom, u šerijatu postoje mnogi drugi tekstovi koji nalažu ženin boravak u kući, i tekstovi koji podstiču žene da se suzdrže od bespotrebog izlaska iz kuća. Dakle, Allah Uzvišeni u naređenju boravka u kućama i zabrani razgolićavanja obraća se Poslanikovim s suprugama iz počasti prema njima.

On, također, kaže: "Es-Sa'lebi i drugi prenose da je Aiša, kada je učila ovaj ajet, suzama natapala svoj himar."

¹ Šejh El-Mevdudi, Allah mu se smilovao, kaže: "Značenje ajeta je dakle: Živite u svojim kućama dostojanstveno i smireno." *'Avdetul-hidžab*, str. 307.

Takoder spominje da je Sevda upitana: "Zašto ne izađeš na hadždž i 'umru poput svojih sestara?" Sevda je odgovorila: "Hadždž i 'umru sam već obavila, a Allah mi je naredio da boravim u svojoj kući." Prenosilac kaže: "Tako mi Allaha, nije izašla na vrata svoje kuće sve dok nisu iznijeli njenu dženazu. Neka je Allah njome zadovoljan."

Zatim je, Allah mu se smilovao, rekao: "Propis ajeta 'u kućama svojim boravite' ne znači da žene nikada ne smiju prekoračiti prag svoje kuće, već se naredba odnosi na to da im je dozvoljeno izaći radi potrebe."

Međutim, dozvola nije uopćena i neodređena, niti je oslobođena uvjeta. Tako ženama nije dozvoljeno da van kuće izlaze po svojoj volji i da se slobodno miješaju sa muškarcima na sijelima i skupovima. Međutim, pod potrebama Zakonodavac podrazumijeva stvarne potrebe koje od žene zahtijevaju da izađe izvan kuće i tamo ih obavi.

Očito je da nije moguće obuhvatiti sve moguće prilike koje odobravaju, odnosno ne odobravaju izlazak žena i da još to bude usklađeno s vremenom. Ništa manje teško je postaviti principe i granice koje bi svaku od situacija precizno definirali. Međutim, ono što je u okviru čovjekovih mogućnosti jeste da u skladu razumijevanja osnovnih principa koje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postavio za izlazak žene iz kuće u općim životnim

prilikama, kao i oblik hidžaba (u smislu njegove potpunosti shodno situaciji¹) dokuči smisao islamskog zakona i onoga što on preferira. Na osnovu toga moguće je da svako lično odredi okvire hidžaba za individualne okolnosti i pojedinosti, kao i pravila kada treba biti potpuniji, a kada manje potpun, u zavisnosti od situacije i prilika u kojima se nalazi.²

U tom kontekstu je dozvola za prisustvovanje zajedničkom obavljanju namaza u džamiji, odlazak žena na hadždž, džuma-namaz i bajram. Isto važi i za posjetu mezarlucima, slijeđenje dženaze, zatim učestvovanje u ratu, i sve nabrojano ima svoje pravila i granice, a druge stvari imaju svoje zapreke.

Između ostalog, utemeljenost dozvole izlaska žena radi potrebe može se potkrijepiti predajom koju bilježi Muslim od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: "Nakon što je objavljen propis o hidžabu, Sevda je izašla iz kuće radi svoje potrebe. Bila je krupnog stasa tako da ju je lahko mogao prepoznati svako ko ju je poznavao. Ugledao ju je Omer b. El-Hattab, radijallahu anhu, pa je povikao: 'O Sevda, tako mi Allaha, mi te prepoznavamo, pa pogledaj kakva izlaziš.'

¹ Hidžab, naprimjer, u namazu, na hadždžu, pri izlasku iz kuće, kao i u drugim prilikama, nije jednak. Tj. nije uvijek jednako potpun. (op. prev.)

² *'Avdetul-hidžab*, str. 309.

Aiša kaže: 'Na njegove riječi vratila se nazad. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u mojoj kući, a kada je ona kod njega ušla, upravo je bio večerao, a u ruci mu je bila kost sa koje je skidao preostali dio mesa, pa mu je rekla: 'Allahov Poslaniče, ja sam izašla radi svoje potrebe, pa mi je Omer rekao to i to.'" Nastavlja Aiša, pa kaže: "U tom trenutku došla mu je objava i prestala, a kost je još uvijek bila u njegovoj ruci. Zatim je rekao: 'Dozvoljeno vam je da izađete radi svoje potrebe.'"¹

Šejh Mustafa el-Adevi, Allah ga sačuvao, kaže: "Što se tiče propisa tematskog pitanja, treba znati da je pokuđeno da žena izlazi iz kuće bez potrebe, zbog Allahovih, azze ve dželle, riječi:

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى

"U kućama svojim boravite i ljepotu svoju, kao u davno pagansko doba, ne pokazujte" (prijevod značenja El-Ahzab, 33).' Unatoč tome što su u ovom ajetu oslovljene žene Vjerovjesnika sžene vjernika slijede ih u tome. Međutim, izlazak je dozvoljen samo onda kada postoji sigurnost od iskušenja i ako svojom pojavom neće izazvati nered. Prilikom izlaska žena mora biti u stanju koje od nje

¹ Bilježi ga Muslim, hadis br. 2170, a nalazi se i kod El-Buharija, *Fethul-Bari*, 1/249.

zahtijeva šerijat i u skladu s opisom koji od nje zahtijeva to stanje: čednost i pokrivanje, što je oprečno otkrivanju i razgolićavanju. Žena je dužna da se pri izlasku iz kuće sustegne od mirisanja, da izbjegava guranje sa muškarcima, da hoda krajem ulice, da ne udara svojim nogama kako bi se čuo zveket nakita koji nosi i da se u njenom hodu prepozna stid i dostojanstvo. Uopćeno rečeno, treba da se pri njoj nađe sve što joj Allah Uzvišeni i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naređuju prilikom izlaska."¹

Ibnul-Arebi kaže: "Posjetio sam više od hiljadu mjesta i nisam vidio čednijih i poštenijih žena od žena iz Nablusa u kojem je Ibrahim a bačen u vatru. Boravio sam u tom gradu i u toku dana nisam mogao vidjeti ženu da hoda ulicom osim petkom kada su izlazile na džuma-namaz u tolikom broju da je mesdžid bio ispunjen ženama. Pa kada bi se završio namaz i one se vratile kućama, ne bih vidio nijedne žene sve do idućeg petka."²

Šejh Ebul-E'ala el-Mevdudi, Allah mu se smilovao, rekao je: "Katade b. De'ame, poznati mufessir iz reda tabiina, kaže: 'Smisao ženinog boravka u kući i oslobađanje od obaveza izvan kuće jeste da bi se boraveći u kući u miru i dostojanstvu mogla posvetiti porodičnim obavezama.

¹ *Džami'u ahkamin-nisa', Kitabul-edeb*, str. 120 (sažeto).

² *El-Džami'u li ahkamil-Kur'an* od El-Kurtubija, 8/5450, izdanje Darul-gaddil-'arebi.

Međutim, ako budu u potrebi da izađu, to im je dopušteno pod uvjetom da vode pažnju o stidu i kreposti. Na njihovoj odjeći ne treba da bude ništa svjetlucavo, dekoracija ili nešto što privlači poglede ljudi. U njihovim dušama ne smije se naći žudnja za pokazivanjem svojih ukrasa pa da ponekad otkriju svoja lica ili pak ruke. Svojim hodom ne smiju stvarati izazov za ljudska srca. Od ukrasa ne oblače ništa što iritira uho, niti podižu svoj glas s namjerom da ih muškarci čuju. Da, dozvoljeno im je govoriti u potrebi, ali njihov govor ne smije biti usiljen i uljepšan, niti sam način govora smije biti zavodljiv i dirljiv.

Uz pridržavanje ovih principa i granica dozvoljeno je da izlaze radi svojih potreba."¹

¹ 'Avdetul-hidžab, str. 308.

Pravilno odgaja djecu

Dobra supruga veliku pažnju poklanja ispravnom i potpunom islamskom odgoju djeteta. Ne zadovoljava se formom i vanjštinom, već je njen cilj podizanje kvalitetne i požrtvovane generacije koja će nositi barjak poziva u Allahovu vjeru.

Polazeći od odgovornosti koju ima u kući svoga muža i činjenice da je dobra i savjesna majka koja ispravno razumijeva svoju vjeru, ona odgaja svoju djecu u duhu istinskog odgoja koji prožima svojim jasnim postavkama, dozvoljenim metodama i plemenitim ciljevima. Ona ih podučava ispravnoj islamskoj akidi, lijepom moralu i pravilnom ponašanju.

U pogledu islamskog vjerovanja ona s umijećem i jakom voljom uči svoju djecu osnovama vjerovanja i pet njegovih temelja, dakle, podučava svoju djecu vjerovanju u Allaha, vjerovanju u Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike i ostale stvari vezane za nevidljivi svijet.

Djeca se odgajaju u duhu veličanja islamskih svetinja. Podučavaju se namazu u sedmoj godini, jačanju veze sa Allahovom Knjigom, te odlasku u džamiju gdje su dobri ljudi i pravo društvo.

Njihov odgoj usmjeren je ka oživljavanju Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, sunneta, poznavanju bitaka koje je vodio kako bi djeca učila iz pouka tih pohoda, što će pomoći u formiranju njihove islamske ličnosti i pravilnoj izgradnji njihovog morala.

U pogledu plemenitog morala i pravilnog ponašanja djeca su izložena ispravnom programu po toj osnovi, a njegove najznačajnije tačke su:

- 1- upozoravanje na pogubnost poistovjećivanja i slijepog slijedenja,
- 2- neodavanje uživanjima,
- 3- udaljavanje od zabranjene zabave putem pjesme i muzike,
- 4- nerazmaženost i neoponašanje žena,
- 5- izbjegavanje otkrivanja, razgolićavanja, miješanja sa osobama suprotnog spola i gledanja u zabranjene stvari,
- 6- izbjegavanje mjesta koja su prepoznatljiva po činjenju ružnih i pokuđenih djela, zabranjenih oblika zabave ili gubljenju vremena.

Također, majka se trudi da djeci objasni važnost plemenitog morala, te položaj koji će kod Allaha, azze ve dželle, na Sudnjem danu imati oni koji su se na dunjaluku isticali po lijepom moralu i prema tome uskladili svoje postupke.

U okviru ženine obaveze jeste da ih podučí osnovnim principima čistoće, higijene, čednosti, hrabrosti, skromnosti i odricanju od bezvrijednih stvari i ovosvjetskih užitaka. Isto tako odgaja ih u duhu međusobnog pomaganja i poštivanja starijih, lijepog ophođenja sa ljudima, blagosti prema siromasima, bijednicima i bolesnicima, kako bi odrasla nova generacija muslimana koji žive u islamu i za islam.

Muževa djeca od njene inoće su i njena djeca

"Od lijepog morala žene muslimanke jeste da odgaja muževu djecu od druge žene kao da su njena vlastita djeca, jer dobra supruga je od pomoći u životnim nesrećama i svakodnevnim poteškoćama.

Razmislimo o predaji koju prenosi Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, u kojoj kaže: "Oženio sam za vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa kada me je nakon toga susreo, upitao me je: 'Džabire, jesi li se to oženio? 'Da', odgovorio sam mu. 'Jesi li oženio djevojku ili već udavanu ženu?', ponovo me upita Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. 'Udavanu ženu', odgovorio sam. 'Pa zašto nisi oženio djevojku da se s njom igraš?' Odgovorio sam: 'Allahov Poslaniče, ja imam sestre, pa sam se bojao da se neće umiješati između mene i njih.'" U drugom rivajetu stoji: "Otac mi je poginuo na dan Uhuda i iza sebe ostavio devet kćerki, mojih sestara, pa nisam volio

da im dovedem nevještu djevojku kao što su i same. Međutim, žena će ih češljati i na njih paziti." "Tako, dakle, žene se uzimaju zbog četiri stvari: zbog vjere, bogatstva, porijekla i ljepote; pa se oženi vjernicom, blagoslovljen bio!"¹

Pogledaj kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odobrio Džabirovu odgojnu teoriju u pogledu izbora supruge koja bi mogla izvršavati neke odgojne obaveze prema njegovim malodobnim sestrama. Zar nije preče da supruge bude od pomoći svome mužu u dobročinstvu prema njegovim roditeljima ili lijepom ophođenju prema njegovoj djeci od druge žene."²

Pravilan pristup žene muslimanke u odgoju djece koju njen muž ima sa drugom ženom plod je pobožnosti i bogobožnosti, a nemar na tom planu dokaz slabosti njenog vjerovanja i nedovoljne zastupljenosti bogobožnosti.

Dobra i savjesna supruge je ona koja jednako pravilno odgaja tu djecu kao što odgaja i svoju. Ona to radi jer želi dati svoj doprinos u podizanju valjanog naraštaja i povećanju prosvijećene vjerničke populacije. Nada se nagradi kod Allaha i zna da je gubljenjem te djece uništena jedna cigla u građevini dobrog muslimanskog društva.

¹ Bilježi ga Muslim, hadis br. 715, druga predaja je El-Buharijina.

² *'Avdetul-hidžab*, 2/522.

Svakoj savjesnoj majci nudimo prijedlog programa vjerske edukacije koja obuhvata vjerovanje, adabe, ponašanje i međuljudske odnose.

Prvi stupanj:

Prvo: Kur'an – učenje napamet Amme džuzua.

Drugo: Hadis – učenje napamet deset prvih hadisa iz knjige "Četrdeset Nevevijeve hadisa"¹.

Treće: Zikrovi i dove – učenje dova vezanih za namaz i pojedinih dova koje se uče ujutro i navečer.

Četvrto: Sira – knjiga "Sira Allahovog Poslanika za djecu" od Abdulletifa 'Ašura².

¹ Ili neke druge hadise koji se roditelju čine kao korisni za djecu koju odgaja.

² Ili neke druge knjige prilagođene dječijem uzrastu s obzirom da je izbor svakim danom sve veći.

Drugi stupanj

Prvo: Kur'an – učenje napamet džuza Tebareke (od početka sure El-Mulk do kraja sure El-Džinn).

Drugo: Tefsir – tefsir džuza Amme¹.

Treće: Zikrovi i dove – knjiga "Muhtesarun-nesihati fil-zkari vel-ed'ijetis-sahiha" od Muhammeda b. Ahmeda b. Isma'ila².

Četvrto: Hadis – knjiga "Četrdeset Nevevijejih hadisa" (od hadisa br. 11 do hadisa br. 25).

Peto: Fikh – poslanica "Ve ekimus-salat" od Muhammeda Abdulfettaha.

Šesto: Akida – knjiga "Tathirul-džinani vel-erkan" od šejha Ahmeda b. Hadžera Alu Butamija.

Sedmo: knjiga "Kur'anska kazivanja za djecu" od Muhammeda Alija Kutba.

¹ Pod ovim se podrazumijeva pojednostavljeno objašnjenje značenja sure i objašnjenje nepoznatih riječi.

² Ili neka druga pojednostavljena knjiga na ovu temu uz napomenu da dijete treba podučavati zikr po zikr.

Treći stupanj

Prvo: Kur'an – dovršavanje hifza iz džuza Tebareke uz početak učenja pojednostavljenih tedžvidskih pravila.

Drugo: Tefsir – Tefsir (tumačenje) džuza Tebareke.

Treće: Zikrovi i dove – knjiga "Muhtesarun-nesihati fil-
ezkari vel-ed'ijetis-sahiha".

Četvrto: Hadis – knjiga "Četrdeset Nevevijevis hadisa"
(od hadisa br. 26 do hadisa br. 40).

Peto: Akida – knjiga "Tri osnovna načela i njihovi dokazi" od šejha Muhammeda b. Abdulvehhaba (prevedeno na bosanski jezik), knjiga "Islamski i imanski ruknovi" od Muhammeda Džemila Zejnu.

Šesto: Sira – knjiga "Suverun min hajatis-sahabe" od Abdurrahmana Re'feta el-Baše.

Još neke knjige koje treba sadržavati dječija biblioteka:

"Siretu Hatemin-nebijjin", za djecu, od Ebul-Hasana en-Nedevija,

"Atfaluna fi rihabil-Kur'anil-Kerim – ajatun ve kisatun"
od dr. Sa'da Šiblija,

"Silsiletul-adabi vel-ahlakil-islamijje",

"Silsiletu te'dibi-sigar bi adabil-kibar",

"Silsiletul-akaidil-mubessata",

"Silsiletul-fikhil-mubessata",

"Silsiletul-ehadisil-mubessata", sve ove knjige su u izdanju Darus-sahabeti lit-turas, Tanta.

"Suverun min hajatit-tabi'in" od Abdurrahmana Re'feta el-Baše.

Vodi brigu o svom vremenu

Izuzetno je brižljiva u pogledu svog vremena i zna u što će ga potrošiti. Na njenim sijelima nema ogovaranja, razgovora o ovosvjetskim užicima i zabavi, već su prepoznatljiva po zikru (spominjanju i veličanju Allaha), popravljanju stanja među ljudima, naređivanju na dobro, a odvrćanju od zla.

Osnova od koje polazi jesu Allahove, azze ve dželle, riječima:

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصِرُونَ ﴿٥٤﴾
وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ
مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٥﴾

"I povratite se Gospodaru svome i pokorite Mu se prije nego što vam kazna dođe – poslije vam niko neće u pomoć priskočiti. I slijedite ono najljepše, ono što vam Gospodar vaš objavljuje, prije nego što vam iznenada kazna dođe, za čiji dolazak nećete znati" (prijevod značenja Ez-Zumer, 54-55), kao i Allahove, azze ve dželle, riječi:

أَسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ

مَا لَكُمْ مِّن مَّلَجٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِّن نَّكِيرٍ ﴿٤٧﴾

"Odazovite se Gospodaru svome prije nego što dođe Dan koji Allah neće zaustaviti. Toga Dana utočišta neće imati i neće moći poricati" (prijevod značenja Eš-Šura, 47).

Također, poticaj su joj i Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Iskoristi pet stvari prije nego što nastupi drugih pet: iskoristi mladost prije starosti, zdravlje prije bolesti, bogatstvo prije siromaštva, slobodno vrijeme prije zauzetosti i život prije smrti."¹

Također, snagu prikuplja iz govora selefa i njihovih svijetlih oporuka:

Hasan el-Basri rekao je: "Sine Ademov, ti si sačinjen od dana, pa kada prođe jedan dan, prošao je dio tebe."

Također je rekao: "Za života sam susreo ljude kojima je vrijeme bilo draže od dirhema."

Omer b. Abdulaziz rekao je: "Noć i dan rade u tebi, pa i ti radi u njima."

¹ Bilježe ga Ahmed, El-Hakim i drugi, a hadis je vjerodostojan (sahih). *Sahihul-Džami'*, 1/243, hadis br. 1077.

Neki učenjak je rekao: "Četiri su vrste vremena u čovjekovom životu i nema mjesta za petu. To su: blagostanje, nedaća, pokornost i grijehenje, i u svakom od njih Istiniti s pravom Svoga gospodarstva od tebe zahtijeva jedan vid obožavanja.

Čije vrijeme bude pokornost, način njegovog približavanja Allahu jeste priznavanje Allahove blagodati na koju ga je uputio i omogućio mu je.

Čije vrijeme bude blagostanje, njegov vid robovanja jeste zahvalnost, a to je radost srca s Uzvišenim Allahom.

Čije vrijeme bude grijehenje, njegov vid robovanja jeste pokajanje i traženje oprosta.

A čije vrijeme bude nedaća, njegov način je zadovoljstvo i strpljivost. Zadovoljstvo je zadovoljstvo duše s Allahovom odredbom, a strpljivost je postojanost u obožavanju."

Zbog svega toga veliku pažnju poklanja iskorištavanju vremena i ne troši ga bespotrebno. Uvijek ono što je bitno pretpostavlja onome što je manje bitnije. Njene obaveze i razni drugi poslovi, bez obzira da li bili vjerske ili ovosvjetske prirode, idealno se uklapaju u njenom vremenu i ništa ne bi na račun drugog.

Između ostalog, u Ibrahimovim a Suhufima bilo je objavljeno sljedeće: "Razuman čovjek čijem se razumu nema šta zamjeriti treba da ima četiri vremena: vrijeme u

kojem će se obraćati svome Gospodaru, vrijeme u kojem će vršiti obračun svoje duše, vrijeme u kojem će razmišljati o Allahovom stvaranju i vrijeme u kojem će se posvetiti svojim egzistencijalnim potrebama."

Dobra supruža je oštroumna i pronicljiva. Trudi se da umnogostruči svoja djela tako što iskorištava vremena koja je Allah odlikovao određenim duhovnim specifičnostima, u kojima je ibadet više vrednovan nego u nekom drugom vremenu, kao što su i određena mjesta odlikovana nad drugim mjestima. Tako je određene sate odlikovao nad ostalim satima, određene dane nad ostalim danima i određene mjesece nad drugim mjesecima.

Unatoč tome, ona je oprezna u pogledu stvari koje uništavaju vrijeme, poput duge nade na ovom svijetu, opsjednutosti djelima, precijenjenog mišljenja o sebi, lošeg društva, nemarnosti i odgađanja. Zato su njena sijela ispunjena proučavanjem šerijatskog znanja, spominjanjem i veličanjem Allaha, savjetovanjem, popravljanjem odnosa među ljudima, zatim naređivanjem na dobro, a odvrćanjem od zla.

Savjet

Allahovi robovi! Vaši životi su vam nešto najvrednije, ali ih vi trošite u ono što ne donosi nikakvu korist; vi nemate većeg neprijatelja od Iblisa, ali mu se pokoravate; niti imate išta štetnijeg od pokoravanja duši koja navodi na zlo, a vi se prema njoj ophodite kao prema prijatelju. Prošle su najbolje godine vašeg života, a šta je još preostalo nakon po kosi razasutih sijedih vlasi?

Govorim tebi koji si tu pred nama, a srce ti odsutno. Znaj da je najveća nesreća kada se grijesi pojave među sijedim vlasima, a dani iz mladosti prošli u igri i zabavi.

Nemaran je onaj kome je prošlo doba najbolje zarade. Zašto je nestalo plaća, tuge i zabrinutosti zbog straha od smrti? Gdje je vrijeme u kome si se odao dangubi, besposličarenju, nehaju, ne strahujući od posljedica i ishoda?

Koliko će suza biti prolivenih na Dan kajanja i žaljenja zbog grijeha u spisama sadržanih?! U koga ćeš se ponadati kada staneš radi obračuna i budeš upitan šta si uradio po svakoj zadužbi?!

Kako se možeš nadati spasu a vrijeme u igri i zabavi provodiš, i lažne te nade u propast svinuše?! Zar ne znaš za težinu smrti, za njen gorki okus, i da se od nje nema

gdje bježati?! Vрати se sebi, strah od Allaha osjeti ako želiš od nesreće se sačuvati, ta sagradio si kuću od paukove mreže.

Gdje su sada oni koji su na lađama spašeno izgledali? Gdje su oni koji su s prijestolja plemenitog roda gledali? Smrt se na njih obrušila i sada su pod zemljom kojom su hodili. I ti ćeš uskoro njihovim stazama krenuti i hrana za crve postati. Pogledaj, razmisli i pouku potraži prije nego što navali ono čemu se straža, niti vrata ne mogu oduprijeti ili na drugi način od njega umaći."¹

¹ *Mevariduz-zam'an*, 1/578, deseto izdanje.

Ambicioznost

Dobra supruga je pobožna, neprestano slavi i veliča Allaha, noći provodi u ibadetu, dijeli milostinju, mnogo posti i ponizna je. Zaogrnutu je odjećom dostojanstva i smirenosti. Njene ambicije su velike. Svaki put kada obavi neki vid ibadeta, nastoji ostvariti ibadet koji je veći i vredniji od toga. U tome nikada ne osjeća mrzovolju ili tromost. Njen uzor su majke vjernika, te dobre i pobože supruge selefa.

Prenosi se od Urve, radijallahu anhu, da je rekao: "Kad god sam namjeravao negdje otići, prvo sam odlazio kod Aiše, radijallahu anha, (njegove tetke). Jednoga dana sam otišao i našao je kako stoji u namazu, veliča Allaha i uči Njegove riječi:

وَوَقَّنَا عَذَابَ السَّمُورِ ﴿٧٧﴾

"...i od patnje u ognju nas sačuvao" (prijevod značenja Et-Tur, 27). Dovi, plače i ponavlja ovaj ajet. Čekao sam dok mi nije dosadilo, pa sam otišao na pijacu da obavim neku svoju potrebu. Potom sam se vratio, a ona je i dalje klanjala i plakala."

Od njega se prenosi da je rekao: "Sve što je Aiši dolazilo od opskrbe, ona je to dijelila kao sadaku."

Od Enesa, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je u džamiju i u njoj zatekao konopac zategnut između dva džamijska stuba, pa je upitao: 'Kakav je ovo konopac?' 'To je Zejnebin konopac', rekoše, 'za njega se pridržava kada je sadvlada umor u namazu.' Na to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Nikako, odvežite ga! Klanjajte koliko možete izdržati, a kada se umorite, ležite.'"

Avn b. Abdullah kaže: "Posjećivali smo Ummud-Derda' (suprugu Ebud-Derda'a) i kod nje spominjali Allaha."

Junus b. Mejsere rekao je: "Posjećivali smo Ummud-Derda', a posjećivale su je i pobožne žene i zajedno s njom noći provodile u ibadetu toliko da su im noge oticale od dužine stajanja."

Pobožna žena po imenu Adžreda cijelu je noć provodila u ibadetu, a bila je slijepa. Pred zoru bi tužnim glasom povikala: "Noćne tmine pobožni su Tebi posvetili natječući se u postizanju Tvoje milosti i obilja Tvoga oprosta. Moj Allahu, Tobom, a ne drugima, molim Te, da me učiniš na čelu onih koji prednjače u dobru, da me kod Sebe uzdigneš na stepene čestitih i Tebi bliskih i da me pridružiš Svojim dobrim robovima. Ti si Najmilostiviji, Najuzvišeniji i

Najplemenitiji, o Plemeniti', zatim bi pala na sedždu, a iz njenih prsa otrgnuo bi se uzdah, te bi u dovi i plaču dočekivala zoru."

Od Abdullaha el-Mekkija Ebu Muhammeda prenosi se da je rekao: "Kada bi Habiba el-Adevije klanjala jacijana-namaz, popela bi se na krov svoje kuće, pritegla svoj ogrtač i veo na licu, a zatim kazala: 'Allahu moj, zvijezde su zašle, oči pospale, vladari su zatvorili svoja vrata i svako se sa svojim voljenim osanio, a ja evo pred Tobom stojim.' Zatim bi otpočela klanjati, pa kada bi se pojavila zora, rekla bi: 'Allahu moj, nestalo je noći, a dan je osvanuo. Kamo sreće da znam da li si primio moju noć, pa da se radujem, ili si je odbio, pa da se tješim. Tako mi Tvoje moći, dok sam živa na ovome ću Ti ustrajati. Tako mi Tvoje moći, i kada bi me od vrata Svojih odbio, ne bih se naljutila niti odustala zbog tragova Tvoje dobrote i plemenitosti koju osjećam u prsima."

El-Hejsem b. Džemmaz rekao je: "Imao sam ženu koja noću nije spavala, a ja nisam mogao da bdijem poput nje. Kada bih zaspao, poprskala bi me vodom kada mi je bilo najslabije spavati, prodrmla bi me nogom i rekla: 'Zar se ne stidiš Allaha? Do kada ovo spavanje? Tako mi Allaha, ja osjećam stid zbog onoga što ti radiš."

Neko od pobožnih ljudi rekao je: "Jednog dana otišao sam na pijacu, a sa mnom je bila moja abesinska robinja. Zastali smo na jednom kraju pijace i prije nego što ću otići

da obavim neke svoje poslove, rekao sam joj: 'Ne pomjeraj se sa ovog mjesta dok se ja ne vratim.' 'Kada sam se vratio, nisam je našao na onom mjestu. Krenuo sam kući, a bio sam izrazito srdit na nju. Kada me je ugledala, na licu mi je prepoznala srdžbu, pa je rekla: 'Gospodaru, nemoj požurivati sa kaznom. Ti si me ostavio na mjestu gdje nikog nisam vidjela da Allaha spominje, pa sam se uplašila da se na to mjesto ne sruči Allahova kazna.' 'Zadivio sam se njenim riječima, pa sam joj rekao: 'Ti si slobodna', a ona mi reče: 'Ružno li je kako si postupio. Služila sam ti, pa sam imala dvije nagrade. A sada sam jednu nagradu izgubila.'"

Dobra i pobožna supruga, koja slijedi put pobožnih i skromnih žena, uzor je svojoj djeci i ona je majka pobožnoj i čestitoj generaciji.

Ženina poniznost pred Gospodarom znači da je shvatila pravac kojim je dužna kročiti, da treba biti dosljedna na tom putu, kao što znači da je za svoj cilj odabrala kuću vječnosti, a da je zatvorila vrata na kući obmane.

¹ Pogledaj: *Ahkamun-nisa'* od Ibnul-Dževzija; *Sifetüs-safve* također od Ibnul-Dževzija; *Ihjau 'ulumid-d'in* od El-Gazalija; *Sijeru e'alaminnubela* od Ez-Zehebijia; *'Avdetul-hidžab* od Muhammeda Ismaila, drugi dio; *Ahbarun-nisa'i fi Sijeri e'alaminnubela* od Ubejda eš-Ša'bija i *Nisa'un Zahidat* od Muhammeda Hajra Jusufa.

Mnoge žene danas kod Allaha važe za nemarne, ako ne i za prijestupnike, a sve zbog njihovog nemara, mnogobrojnosti grijeha i odanosti užicima ovoga svijeta.

Mnoge žene danas su zaokupljene radom izvan kuće, ovosvjetskim stvarima, familijarnim problemima, beskorisnim sijelima posvećenim zabavi, ogovaranju, potvori i drugim stvarima koje nisu ništa drugo do gubljenje vremena. Ovo je izraženo do te mjere da pojedine ne mogu naći vrijeme koje će posvetiti ibadetu, njegovom unapređenju ili popravljanju eventualnih manjkavosti u njemu, te su s vremenom postale zatočenice svojih mnogobrojnih grijeha.

Što se tiče pobožnih i čestitih koje se trude u pokornosti Allahu, njih ništa ne odvodi od istinske pokornosti Allahu, pa čak ni obaveze u kući, dužnosti prema mužu i djeci niti održavanje rodbinskih veza. Ona između svega uspostavlja ravnotežu, a prednost daje najbitnijim stvarima. Zato kod nje nema nemarnosti, a čak ako se i desi, ona se ubrzo zatim kaje i traži oprost.

Fatima en-Nejsaburije, Allah joj se smilovao, rekla je: "Kome Allah ne bude stalno na umu, od njega se svašta može očekivati: za njega nema svetinje, niti nečeg zabranjenog o čemu neće pričati. A kome Allah bude stalno na umu, govorit će samo istinu i osjećati stid od Njega."

Muaza el-Udvijje, Allah joj se smilovao, oporučila je svojoj kćerki: "Kćeri moja, za susret sa Allahom pripremi strah i nadu, jer samo na krilima dobre nade možeš se popeti na visoke stepene na Dan susreta sa Allahom, a zbog straha od Allaha ljudi će prednjačiti na Dan obračuna."

O ti, čija je stranica neispisana dobrim djelima, a velikim grijesima ispunjena, priključi se povorci pobožnih i čestitih Allahovih robinja, jer Džehennem je odredište svake Allahu nepokorne.

Požuri, obnovi zavjet Gospodaru svome obećani! Život je kratak, a put do odredišta na budućem svijetu jako dug. Popravi ono što je kratko, olakšat će ti se ono što je dugo.

Požuri, obnovi zavjet sa čestitim i pobožnim ženama, a udalji se od pokvarenih i nemarnih.

Razmišlja o Allahu i budućem svijetu

Dobra supruga ne zaboravlja na smrt, spremno iščekuje kabur i nije bezbrižna u pogledu susreta sa Allahom i drugim svijetom.

Kada bi svaka žena imala ova lijepa i plemenita svojstva, svuda naokolo vidjeli bismo čestite i skromne žene, Allahu predane vjernice, koje se zalažu za Allahovu vjeru i u nju pozivaju, i koje su strpljive na iskušenjima koja ih zadese na tom putu.

Vidjeli bismo supruge koje su izvor ljubavi i sreće, kao bosiljak mirisne, za duše dražesne.

Vidjeli bismo jedinstvenu generaciju žena sa srcima koja su u potpunosti posvećena spominjanju Allaha i dovi, te robovanju Njemu i pripremanju za susret s Njim, jer su spoznale Allahovu veličinu i uzvišenost.

Vidjeli bismo čestitu generaciju žena među kojima vlada strah od Allaha i bogobojaznost, generaciju žena koja se trudi u pokornosti i izvršavanju Njegovih naredbi, u nadi da će postići Allahovu dobrotu i Njegovu ogromnu milost.

Da, moja supruga ne zaboravlja na smrt, spremna iščekuje kabur i nije bezbrižna u pogledu susreta sa Allahom i ahiretom sve dok u miru ne uđe u Džennet svoga Gospodara i dok ne bude od onih o kojima Allah Uzvišeni kaže:

وَعَدَ اللَّهُ لَا تُخْلَفُ ۚ وَوَعَدَهُ ۖ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾ يَعْلَمُونَ ظَهْرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ﴿٧﴾

"Obećanje je Allahovo, a Allah će obećanje Svoje ispuniti, ali većina ljudi ne zna; oni znaju samo spoljašnju stranu života na ovom svijetu, a prema onom svijetu su ravnodušni" (prijevod značenja Er-Rum, 6-7);

أَقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ ﴿١﴾ مَا يَأْتِيهِمْ مِّن ذِكْرٍ مِّن رَّبِّهِمْ مُّحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٢﴾

"Ljudima se bliži čas polaganja računa njihova, a oni, bezbrižni, ne mare za to. I ne dode im nijedna nova opomena od Gospodara njihova kojoj se, slušajući je, ne podsmejuju" (prijevod značenja El-Enbija', 1-2);

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ﴿٢١﴾ وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا سَاقٍ وَشَهِيدٌ ﴿٢٢﴾ لَّقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا فَكْشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٣﴾

"I u rog će se puhnuti – to je Dan kojim se prijeti – i svako će doći, a s njim vodič i svjedok. 'Ti nisi mario za ovo, pa smo ti skinuli koprenu tvoju, danas ti je oštar vid'" (prijevod značenja Kaf, 20-22);

وَأَنذَرَهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٤﴾

"I spomeni ih na Dan tuge kada će biti s polaganjem računa završeno, a oni su ravnodušni bili i nisu vjerovali" (prijevod značenja Merjem, 39).

Savjeti

Allahova robinjo, strahuj od Allaha i stalno budi svjesna Njegovog nadzora! Danas je djelo bez obračuna, a sutra obračun bez djela. Znaj da čovjek neće prestati igrati se i zabavljati sve dok ga smrt ne probudi. Zato je rečeno:

Život je san, a smrt java,
a čovjek između tog dvoga kao priviđenje.

Allahova robinjo, razmisli o svom stanju kada duša u grkljanu zahropti, noga se uz nogu savije i kada napustiš muža, porodicu, djecu i prijatelje.

Razmisli o svom stanju kada te ponesu na ramenima i u zemlju te zatrpaju, u njenu tamu i tjeskobu. Zamisli sebe kada ti dođu meleki ispitivači, Munkir i Nekir, posade te i počnu te ispitivati. Zamisli sebe kada izađeš iz kabura, na Dan proživljenja i okupljanja. Zamisli trenutak kada će knjige poletjeti, Sirat i Vaga se postaviti.

Allahova robinjo, ovo je tvoj ishod i tvoje odredište.

Safijja prenosi da se neka žena požalila Aiši g na svoje tvrdo i nemilosrdno srce, pa joj je Aiša, radijallahu anha, rekla: "Mnogo se prisjećaj smrti i to će smekšati tvoje srce." Ova žena postupila je po Aišinom savjetu i srce joj se smekšalo, pa je došla i zahvalila se Aiši.

Allahova robinjo, obezbijedi svoju poputninu, jer vrijeme rastanka se primaklo. Pripremi se za rastanak, jer on je tako blizu.

Opskrbi se dobrim djelima, jer ovaj svijet najavljuje svoj odlazak, a budući svijet najavljuje susret. Za vječnost se opskrbi u kući prolaznog života i ne zaboravi na bogobojažnost pri svakoj svojoj riječi i djelu.

Pazi se hvalisanja i gomilanja onoga što će uništiti tvoja dobra djela.

Nemoj podleći obmani duge nade, jer tvoje sutra je kabur ispunjen samoćom, tugom i potištenosti, nedaćama, tjeskobom i strahotama. Vidjet ćeš ono što nisi mogla ni zamisliti. Kada iz kabura svoga budeš pozvana i kada staneš pred Gospodarom ljudi, vidjet ćeš stvari o kojima nisi ni razmišljala. Pa ako za taj Dan ne pripremiš ono s čime ćeš se spasiti, za tebe će to biti dan propasti i nesreće.

Ne brini se, ovaj svijet neće vječno trajati,

Već i tebe je poput mnogih ljudi samo opčinio.

Kada bi ljudi pravo stanje dunjaluka spoznali,

Niko se razuman na njemu ne bi veselio.

Strpljivost

Dobra supruga je veliki vjernik, trudbenik i strpljiva je. Ako je zadese iskušenja u njenom imetku, djeci, mužu ili pak njoj samoj, ona to strpljivo podnosi i nada se nagradi kod Uzvišenog Allaha. Ne srdi se zbog toga i ne priziva nesreću na paganski način, i Allah od nje vidi samo ono s čime je zadovoljan. Vjerovanje u odredbu i određenje čvrsto je usađeno u njenom srcu.

Moja supruga je strpljiva u nedaćama, postojana u iskušenjima. Ako je Allah stavi na ispit i kušnju, strpjet će se i tako pokazati svoje istinsko vjerovanje u Allahovu odredbu i određenje.

Strpljiva je i nada se Allahovoj nagradi. Teži onome što je kod Allaha Uzvišenog jer to je bolje i vječno. Dobro zna da se dešava samo ono što Allah želi, a da ono što On ne želi, ne može ni biti. Zna da Allahova milost nadvladava Njegovu srdžbu i osvetu, i da je Allah u kušnji na koju ju je stavio dao određenu mudrost i da joj to nije odredio uzalud i bez cilja. Zato ona Allahu zahvaljuje i nije srdita na Njega, kako bi takvim činom potvrdila pokornost svome Gospodaru.

Ako je Allah iskuša u njoj samoj, njenoj djeci ili mužu, ona potraži utjehu u suprugama selefa koje je Allah stavljao na teže kušnje u odnosu na njene, pa su bile strpljive i nadale su se nagradi kod Uzvišenog Allaha. Nisu se srdile, već su bile zadovoljne Allahovom odredbom i određenjem. Među tim čestitim ženama bilo je žena koje su bacali na zemlju i usijanim gvožđima im spaljivali kožu, druge su pojene medom, a zatim su u okovima bacane na užareni pijesak, pa je vrelina topila meso i kosti sve dok ne bi umrle od žeđi, neke su bičevane, ali nisu popuštale niti se predavale.

Jedna od njih bila je Hansa koja je, nakon što je u džihadu izgubila sinove, kazala: "Hvala Allahu koji me je počastio njihovim šehadetom. Molim Allaha da nas zajedno skupi u okrilju Svoje milosti."

Neke od njih učestvovala su u džihadu i borbama, te padale kao šehidi na Allahovom putu, ili su im bile odsijecane ruke, ili su zadobijale rane od sablje i drugog oružja.

Mnoge supruge, nažalost, ne znaju za *"kaderallahu ve ma ša'e fe'al"* – tako je Allah odredio i desilo se ono što je On htio, ne znaju za *"inna lillahi ve inna ilejhi radži'un"* – svi smo Allahovi i svi ćemo se Njemu vratiti, niti znaju za *"ma ša'allahu kane ve ma lem ješe' lem jekun"* – bilo je ono što je Allah htio, a ono što ne želi, neće ni biti. Sve što znaju jeste jadikovanje, prizivanje nesreće i stvaranje panike. Ponekad se dešava da je

žena srdita na Allahovu odredbu kada umre njoj draga osoba, poput muža, djeteta ili pak nekog drugog, čime u pitanje dovodi jedan od imanskih ruknova, a što je potpuno oprečno vjerovanju jedne muslimake od koje se traži potpuna predanost.

Imam Ibnul-Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže: "Rob u pogledu odredbe koja ga zadesi, a koja mu se ne dopada, dužan je ostvariti šest spoznaja:

Prvo: spoznaja tevhida, a ona se ogleda u spoznaji da je Allah taj koji je to odredio, to htio i stvorio, kao i da zna da biva samo ono što Allah želi, a da ono što On ne želi, neće ni biti.

Drugo: spoznaja pravednosti, a koja se ogleda u spoznaji pravednosti Allahove odluke i određenja i da je podložan i da se nad njim sprovode odredbe i da je Allahova odluka za njega pravičnost.

Treće: spoznaja milosti, a koja se ogleda u spoznaji da je u dotičnoj odredbi Allahova milost koja nadvladava Njegovu srdžbu i osvetu.

Četvrto: spoznaja mudrosti, koja se ogleda u spoznaji da je Allahova mudrost to zahtijevala i da to nije odredio uzalud i bez svrhe.

Peto: spoznaja zahvalnosti, koja se ogleda u spoznaji da Allahu na tome pripada potpuna zahvalnost u svakom pogledu.

Šesto: spoznaja robovanja, što znači da je on u svakom pogledu isključivo rob nad kojim se sprovode propisi i odredbe njegovog Gospodara, jer je on u Njegovom posjedu i Njegov rob. Nad njim se sprovode propisi Allahovog određenja kao što se sprovode i šerijatski propisi.¹

Pa da li je muslimanka razumjela ispravan vjernički stav u pogledu Allahove odredbe i određenja?!

Stvari koje pomažu u strpljivosti

Strpljivost je ujedno i čovjekova vjerska obaveza i jedno od nužnih svojstava u životu. Unatoč svemu, ona ne prestaje biti gorka i teško podnošljiva za čovjeka. Zbog toga ovdje ćemo spomenuti nekoliko stvari koje pomažu u strpljivosti, a koje će onemogućiti šejtansko došaptavanje i njegov utjecaj na srce vjernice.

Prvo: Poznavanje stvarnosti života na ovome svijetu

Kada supruge neprestano ima na umu da ovaj svijet nije mjesto uživanja, niti mjesto vječnog boravka, već kuća kušnje i zaduženja, to će joj pomoći da se okiti strpljivošću i da ne ostane zbunjena i začuđena tužnim trenucima i dunjačkim nedaćama.

¹ *El-Fevaid*, str. 47.

Divne su riječi pjesnika:

Među Allahovim robovima ima jako pronicljivih

Bježeći od iskušenja ovaj su svijet razveli.

Pomno su ga osmotrili, pa kada su shvatili

Da za živoga na njemu nema ostanka,

Zamisliše ga kao morsku pučinu,

A dobra djela na njemu ladama.

Drugo: Ubijedenost u lijepu nagradu kod Allaha

Kada muslimanka ima na umu ogromnu nagradu koja je očekuje kod Allaha, ukoliko se strpi i bude zadovoljna, bez imalo sumnje uspjeh će da se strpi i da bude zadovoljna s onim što joj je Allah odredio. Štaviše, možda će Mu na tome i zahvaljivati.

Allah Uzvišeni kaže:

إِنَّمَا يُوفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾

"Samo oni koji budu strpljivi bit će bez računa nagrađeni."

(Prijevod značenja, Ez-Zumer, 10)

Također kaže:

وَلَنَجْزِيَنَّهُ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

"One koji su trpjeli Mi ćemo sigurno nagraditi mnogostrukom nagradom za ono što su činili." (Prijevod značenja En-Nahl, 96)

Treće: Ubijedenost u olakšanje nakon poteškoće

Doista ovakav osjećaj otklanja tamu zabrinutosti i sablast tuge, a vjerničku dušu obasjava svjetlom strpljivosti koje se neće utrnuti.

Allah Uzvišeni kaže:

سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾

"Allah će, sigurno, poslije tegobe, last dati." (Prijevod značenja Et-Talak, 7)

Također Allah Uzvišeni kaže:

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٧﴾

"Ta, zaista, s mukom je i last, zaista, s mukom je i last!"
(Prijevod značenja Eš-Šerh, 5-6)

Četvrto: Traženje pomoći od Allaha Uzvišenog

Uz koga bude Allah, bit će uz njega i sve ostalo, a koga Allah napusti, napustit će ga i sve ostalo. Allah Uzvišeni kaže:

"Molite Allaha da vam pomogne i budite strpljivi."
(Prijevod značenja El-E'araf, 128)

Peto: Ugledanje na strpljive i odlučne

Razmišljanje o životu strpljivih žena i raznim nedaćama na koje su nailazile i iskušenjima koja su nadjačale, itekako olakšava strpljivost i snagom pouke koju je uzela iz toga gasi vatru nedaća.

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعِزِّ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ

Allah Uzvišeni kaže: "Ti izdrži kao što su izdržali odlučni poslanici i ne traži da im kazna što prije dođe!" (Prijevod značenja El-Ahkaf, 35)

Šesto: Gledanje na nedaću kao na malu i neznatnu

Bez obzira koliko tvoja nedaća bila teška i velika, postoje oni koji su bili iskušavani većim nedaćama.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Kada neko od vas bude iskušan kakvom nedaćom, neka se prisjeti nedaće koja je zadesila ummet sa mojom smrću, jer nema veće nedaće od toga."¹

¹ Hadis je vjerodostojan (sahih) na osnovu drugih hadisa koji ga pojačavaju. *Es-Sabru-l-džemil* od Selima el-Hilalija.

Misionarka na Allahovom putu

Dobra supruga poziva u Allahovu vjeru, naređuje dobro, a odvraća od zla. Nemarne žene prihvata za ruku i blago ih vodi na bezbjedno utočište. Ne razmišlja o bezvrijednim stvarima, niti se smjelo upušta u društvo muškaraca. Ne priželjkuje pohvalu i nagradu od ovoga ili onoga, već su njena djela iskreno urađena radi Allaha i skrivena onoliko koliko je u njenoj mogućnosti.

Moja supruga je misionarka na Allahovom putu. Ona ima jasne i precizne ciljeve svoje da've, za njih se zalaže i ništa od toga ne odgađa ili lijeno i nemarno obavlja. Umjerena je i mudra. Odlikuje se moralom islamskog misionara. Djela prate njene riječi. Umjerenost i središnji put program su njenog poziva, a njene metode protkane su blagošću, ljubaznošću i mudrošću.

Njeno razumijevanje u da'vi zasnovano je na Kur'anu i sunnetu, a ne na hirovima i predrasudama. Njeno pravilo u da'vi glasi: daleko od popuštanja, daleko od pretjerivanja.

Ne zalaže se za nastrane ideje, niti novouvedene pravce. Pazi na jedinstvo zajednice i svim naporima nastoji popraviti postojeći jaz i razdor. Cilj joj je da zbliži ljudska

srca, a ne da ih razdvoji. Njena žudnja za da'vom poput je žudnje za ozdravljenjem bolesnog djeteta – nema mira dok ga zdravog ne vidi pored sebe.

Lakše bi podnijela rastanak sa dušom nego da napusti polje da've. Nalik je ribi koja uginе kada ostane bez vode. To je zbog toga što zna da je da'va želja i ambicija najodlabranijih ljudi na osnovu čega im pripadaju najuzvišeniji stepeni. Između ostalog, dovoljno je to što su oni nasljednici poslanika.

Nalikuje pčeli radilici čiji je cilj skupljanje mirisnog praha. Ona ne miruje i uvijek je u pokretu i akciji, sve dok žene oko sebe iz nemara i zablude ne izvede na sigurno i čvrsto tlo.

U svojoj da'vi ne odstupa od pravila i principa. Ne pravi ustupke u da'vi nauštrb vjere, već je njeno razumijevanje situacije zasnovano na principima Kur'ana i sunneta.

Ne raduje se zbog pohvale ljudi, niti tuguje kada govore protiv nje, već ona djela radi isključivo u ime Allaha. Nastoji da njena djela budu umjerena i da ih uradi u najboljem obliku ili barem približno tome. Povrh svega toga, cilj joj je jedino Allahovo zadovoljsvo i Džennet.

Posjeduje svijest koja je podstiče na prakticiranje čistog islamskog života tako da ženama oko sebe pruža istinsku sliku pozitivnosti, umjerenosti i pravilnosti. Ne suprotstavlja

se urođenoj ljudskoj prirodnosti u kojoj je Allah stvorio čovjeka, niti pati od nemira do kojeg je doveo napredak civilizacije."¹

Na kraju je vrijedno naglasiti da u svojoj da'vi na prvo mjesto stavlja rad sa svojom porodicom, počinjući od svoga muža, svoje djece, roditelja i rodbine, a zatim bližeg, pa bližeg, a sve to zbog Allahovih riječi:

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ

"*T opominji rodbinu svoju najbližu!*" (prijevod značenja Eš-Šu'ara', 214).

Ozbiljne zapreke na supruginom misionarskom putu²

Taj problem glasi: nemogućnost uspostavljanja balansa između radne obaveze, da've i obaveza u kući. Koliko djevojaka u svom srcu nosi žar poziva u Allahovu vjeru i živi sa mnogim snovima i ambicijama, ali nakon što se udaju i praktično zakorače u život, mnogi planovi izblijede i iščeznu, a od svega ostaju uzdasi, sjećanja i uspomene. Nažalost, mnoge djevojke ne mogu osim konstatirati: "Imala sam te i te aktivnosti", ali ne i kazati: "Ja i dalje radim svoje stalne aktivnosti".

¹ Preuzeto iz knjige *Ed-Da'ijetun-nadžiha* od šejha Ahmeda el-Kattana (prilagođeno).

² Preuzeto iz knjige *Humumu fetatin multezime* od šejha Selmana el-'Avde (prilagođeno i skraćeno).

Prijedlozi za rješenje ovog problema

Prvo: Bogobožnost

Allah Uzvišeni kaže:

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ تَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا
يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَلِغُ
أَمْرِهِ ۚ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾

"A onome koji se Allaha boji, On će izlaz naći i opskrbit će ga odakle se i ne nada; onome koji se u Allaha uzda, On mu je dosta. Allah će, zaista, ispuniti ono što je odlučio; Allah je svemu već rok odredio." (Prijevod značenja Et-Talak, 2-3)

Bogobožnost je prvo rješenje: da se boji Allaha u pogledu sebe, svog vremena, svoga muža, svoga posla i obaveza. Neki od oblika bogobožnosti su:

- 1- da djevojka skрати vrijeme od tri sata koje ispred ogledala provodi u šminkanju, uljepšavanju i pravljenju frizura, pa da to bude recimo pola sata ili manje od toga, ali da ne zapostavi to da lijepo izgleda pred mužem, jer je to dio njene ličnosti i dio njene urođene prirodnosti;

- 2- da skрати telefonske razgovore, posebno ako od njih nema značajne koristi;
- 3- da smanji vrijeme predviđeno za pravljenje kolača i izbjegavanje neopravdanih troškova;
- 4- kontroliranje spavanja s obzirom da se od vjernice zahtijeva da njen san bude u granicama koliko joj je dovoljno da nastavi svoje životne napore i zalaganja.

Drugo: Planiranje vremena i određivanje prioriteta

Allah Uzvišeni kaže:

﴿ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ ﴾

"Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje i dobro čini."
(Prijevod značenja En-Nahl, 90)

Bilježe El-Buhari i Muslim od Ibn Amra el-Asa, radijallahu anhu, da mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ti, uistinu, imaš obaveze prema sebi, prema svojoj porodici i prema svojoj supruzi."¹

U pravednost spada i poredak stvari po prioritetu i važnosti. Shodno tome, farzu se daje prednost nad nafilem, neophodne stvari stavljaju se prije običnih potreba, a potrebama se daje prednost nad dodacima i luksuzom.

¹ Bilježe ga El-Buhari i Muslim.

Ne može se reći da je pravednost ako žena zapostavi svoga muža, kuću i djecu pod izlikom svoje zauzetosti da'vom.

Treće: Polje da've obuhvata sve segmente života, kao što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Svako urađeno dobro djelo je sadaka." Dakle, sadaka i dobro djelo su opširan pojam.

Obezbjedenje unutaršnjeg fronta jednog daije dio je njene zadaće i dio njene da've. Njen muž, daija, može se posvetiti da'vi i nema potrebe mnogo razmišljati o kući, jer je žena ta koja je to preuzela na sebe.

Preorijentacija muža iz osobe čija je preokupacija ovaj svijet u čovjeka uzoritog u vjeri ili u daiju koji će biti spreman nositi teret da've, dio je njene da've i njenog zadatka.

Četvrto: Aktivnosti žene daijke u njenoj kući

- 1- Žena će u kući oformiti manju biblioteku sa knjigama i audio materijalom, koja će sadržavati sve ono za čim ukućani imaju potrebu.
- 2- Organiziranje sedmičnog predavanja unutar porodice na kome će se prezentirati neke jednostavnije stvari: tumačenje ajeta ili Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, sunneta, vježbanje praktičnog izvođenja nekog ibadeta, podučavanje akide, ispravno odgajanje, kazivanje priča i slično tome.

- 3- Popravljanje odnosa sa svim članovima porodice s ciljem njihovog pripremanja za poziv ka Uzvišenom Allahu.
- 4- Poklanjanje pažnje i lijep odnos prema starijima, koji će se iskazivati darivanjem manje knjige ili islamske kasete, pokazivanjem strpljivosti i lijepim ophođenjem.

Drugo poglavlje

*Višeženstvo – blagodat
ili nesreća*

Višeženstvo - blagodat ili nesreća¹

Loša praktična primjena i nepostojanje suštinskog pridržavanja islamskih principa poslužilo je osobama bolesnog srca i neprijateljima vjere da zadaju udarac islamu i ubace sumnju u ispravnost njegovog menhedža ili da to iskoriste za stvaranje pogrešnog razumijevanja islama, što će dovesti do odbijanja i neprihvatanja nekih njegovih propisa.

Jedna od tih stvari svakako je višeženstvo – poligamija. S obzirom na lošu prezentaciju ovog propisa od strane nekih ljudi, mnogi to doživljavaju kao zločin, niskost, uzvratanje lošim na dobro i navode mnoge druge lažne optužbe.

¹ Pripremljeno prema djelu *Fikhus-sunne* od šejha Sejjida Sabika, Allah ga sačuvao, drugi tom; *Te'adduduz-zevdžati fil-islam* od Ibrahima el-Džemela; *Fikhu te'addudiz-zevdžat* od Mustafe el-Adevija; *Fadlu te'addudiz-zevdžat* od Ebu Abdurrahmana; *Ne'am... te'dduduz-zevdžati mi'metun* od Galije el-Džuhadri; *Nidaun lil-džinsil-letif* od Muhammeda Rešida Ride.

Shodno tome osjeća se potreba za potpunim objašnjenjem ovog pitanja kako bi se višeženstvo u islamu prikazalo u svom stvarnom značenju i kako bi ljudi mogli pravilno shvatiti ovaj propis.

Neće nam promaći da neku našu dragu braću upozorimo na određene načine pogrešnog ponašanja prema suprugama i na pogrešne postupke koji su primjetni na ovom polju.

Jednog dana primio sam telefonski poziv od jedne sestre muslimanke koja je, ne mogavši se suzdržati, plakala, a sve to zbog svog muža koji joj danonoćno probija uši riječima: "Oženit ću se drugom... dovest ću još jednu ženu", i toliko na tome insistira da se to pretvorilo u brigu i moru. Ona kaže: "Ako već hoće da se ženi, neka se ženi, ja nemam ništa protiv toga, ali kako da razumijem vrijeđanje tim riječima koje mi upućuje s vremena na vrijeme, kao da mi prijeti zbog nekog zlodjela koje sam počinila!"

Stoga, želja mi je da toj braći oporučim bogobojaznost i lijepo ophođenje s njihovim suprugama. Nema potrebe za bilo kakvom riječi koja bi pomutila lijep porodični ambijent i zbog koje bi se nad njihovom kućom nadvili oblaci sjete i tuge, a sve zbog riječi koje upućuju na odsustvo discipline i mudrosti. Ko želi da se ženi, neka se ženi, ali nema razloga da s vremena na vrijeme supruzi

prijeti s drugom ženom, pa da tu ženu zamrzi – ako se oženi, ili da zamrzi tu odredbu, i tako prouzroči njeno grijеšenje, ili da se u njenom srcu nađe nešto što je oprečno šerijatu.

Prvo: Utemeljenost višeženstva

Allah Uzvišeni kaže:

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ
النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبْعَ ۖ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا
مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ﴿٦﴾

"Ako se bojite da prema ženama sirotama nećete biti pravedni, onda se ženite sa onim ženama koje su vam dopuštene, sa po dvije, sa po tri i sa po četiri. A ako strahujete da nećete pravedni biti, onda samo sa jednom; ili – eto vam onih koje posjedujete. Tako ćete se najlakše nepravde sačuvati."
(Prijevod značenja En-Nisa', 3)

El-Buhari i drugi navode predanje od Urve b. Ez-Zubejra, radijallahu anhu, kako je on pitao Aišu, radijallahu anha, suprugu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi s Allahovim, azze ve dželle, riječima: "Ako se bojite da prema ženama sirotama nećete biti pravedni, onda

se ženite sa onim ženama koje su vam dopuštene", na što je ona rekla: "Sestriću moj, ova je sirotica pod zaštitom svog staratelja u čijoj imovini je imala udio, pa mu se dopala i njena imovina i ljepota i htio je da je oženi, ali da ne postupi pravedno u pogledu njenog vjenčanog dara (mehra) i da joj da dar kakav daje i drugim ženama. Stoga im je zabranjeno da sklapaju brak s tim ženama ukoliko neće prema njima pravedno postupati i dati im najviši iznos dara. Ujedno im je naređeno da sklapaju brak s drugim ženama koje im odgovaraju." Urve uz to kaže: "Aiša je rekla: 'Nakon objave ovog ajeta, ljudi su tražili sud, fetvu od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Allah objavio sljedeće: 'Oni traže od tebe propise o ženama. Reci: 'Allah će vam objasniti propise o njima – nešto vam je već kazano u Knjizi o ženama – sirotama, kojima uskraćujete ono što im je propisano a ne želite da se njima oženite.' Aiša kaže: 'Riječi Allaha, azze ve dželle, u drugom ajetu su '...a ne želite se njima oženiti', kako se neki od vas odnose prema sirotici koja nije ni lijepa, ni imućna. Stoga im je zabranjeno da stupaju u brak sa onima koje žele radi imovine i ljepote, izuzev ako će prema njima pravedno postupati, zato što oni njih ne žele ukoliko su manje lijepe i manje imućne.'"

Šejh Sejjid Sabik, Allah ga sačuvao, kaže: "Prema tome, značenje ajeta je: da se Allah obraća starateljima sirotica, pa kaže: Ako pod zaštitom nekog od vas bude sirotica, pa se

bude bojao da joj neće dati isti mehr kao i njoj sličnim ženama, neka uzme drugu ženu umjesto nje, jer, pošto ih je više, Allah mu time ne sužava prostor jer mu je dozvoljeno oženiti od jedne do četiri žene.

Ukoliko se boji da će biti nepravedan ukoliko oženi više od jedne, onda mu je obaveza zadovoljiti se s jednom ili robinjama koje su u njegovom posjedu."¹

Bilježi Malik u svojoj El-Muveti i En-Nesai i Ed-Darekutni u svojim Sunenima da je Gejlan b. Umejje es-Sekafi bio oženjen sa deset žena kada je primio islam, pa mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Izaberi četiri od njih, a ostale pusti!"

U Ebu Davudovoj knjizi navodi se od El-Harisa b. Kajsa da je rekao: "Imao sam osam žena kada sam primio islam, pa sam to spomenuo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on mi je rekao: 'Odaberi od njih četiri!'"

Bilježe Eš-Šafi'i i El-Bejheki od Nufela b. Muavije da je rekao: "Primio sam islam a imao sam pet žena, pa sam o tome upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i on mi je rekao: 'Jednu pusti, a preostale četiri zadrži!'"²

¹ *Fikhus-sunne*, 2/96.

² Vidi: *Tefsirul-Kurtubi*, 5/17.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odobrio je postupke ashaba koji su bili oženjeni sa po više žena za svoga života, a nisu prelazili četiri, shodno ovom ajetu. Nije potvrđeno da je neko od njih imao više od četiri žene ili da se protivio odredbama islama. Nema sumnje da Poslanikovo s odobravanje postupaka ashaba važi kao jedna od osnova šerijata.

Drugo: Mudrost propisivanja višeženstva

1- Vodenje ratova

Nerijetko opasnost rata zakuca na vrata islamske države. Redovno stradava veliki broj žrtava. Zbrinjavanje udovica koje iza njih ostaju dio je kolektivne obaveze, a njihova ženidba najbolji je vid pažnje koji im se može osigurati.

Praksa prvih muslimana bila je da iskažu počast svojoj braći koji su pali kao šehidi u ratovima tako što su ženili njihove žene i skrbili se o njihovoj djeci; tako su pazili na njihovu (ženinu) vjeru, te izdržavali i žene i njihovu djecu.

2- Očuvanje neporočnosti

Pojedini muškarci, shodno svojim tjelesnim i psihičkim osobinama, imaju veliku snagu potencije koju, možda, jedna žena ne može zadovoljiti, što je posebno izraženo u nekim toplijim predjelima. Umjesto da traga za ljubavnicom koja će ga moralno uništiti, dozvoljeno mu je da svojoj potrebi udovolji na dozvoljen i propisan način.

Da li je bolje za čovjeka, a i za društvo, da se takva osoba okrene nemoralu i rušenju društva ili da mu se dozvoli, iz Allahove milosti, poligamalan način života?!

3- Veći broj žena u odnosu na muškarce

U nekom narodu broj žena može premašivati brojčano stanje muškaraca, kao što se obično dešava nakon ratova. Štaviše, kod većine naroda balans je poremećen u korist ženske populacije, čak i u mirnodopskim uvjetima s obzirom na izloženost težim fizičkim poslovima koji negativno utječu na životnu dob muškaraca više nego na žene.

Ovaj debalans nalaže višeženstvo kao alternativno rješenje za povećan broj žena i moralno očuvanje društva. U suprotnom, žene će biti primorane da se okrenu ružnom i nemoralnom načinu života i gnusnim radnjama, što će dovesti do društvenog poremećaja i moralnog kolapsa, ili da ostatak života provedu u boli i nesreći bezbračnosti. Osim psihičkog poremećaja te populacije, desit će se gubitak ljudskog potencijala koji je mogao predstavljati snagu ummeta i njegov potencijal.

4- Put do potomstva

U životu se možemo susresti sa situacijom da je u bračnoj zajednici žena sterilna ili iz drugog razloga ne rađa, ili je u stanju iz kojeg se ne nada ozdravljenju, ali ona,

unatoč tome, želi da nastavi svoj bračni život, a muž se ne može oduprijeti želji za potomstvom i suprugom koja se može odazvati zahtjevima održavanja kuće.

Pa da li je bolje da muž bude primoran da se složi sa ovom gorkom stvarnošću i nastavi živjeti sa nerotkinjom bez djece, ili sa bolesnom ženom i mnoštvom kućnih obaveza, koje nema ko na sebe preuzeti, i sam se suoči sa ovakvim tegobnim životom?!

Ili je dobro u tome da je napusti iako ona želi da nastavi svoj bračni život i tako je povrijedi tim rastankom?!

Ili je bolje da napravi kompromis između svojih i njenih želja, te se oženi drugom ženom, a prvu zadrži i tako udovolji zajedničkim željama i postigne zajedničke interese?!

5- Različitost u prirodi muškarca i žene

Muškarac, u većini slučajeva, ima veću potrebu za osobom suprotnog spola nego što to ima žena. On je reprodukciono sposoban cijelog svoga života, dok ženu te sposobnosti prate do nekih pedesetak godina kada se obustavlja lučenje jajnih ćelija, a samim tim prestaje i menstrualni ciklus.

Ukoliko žena u ovakvom stanju bude nesposobna za izvršavanje bračnih obaveza, kao što je rađanje i zadovoljavanje muževih potreba, šta u ovom slučaju muž treba poduzeti?

Da li mu je bolje da pronađe drugu suprugu pored koje će ostati krepostan ili da traga za ženama lakog morala?

6- Drugi razlozi:

- ❑ Da višeženstvo bude vid počasti prema nekoj rodici ili vid pažnje i solidarnosti sa nekom bližnjom koja je ostala bez muža usljed njegove smrti ili razvoda, pa se ne može naći niko neoženjen ko bi se o njoj brinuo.
- ❑ Kakva je krivica čovjeka koji je iskušan lošom ženom koja mu danonoćno zagorčava život pa ili će je pustiti i porodica se raspasti i pored djece, ili će se oženiti drugom pored nje. Možda time popravi njeno stanje! Mnoge žene iz straha od dolaska inoće poprave svoju narav i ponašanje prema mužu.
- ❑ Dugo trajanje menstrualnog ili postporođajnog perioda kod pojedinih žena, što je za neke muževe nepodnošljivo. Stoga u ovom slučaju, umjesto problema unutar kuće, višeženstvo dođe kao preventivno sredstvo liječenja.

Ovo je bilo nekoliko uopćenih ili posebnih razloga za propisivanje višeženstva na koje je islam ukazao. Propis nije važeći za posebnu generaciju ljudi, određeno vremensko razdoblje i geografsko podneblje, već je donesen za sve ljude do vremena kada će Allah naslijediti Zemlju i ono što je na njoj.

Želja za očuvanjem ummeta – putem održavanja njenog mnoštva i snage u ratnim i mirnodopskim uvjetima – najuzvišeniji je cilj koji je Zakonodavac postavio.

Posljedice zabrane višeženstva

Višeženstvo u islamu odigralo je veliku ulogu u očuvanju čistoće islamskog društva i njegovoj udaljenosti od društvenih poroka i moralnih padova koji haraju društvima koja ne vjeruju u poligamiju niti je priznaju, zbog čega se suočavaju s kobnim posljedicama svojih pogrešnih uvjerenja. Neke od tih posljedica su:

- 1- raširenost nemorala i bluda,
- 2- zabrinjavajući porast vanbračne djece,
- 3- raširenost tjelesnih oboljenja kao što je sida, psihičkih problema i nervnih poremećaja,
- 4- pogodno tlo za širenje uzroka slabosti i duševne nazadnosti,
- 5- rušenje bračne intime tako da je kompletan bračni život doveden u pitanje i pokidane porodične veze, što je uzrokovalo gubljenje moralnih vrijednosti,
- 6- zatiranje i miješanje očinstva.

Drugo: Sumnje vezane za višeženstvo

Prva sumnja:

Na osnovu Allahovih, azze ve dželle, riječi:

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ

"Vi ne možete potpuno jednako postupati prema ženama svojim ma koliko to željeli" (prijevod značenja En-Nisa', 129), neki su izveli zaključak o neosnovanosti višeženstva, jer ajet potvrđuje nemogućnost postizanja pravednog postupanja.

Odgovor na ovu sumnju:

Kao prvo, zagovarači ove prozirne sumnje moraju znati da Kur'an nije kontradiktoran pa da određena stvar na jednom mjestu bude dozvoljena, a na drugom zabranjena.

Osim toga, pravednost na kojoj se insistira jeste pravednost u izdržavanju, ophođenju, podjeli noći i ostalim vanjskim djelima tako da se u nečemu vanjskom ne daje prednost jednoj ženi nad drugom.

Međutim, pravédnost o kojoj govori prethodno spomenuti ajet, a koja se ne može postići, jesu emotivni osjećaji na osnovu Allahovih riječi:

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا
 كُلَّ الْمِيلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ
 كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٢٩﴾

"Vi ne možete potpuno jednako postupati prema ženama svojim ma koliko to željeli. I nemojte prema nekoj sasvim nagingjati pa da neku učinite kao da je bez muža, a nije razvedena. Pa ako se popravite i Allaha bojite, pa Allah, doista, oprašta i milostiv je" (prijevod značenja En-Nisa', 129).

Ibn Kesir, Allah mu se smilovao, kaže: "To znači: u svakom pogledu nećete moći jednako postupati prema ženama, pa ako budete pravedni u pogledu formalne podjele noći, tj. noć po noć, nećete biti pravedni u iskazivanju ljubavi, strasti i spolnom općenju. To mišljenje zastupaju Ibn Abbas, Mudžahid, El-Hasan el-Basri i drugi."¹

Oni koji vjeruju da pravednost treba da bude također u poklanjanju pažnje, spolnom općenju, osmijehu i ljubavi, bez sumnje griješe.

Sam Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao što prenosi Aiša, radijallahu anha, raspodijelio je jednako i pravedno noćenja kod svojih supruge, a zatim je rekao:

¹ Tefsiru Ibni Kesir, 1/562.

"Allahu moj, ovo je moja podjela u onome što ja posjedujem. Nemoj me prekoravati za ono što Ti posjeduješ, a ja ne posjedujem"¹ tj. upravljanje srcem.

Dakle, vidimo da pravednost na kojoj se insistira jeste ona materijalne prirode i to je ono što je čovjek u stanju uraditi. Ovo ne znači, kao što misli običan svijet, da kada jednoj supruzi kupi cipele, da mora kupiti i drugoj ili drugima, nego znači da svakoj obezbijedi njene potrebe.

Druga sumnja:

Materijal za ovu sumnju nalaze u priči Alije, radijallahu anhu, kako se navodi u oba Sahiha, kada je za života Fatime, kćerke Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zaprosio kćerku Ebu Džehla, pa kada je o tome upoznao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i od njega zatražio dozvolu, on mu je rekao: "Ne odobravam, ne odobravam (i opet ponavljam) ne odobravam, osim ako Ibn Ebi Talib (tj. Alija) želi da pusti moju kćerku, pa se oženi njihovom kćerkom. Ona je dio mene – brine me ono što nju brine i uznemirava me ono što nju uznemirava." Iz ovog događaja zaključuju da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje višeženstvo!

¹ Bilježi ga Ebu Davud. Ahmed Šakir kaže: "Iznac njegovih prenosilaca je vjerodostojan (sahih)."

Odgovor na ovu sumnju:

Ovakva sumnja jedino može proizaći od onih koje slijede hirove i imaju loše i pokvarene namjere. Događaj su skratili na način koji se podudara sa njihovim strastima i pokvarenim namjerama. Kreatori ove sumnje slijede svoje strasti i u to nimalo ne sumnjamo.

Oni ne navode preostali dio hadisa u kojem Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Zaista ja ne zabranjujem dozvoljeno niti dozvoljavam zabranjeno, ali, tako mi Allaha, nikada se neće na jednom mjestu sastaviti kćerka Allahovog Poslanika i kćerka Allahovog neprijatelja." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije zabranio višeženstvo, nego je negodovao da se sastanu kćerka Allahovog Poslanika i kćerka Allahovog neprijatelja u kući istog čovjeka. A ko je on bio? Bio je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čije su riječi presudne u pojašnjavanju halala i harama.

Treća sumnja:

Možemo čuti kako neki govore: Brak sa dvije žene izaziva mržnju među njima, a to se prenosi i na njegovu djecu.

Odgovor na ovu sumnju:

Mržnja i netrpeljivost koja se javlja između inoća sasvim je prirodna stvar koja nastaje kao refleks prirodne ljubomore kod žene. Lijek se zasniva na snazi muževe

odlučnosti i njegovoj sposobnosti u upravljanju porodicom, zatim njegovoj pravednosti među suprugama i nastojanju da se ne povrijede Allahove granice u tome, a ne u zabranjivanju onoga što je Allah muškarcu dozvolio.

Koliko smo puta imali priliku vidjeti da rođena braća žive u međusobnoj svadi i nepodnošljivom nesretnom životu, a na drugoj strani vidamo braću po ocu kako žive u međusobnoj slozi i ljubavi.

Vidimo, dakle, da nije obavezno da se pojavi mržnja i netrpeljivost među djecom samo zato što potječu od različitih majki. Međutim, glavni krivac je neznanje ljudi u pogledu Allahove vjere, te nepoznavanje prava jednih prema drugima i zanemarivanje plemenitog morala na kojem islam potencira u ophođenju starijih i mladih, brata sa bratom, sestre sa sestrom i tome slično.

Što se tiče onih koji zastupaju tezu: "Practiciranjem višeženstva izazivaju se mnogi problemi, a to uistinu ljudima nije potrebno", poput su onih koji osporavaju saradnju sa ljudima da bi se sačuvali problema koje jedni drugima čine!

Ako je primjetno loše ophođenje jedne nedovoljno upućene skupine ljudi na polju poligamije, to ne znači da svaki onaj ko je oženjen sa više žena živi u opasnim problemima i da je sa svojim novim brakom ušao u

neprilike koje nikada neće prestati. Naprotiv, naša svakodnevica potvrđuje da čovjek koji je svoj život uredio prema Allahovoj vjeri koje se dosljedno pridržava, a isto tako i njegova supruga, da problema koje spominju sljedbenici hirova apsolutno nema. Čak ako se i dese, onda su oni mali i neznatni, te vrlo brzo nestaju pred snagom njihove bogobožnosti.

Osim toga, ta crna mrlja koju neki spominju, kada bi se i desila, ostaje zanemariva ako pogledamo u ogromne i značajne koristi koje sa sobom donosi višeženstvo, kao što je već prethodilo u govoru o koristima i mudrostima propisanosti višeženstva.

Četvrta sumnja:

Neki kažu da za višeženstvo mora postojati razlog koji će opravdati takav čin, kao što je mahana pri prvoj ženi, njeno nepodnošenje i slično tome.

Odgovor na ovu sumnju:

Ova tvrdnja se odbija, jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oženio Aišu i Sevdu nakon Hatidže, radijallahu anhunne. Iako je mnogo volio Aišu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oženio je nakon nje još sedam žena. Osim toga, ne postoji nikakav validan dokaz koji bi uvjetovao ispravnost višeženstva.

Četvrto: Važna pravna pitanja¹

Ova pitanja jako su značajna za svakoga onoga ko živi u poligamnoj bračnoj zajednici. Također, na osnovu ovih pitanja, neznalica će saznati s kojom je pažnjom i preciznošću islamski vjerezakon prišao pitanju višeženstva i odredio kurs njegovog ispravnog i poželjnog puta.

- 1- Nije dozvoljeno da žena zahtijeva razvod svoje sestre (inoće) kako bi se muž u potpunosti posvetio njoj:

Ovo se zaključuje na osnovu hadisa koji bilježi El-Buhari od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neka žena ne traži razvod svoje sestre (inoće) kako bi se u potpunosti njoj okrenuo ili da bi se za njega udala, jer njoj pripada ono što joj je određeno."

En-Nevevi, Allah mu se smilovao, kaže: "Značenje hadisa jeste da je stranoj ženi zabranjeno da za svoju udaju uvjetuje razvod od prve žene, pa da sva opskrba, dobročinstvo, ophođenje i ostalo što je uživala razvedena supruga sada pripadne njoj. Takvo zadovoljavanje s onim što je u tanjiru, kako se inače navodi u hadisu, metaforički je prikaz spomenutog značenja."²

¹ Preuzeto iz djela *Fikhu te'udduduz-zevdžat* od Mustafe el-Adevija.

² *Šerhu Muslim*, 3/565.

Hafiz u El-Fethu kaže: "Ibn Abdulberr smatra da izraz sestra u ovom hadisu označava inoću, pa kaže: 'Iz hadisa se može razumjeti da žena ne smije tražiti od muža da pusti njenu inoću kako bi u cijelosti pripao njoj.'"¹

- 1- Dozvoljeno je da se mehrovi supruga međusobno razlikuju, a isto to dozvoljeno je i u pogledu svadbene gozbe.
- 2- Da li čovjek ima pravo da u jednoj kući nastani više od jedne žene?

Ibn Kudame, Allah mu se smilovao, rekao je: "Čovjek nema pravo da nastani dvije supruge u jednoj kući bez njihovog dopuštenja, bez obzira na njenu veličinu (tj. veličinu stana). To je iz razloga što im to pričinjava štetu usljed njihove međusobne mržnje i ljubomore. Zajednički boravak podstiče svađu i prepirku i svaka od njih dvije čuje njegov glas ili pokrete kada je kod druge ili to pak vidi. Međutim, ako su time zadovoljne, onda ne smeta, jer pravo koje njima pripada, kao što je slučaj ovdje, ako žele, one mu mogu oprostiti. Jednako tome, ako su zadovoljne, može spavati među njima pod jednim prekrivačem."²

¹ *Fethul-Bari*, 9/127.

² *El-Mugni*, 7/26; Isto ovo rekao je En-Nevevi u djelu *El-Medžmu'*, komentar na *El-Muhezzeb*, 16/415.

1- Iz riznice poslaničkog morala

Bilježi El-Buhari od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: "Kada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oženio Zejnebom bint Džahš pripremio je gozbu i ljude počastio hljebom i mesom, a zatim je otišao u sobe majki vjernika, kao što je običavao činiti ujutro nakon prve bračne noći. Nazivao im je selam i upućivao za njih dovu, a i one su mu uzvraćale na selam i dovu."

Ovo je bio moral Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i moral njegovih supruga kada bi se oženio novom ženom. Pa ima li ko da se želi ugledati na najbolji uzor?!

1- Koliki vremenski period po ženidbi muž ostaje kod djevice, a koliki kod prethodno udavane žene? Većina učenjaka dijeli mišljenje da kada čovjek kao svoju drugu suprugu oženi djevicu, kod nje ostaje sedam dana, a zatim kod svake žene boravi po jednu noć, a kada oženi prethodno udavanu ženu, kod nje ostaje tri dana, a zatim dijeli noći među njima.¹

2- Kakav je propis kada muž neku od svojih supruga voli više od ostalih? Da li je muževa obaveza da podjednako ima spolni odnos sa svim svojim suprugama?

¹ Vidjeti: *Zuđul-me'ad* od Ibnul-Kajjima, 5/151; *Šerhu Muslimin lin-Nevevi*, 5/644.

Nema sumnje da se pod nemogućnosti pravednosti u Allahovim riječima: "Vi ne možete potpuno jednako postupati prema ženama svojim ma koliko to željeli", misli na nemogućnost pravednog postupanja u ljubavi, spolnom općenju i strasti.

El-Hireki, Allah mu se smilovao, kaže: "Ako bi čovjek imao spolni odnos s jednom ženom, a s drugom to ne bi učinio, ne bi bio grješan."

Ibn Kudame, Allah mu se smilovao, kaže: "Nije nam poznato bilo kakvo razilaženje u pogledu neobaveznosti podjednakog postupanja među ženama u pogledu spolnog općenja i to je pravni stav Malika i Eš-Šafije. Razlog tome je što je spolno općenje uzrokovano osjećajem strasti i naklonosti, a u tome nije moguće uspostaviti jednakost, jer njegovo srce bude naklonjeno jednoj više nego drugoj."

Eš-Ševkani kaže: "Na mužu nije obaveza ravnopravnog postupanja među suprugama u onome što je izvan njegove moći, kao što je ljubav i tome slično."

3- Da li je obavezno jednako postupanje među suprugama u pogledu izdržavanja?

Postoji razilaženje učenjaka po ovoj osnovi, a mišljenje koje prevladava jeste da je obavezno.

Ibn Tejmijje, Allah mu se smilovao, kaže: "Što se tiče pravednosti u pogledu izdržavanja i odijevanja, to se, također, smatra sunnetom ugledajući se na Vjerovjesnika, jer je on bio pravedan u izdržavanju kao što je pravedno dijelio svoje noći, iako su se ljudi razišli o propisu u vezi s tim: da li je bila obavezna ili pohvalna? Isto tako nisu jedinstveni ni po pitanju ravnomjernosti izdržavanja: da li je ono obavezno ili pohvalno? Mišljenje da je obavezno jače je i više odgovara kontekstu Kur'ana i sunneta."¹

Poglavlje: Ko će se, pored Allaha, brinuti za udovice i razvedene žene?

Nema sumnje da ćemo objektivnim i nepristrasnim razmatranjem doći do zaključka da je višeženstvo praktično i trenutno rješenje problema udovica i razvedenih žena. Jer, ko će na početku svoga života oženiti udovicu ili razvedenu ženu, a ostaviti mladu djevojku, osim s određenim razlogom.

Zbog toga, gledano iz ovog ugla, za višeženstvo se s pravom može reći da je lađa spasa koju je islam propisao za rješavanje problema te kategorije žena.

Odbijanje zasnivanja novog braka od strane nekih udovica ili razvedenih žena može se razumjeti kao nanošenje nepravde sebi, svojoj djeci i cijelome društvu.

¹ *Medžmu'u fetava*, 32/270.

Pa šta da radi razvedena žena ili udovica koja je još u mladalačkim danima, a opće je poznato da će je brak zaštititi od nemoralnih radnji i mnogih socijalnih problema?

Šta da radi ovakva žena kada bude, kao u većini slučajeva, na teretu svome ocu ili bratu u pogledu stambenog pitanja i izdržavanja, a bila je u mogućnosti u potpunosti izbjeći probleme takve vrste, da je imalo mudro postupala i prihvatila novi brak.

Zašto mnogi ljudi smatraju, a što je posebno prisutno kod nekih žena, da novi brak predstavlja ružan postupak prema prvom mužu i neuzvratanje lijepim na dobro koje je s njim proživjela? Zaista nam nije poznato odakle su svi došli sa ovakvim pogrešnim i naopakim razumijevanjem. Zar Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ženio žene čiji su muževi umrli, pa da li su one ružnim uzvratile na njihovo dobro? Ako i pretpostavimo da je tako, zašto ih je onda sam Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pomagao u tome?!

Razumna žena jeste ona koja, nakon smrti svoga muža, žuri u novi brak, kako bi sačuvala svoj pogled i svoj spolni organ od zabranjenog.

Zašto neke razvedene žene i udovice smatraju da novi brak možda neće biti sretan, zadovoljavajući se sjećanjem na trenutke koje je proživjela s prvim mužem i prepuštajući

se beznađu i sjeti? Ovo se ne može prihvatiti, a to ne odobravaju ni vjera, ni razum. Da li to one možda imaju uvida u gajb? Zašto je ova neosnovana sumnja nije pratila prilikom prve udaje?!

Višezhenstvo nije omalovažavanje

Pogrešno i nedovoljno jasno gledanje na poligaman život u islamu mnoge ljude navelo je da izjave kako je višezhenstvo omalovažavanje žene, nehuman gest muškaraca, te negiranje dobra i lijepog života iz prethodnog braka. Bez imalo sumnje, u ovome se poznaje neznanje mnogih muškaraca i žena o Allahovoj vjeri.

Spomenut ćemo izjave jednog broja žena koje podržavaju pitanje višezhenstva, a koje, začudo, nisu sljedbenice islama. Pa šta su rekle?

Jedna od njih kaže: "Mnogo je beskućnica među našim kćerima, neprilike su svakim danom sve veće, a malo je onih koji tragaju za uzrocima takvog stanja. Iako sam žena koja gleda te djevojke i srce mi se cijepa zbog njih, koja je korist od moje tuge i sućuti, makar i mnogi drugi osjećali isto što i ja?! Žena je beskorisna ako nema akcije koja bi spriječila takvu nevolju. Bog poživio Tomasa koji je uočio bolest i predložio lijek za nju, a to je da se dopusti muškarcima da stupaju u brak sa više od jedne žene. Na

takav će se način zasigurno riješiti problem, a naše će kćeri postati domaćice. Najveći problem koji se može zamisliti jeste prisiljavanje Evropljanina da se ograniči samo na jednu suprugu.

To ograničavanje je od naših kćeri napravilo beskućnice i natjeralo ih da se prihvate muških poslova. Zlo će postati i veće ako se muškarcima ne dopusti da stupaju u brak sa više od jedne žene.

Ko će procijeniti koliki je broj oženjenih muškaraca koji imaju vanbračnu djecu koja su postala teret i sram za čitavu zajednicu? Da je višeženstvo dopušteno, ni ta djeca ni njihove majke ne bi bili izloženi poniženjima, nego bi bili časni i poštovani. Višeženstvo bi od svake žene učinilo domaćicu i zakonitu majku."

Druga, pak, kaže: "Šta misle kakvo će opravdanje imati veliki broj oženjenih muškaraca koji imaju vanbračnu djecu koja su teret i sramota društva? Da je kojim slučajem dozvoljen poligaman način života, ta djeca i njihove majke ne bi se našli u tako teškom i ponižavajućem stanju, a sačuvali bi svoju čast."

Šta zapadni učenjaci misle o pitanju višeženstva? Mnogi muslimani koji se suprotstavljaju ovakvoj instituciji braka trebali bi se, barem malo, postidjeti njihovih riječi.

Dr. Gustav L'Pen: kaže: "Zaista princip istočnjačkog poligamnog braka predstavlja uspješan sistem koji podiže nivo moralnosti u narodu koji ga sprovodi, jača porodične veze, a ženi daruje poštovanje i sreću koju ne možemo vidjeti u Evropi."¹

Njemački filozof Šopenhauer u svom traktatu "Riječ o ženama" kaže: "Evropski bračni zakoni krivo su postavljeni zbog izjednačavanja žene i muškarca, pa su nas ti zakoni ograničili na jednu ženu i tako nam zaniijekali pola našeg prava. Natovarili su nam obaveze. Trebali su, ako su već dali ženi prava koja mi imamo, isto tako dati joj i pamet koju mi imamo. (...) U onim narodima koji dopuštaju višeženstvo, ženi nije uskraćena muževa skrb, međutim, kod nas je vrlo malo udatih žena, dok je neudatih nebrojeno mnogo. U ovakvom društvenom ambijentu, neudate žene nemaju skrbnika, djevojke iz visokih kruga ostare ozlojeđene i izgubljene, a nejake žene iz nižih slojeva društva nailaze na poteškoće i rade teške poslove, a neke u takvom okruženju i pokleknu te život provedu u bijedi i sramoti. U Londonu je 80.000 djevojaka koje se bave prostitucijom (u vrijeme Šopenhauera), a koje su zapravo žrtve ograničavanja bračne veze sa jednom suprugom i rezultat tvrdoglavosti i zaostalih zamisli evropske gospode.

¹ *El-Mer'etu bejnel-fikhi vel-kanun*, Mustafa es-Sibai, str. 78.

Zar nije došlo vrijeme, poslije svega, da višeženstvo ubrojimo kao relevantnu činjenicu i spas za sve žene? Ako se vratimo osnovi pitanja, nećemo naći nikakvog opravdanja i zapreke muškarcu da se oženi drugom ženom ako je njegova prva supruga oboljela od neke teške i dugotrajne bolesti zbog koje i on osjeća posljedice, ili mu je supruga nerotkinja, ili zbog starosti ne može zatrudnjeti. Mormoni, protestantska sekta koja dopušta višeženstvo, a koja ima crkve u Evropi i Americi, uspjela je u ostvarenju svojih ciljeva jedino obezvređivanjem te strašne metode – metode ograničavanja na jednu suprugu."¹

Britanski književnik Piter Endersel kaže: "Zakon koji brak ograničava samo na jednu ženu i njegovo rigorozno sprovođenje zasnovan je na pretpostavci da je broj jedinki oba spola približno podjednak. S obzirom da stvari izgledaju potpuno drugačije, njegova daljnja primjena znači nesagledivu okrutnost prema onim ženama koje su silom prilika ostale bez muževa."²

Engleski mislilac Spenser u svojoj knjizi "Osnove sociologije" kaže: "Poligamija je nužnost za narod koji se suočava sa gubitkom ljudstva u ratovima, a preostali dio muške populacije nalazi se u bračnoj vezi sa samo jednom

¹ Prethodni izvor, str. 76-77.

² *El-Islamu ve te'adduduz-zevdžat* od Ibrahima en-Ni'me, str. 34.

ženom. Ukoliko neki narod izgubi veći dio muške populacije zbog ratova, a iza njih ostane veliki broj žena bez muževa, nema sumnje da će se to odraziti na opadanje nataliteta. Pretpostavimo da dvije nacije jednakih predispozicija zarate. Nacija koja ne iskorištava cjelokupni potencijal svojih žena u rađanju neće se moći oduprijeti svome neprijatelju čiji muškarci po osnovi poligamnog braka ostvaruju prirast potomstva od svih svojih žena. Kao konačan rezultat nacija sa monogamnim uređenjem braka stradat će pred nacijom koja prakticira poligaman način života."¹

Dr. Bon kaže: "Practiciranje poligamnog braka uvjet je očuvanja nacije."²

Ovo je vapaj razumnih ljudi Zapada nakon što su se suočili sa istinom i uočili razloge rušenja društva i moralne nazadnosti, te opći raspad porodičnog života. Za sve ovo su zaslužni ljudski zakoni koji se u svojoj suštini i formi suprotstavljaju čovjekovoj prirodnoj urođenosti. Allah Uzvišeni kaže:

¹ *Hukmu ibahati te'addudiz-zevdžat* od Ahmeda b. Zejda Alu Mahmuda, str. 18-19.

² *Limazel-hudžumu 'ala te'addudiz-zevdžat* od Ahmeda b. Abdulaziza el-Husajna, str. 31.

وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾

"Allah nije bio nepravedan prema njima, oni su sami prema sebi bili nepravedni." (Prijevod značenja En-Nahl, 33)

Zar se neće osvijestiti intelektualci islamskoga ummeta, koji su opčinjeni zapadnom civilizacijom sa svim njenim greškama i negativnostima, i vratiti se islamskim propisima i njegovim Božanskim principima koji su izvor njihovog ponosa i slave sve do Sudnjega dana. Istinu je rekao Allah Uzvišeni:

فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٤٦﴾

"Ali, oči nisu slijepe, već srca u grudima." (Prijevod značenja El-Hadždž, 46)¹

O muslimani, bojte se Allaha, i pravedni budite u svojim riječima i djelima, pa će vas On na Svoj pravi put uputiti!

¹ *Fadlu te'addudiz-zevdžat* od Halida b. Abdurrahmana.

Treće poglavlje

Ovo je moj

suprug

Ovo je moj suprug

1-Moj suprug je veoma dosljedan u pokornosti Uzvišenom Allahu. Na tom planu podjednako vodi brigu i o formi i o suštini, a ne o samo jednom segmentu, kao što je to slučaj sa većinom ljudi koji pažnju poklanjaju samo jednom od ovih segmenata, a drugi zapostavljaju. Moj suprug se ne povodi za nagađanjima u vezi sa Allahovim naredbama i zabranama. Njegova deviza je – Nema pokornosti stvorenju u griješenju prema Stvoritelju.

2-Lijepog je i plemenitog morala, blag je, ljubazan, prijatan i jednostavan. Njegove riječi su ugodne i privlačne. Ne zna za psovku, uvredu, vulgarne izraze i namrgođeno lice.

3-Ažuran je u traženju šerijatskog znanja, a također i mene podučava tom znanju, podstiče i privoljava na njegovo stjecanje. On voli da meleki upućuju dovu za mene i njega (zbog traženja znanja).

4- On je lijep uzor drugim ljudima. Njegove riječi su u skladu sa njegovim djelima, a djela sa riječima. Trudi se da što više praktikira sve vrste ibadeta.

5-On zna kako se treba ophoditi sa svojom suprugom i kako će pridobiti njeno srce. S puno umijeća, ljubavi i saosjećanja, on ispunjava sve obaveze prema supruzi.

6-Nije poklonik uživanja na ovom svijetu, jer je danonoćno zauzet budućim svijetom. U isto vrijeme ne zaboravlja na svoj udio u ovom svijetu u stvarima koje mu je Allah dozvolio. Njegova deviza je: "Opskrba Gospodara tvoga bolja je i vječna" ili "Ono što je u Allaha bolje je i trajno je".

7-Poznaje propise o odgoju djece i praktično ih primjenjuje. Osim toga, i mene podučava kako da odgajam našu djecu. On nikada ne zaboravlja na djecu i redovno im posvećuje dio svoga vremena.

8-Neprestano me podsjeća na odlazak sa ovoga svijeta, kako se zbog njega ne bih pretjerano veselila niti mu preveliku pažnju pridavala. Također me podsjeća na kabur kako bih se za njega pripremala. Bogobojazan je i čist. Skroman je u pogledu ovoga svijeta i nikada nije nemaran prema Allahu. Jezik mu je neprestano vlažan od spominjanja i veličanja Allaha Uzvišenog.

9-Poznaje vrijednost vremena i njegov značaj.

10-Moj suprug je pun toplih emocija, ljubavi i milosti. Prijatnog je ophođenja i govora i daleko je od grubosti.

Njegove usne opetuju predivne izraze ljubavi i dodvoravanja koji me uvijek razvesele kada ih čujem i povećavaju moju ljubav prema njemu.

11-Vodi brigu o svome izgledu, higijeni, te ugodnom i lijepom mirisu povodeći se u tome za Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.

12-Nikada ne zaboravlja da zahvali svojoj supruzi na njenom služenju, odgoju djece i poslovima u kući, jer to joj daje snage i elana, tako da nikada ne osjeti dosadu i tromost.

13-Održava rodbinske veze, a posebno s porodicom svoje supruge, što za nju predstavlja posebno zadovoljstvo.

14-Razuman je i mudar, smiren i umjeren, a nije lahkouman, nagao, niti razdražljiv. Sposoban je da sam rješava probleme unutar kuće. Postane li nešto od tih problema suviše komplicirano, obraća se stručnim i bogobojaznim ljudima koji su sposobni i voljni pomoći.

15-Pobožan je, mnogo zikri, posti i klanja noćni namaz. Njegova pojava odiše dostojanstvom i smirenošću. U njemu neprestano plamti želja da još više poveća svoju pokornost i uradi još više dobrovoljnih djela.

16-Vjernik je, istinski borac i izuzetno strpljiv. Zadovoljan je Allahovom odredbom i nikada se zbog nje ne srdi. Dovoljna mu je opskrba koju mu je Allah propisao. Jedino za čin žudi jeste vječno uživanje kod Allaha u Džennetu.

17-Pravi je i umjereni nosilac da've: naređuje dobro, a odvraća od zla, i u tome se drži daleko od krajnosti. U da'vi prakticira ispravan i priznat pravac uz umjereno ponašanje i djela koja nisu oprečna šerijatu. Njegov poziv utemeljen je na Kur'anu i sunnetu, a ne na prohtjevima, partijaštvu i fanatizmu.

Četvrto poglavlje

*Žene izražavaju
svoje nezadovoljstvo*

Žene izražavaju svoje nezadovoljstvo

وَأِنْ أَمْرًا خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا ثُشُورًا أَوْ إِعْرَاضًا

"Ako se neka žena plaši od muža okrutnosti ili zanemarivanja..." (Prijevod značenja En-Nisa', 128)

Šta će čestita supruga uraditi ukoliko se plaši muževe okrutnosti i zanemarivanja?

Kako će čestita supruga postupiti ako se između nje i njenog muža ispriječi nerazumijevanje ili neki problem?

Kako će čestita supruga postupiti ako kod muža primijeti nešto što joj se ne dopada?

Kako će se ponašati ako se šejtan ispriječi između nje i njenog muža?

Koji je ispravan šerijatski postupak u slučaju pojave problema u kući i konflikta od strane muža?

Ovo je dio pitanja koja su učenjacima uputile žene, pa kako su oni na njih odgovorili?

Prvo pitanje: Moj muž ne klanja, psuje vjeru i loše se prema meni opihodi, pa kako sam dužna postupiti?

Šejh Ibn Baz, Allah mu se smilovao, kaže: "Ako je stanje tvoga muža zaista onako kako si navela u pitanju, dakle, da ne obavlja namaz i psuje vjeru, on je tim postupkom postao nevjernik, a tebi nije dozvoljeno da budeš s njim u braku niti da s njim boraviš u kući. Dužna si da ga napustiš i odeš svojim roditeljima ili na drugo bezbjedno mjesto, zbog Allahovih, azze ve dželle, riječi o vjernicama koje su bile u braku s nevjernicima:

لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ

"One njima nisu dopuštene, niti su oni njima dopušteni"
(Prijevod značenja El-Mumtehine, 10), kao i na osnovu riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ugovor između nas i njih jeste namaz – ko ga ostavi, počinio je nevjerstvo."

S obzirom da psovanje vjere spada u otvoreni kufr, po konsezusu islamske uleme, tebi je obaveza da ga mrziš radi Allaha, da mu se suprotstaviš i da mu onemogućiš da ti prilazi. A Allah Uzvišeni kaže:

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۖ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ

"A onome koji se Allaha boji, On će izlaz naći i opskrbit će ga odakle se i ne nada." (Prijevod značenja Et-Talak, 2-3)

Molim Allaha, ukoliko si iskrena, da ti olakša izbavljenje od njegovog zla, a da njega uputi i olakša mu pokajanje, jer On je plemenit i iznimno darežljiv.

Drugo pitanje: Moj muž, neka mu Allah oprosti, uprkos svojim mnogim lijepim plemenitim osobinama i bogobožnosti, u kući me potpuno zapostavlja i uvijek je namrštenog lica i mrzovoljan. Možda ćeš reći da sam ja povod tome, ali hvala Allahu i On to najbolje zna, ja izvršavam svoje obaveze prema njemu, nastojim da mu osiguram lagodnost i smiraj i otklonim od njega sve što ne voli, te strpljivo podnosim njegovo ophođenje prema meni.

Kad god ga nešto upitam, ili mu se obratim po bilo kojoj osnovi, ili nešto predložim, on se uzruja i ljutito kaže: "To je besmisleno i glupo", uz dužno naglašavanje da je u društvu svojih prijatelja i kolega veseo i nasmijan. Od njega nisam doživjela ništa drugo osim ukor i loše ophođenje. To me mnogo boli i teško mi je zbog toga. Više puta sam pomišljala da napustim kuću.

Ja sam, hvala Allahu, srednje obrazovana, ali izvršavam ono što mi je Allah stavio u obavezu. Uvaženi šejhu, da li ću biti grješna ako napustim kuću i na sebe preuzmem odgovor

djece i sama se pobrinem za svoj život? Ili da ostanem s njim u ovakvom stanju i zaboravim na govor, zajednički rad i saosjećanja s njegovim problemima?

Recite mi šta da radim? Neka vas Allah nagradi svakim dobrom.

Uvaženi šejh Abdulaziz bin Baz odgovorio je: "Nema sumnje da je na supružnicima obaveza da uspostave lijep suživot, da međusobno razmjenjuju različite oblike ljubavi i ispoljavaju plemenite naravi kroz lijepo ponašanje i prijatan izraz lica, a sve to zbog Allahovih, azze ve dželle, riječi:

وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ

"S njima lijepo živite!" (prijevod značenja En-Nisa', 19), zatim riječi:

وَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ

"One imaju isto toliko prava koliko i dužnosti, prema zakonu – samo, muževi imaju prednost pred njima za jedan stepen." (prijevod značenja El-Bekare, 228).

Zatim, na takvo ponašanje podstiče i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u sljedećim hadisima: "Dobročinstvo je lijep moral", "Nipošto ne

potcjenjuj ništa od dobrih djela, pa i da se sretnoš
radosna lica sa svojim bratom." Oba ova hadisa bilježi
Muslim u svome Sahihu.

Zatim Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi:
"Najpotpuniji iman je onog vjernika koji se najljepše
ponaša, a najbolji među vama su oni koji su najbolji prema
svojim ženama, a ja sam najbolji prema svojim ženama." I
drugi mnogobrojni hadisi koji potenciraju na lijepom
moralu, prijatnom susretu, te lijepom suživotu sa
muslimanima uopćeno, a kakvo tek onda ponašanje treba
biti prema supružnicima i bližnjima?!

Lijepo si postupila u pogledu strpljivosti i podnošenja
muževe odbojnosti i njegovog lošeg ponašanja. Savjetujem
ti da se još više okitiš strpljenjem i da ne napuštaš kuću
zbog velikog dobra i lijepog završetka koji se, uz Allahovu
dozvolu, u tome nalazi, na osnovu Allahovih riječi:

وَأَصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٦﴾

"I budite izdržljivi, jer Allah je, zaista, na strani izdržljivih"
(prijevod značenja El-Enfal, 46), zatim Njegovih, azze ve
dželle, riječi:

إِنَّهُ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٥٧﴾

"Ko se bude Allaha bojao i ko strpljiv bude bio – pa, Allah, uistinu, neće dopustiti da propadne nagrada onima koji dobra djela čine" (prijevod značenja Jusuf, 90), te Allahovih, azze ve dželle, riječi:

إِنَّمَا يُوفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٩٠﴾

"Samo oni koji budu strpljivi bit će bez računa nagrađeni" (prijevod značenja Ez-Zumer, 10), te riječi:

فَاصْبِرْ إِنَّ الْعِقَابَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾

"Zato budi strpljiv, ishod će, zaista, u korist bogobojažnih biti" (prijevod značenja Hud, 49).

Nema smetnje da mu se obraćaš riječima koje će raznježiti njegovo srce i pobuditi u njemu osjećaj poštovanja prema pravima koja imaš kod njega. Sve dok ispunjava važne i obavezne stvari prema tebi, nemoj od njega zahtijevati neke manje bitne potrebe sve dok njegovo stanje ne bude to dozvoljavalo, kada će naći dovoljno prostora u prsima za tvoje učtive zahtjeve. Ako ovako postupiš, nadam se da ćeš uživati u lijepom ishodu svoje promišljenosti i strpljivosti. Molim Allaha da ti olakša svaki hajr i da popravi stanje tvoga muža, da ga uputi na pravi put i da mu podari lijepo ophođenje, vedrinu lica i poštivanje prava. Jedino On može udovoljiti našim zahtjevima i jedino je u Njegovim rukama uputa na pravi put.

Treće pitanje: O svome mužu imam lijepo mišljenje izuzev što nije pažljiv prema meni. Uzrujava se zbog najobičnijih stvari i uvijek se čuje njegov povišeni ton. Nikada nisam čula da je rekao: Allah je tako odredio i uradio je po Svojoj volji, već kaže: "Ovo je tvoja nesposobnost i nebriga", dakle samo me kritizira i ne znam da li će to ikada prestati, pa šta da radim?

Druga se žali i kaže: Moj muž me tuče i kori. Ponekad mi čak i psuje, što vrlo teško podnosim. S vremena na vrijeme dešava se da me žestoko istuče, pa čak i po licu, a sve to objašnjava time da usljed srdžbe gubi samokontrolu.

Rekao sam: Budi strpljiva i lijepo se prema njemu ophodi. Na njegove loše postupke uzvрати dobrim, možda će to na njega utjecati. Iskoristi pogodno vrijeme da s njim postigneš međusobno razumijevanje oko nekih stvari koje smatra nedostacima kod tebe kako bi ga to spriječilo da te tuče, kori ili nešto drugo loše prema tebi učini. Pokušaj mu predstaviti da se radi o tvojoj krivici, jer možda će to kod njega izazvati skromnost i priznanje greške.

Nastoj da zajedno s njim pročitaš ili poslušаш nešto o lijepom moralu, o uvjetima pod kojima se može pristupiti fizičkom kažnjavanju žene ili sličnim stvarima u pogledu kojih kod njega postoji nedostatak.

Naredne riječi posvetit ću tvome mužu, a nakon mene, nađi za shodno da mu se i ti obratiš: Dragi brate, zaista je lijep moral znak čovjekove valjanosti i znak ispravnosti njegove vjere. Štaviše, upotpunjavanje lijepe naravi Allah je odredio kao jedan od ciljeva zbog kojih je poslao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Tako se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Doista sam poslan da upotpunim lijepu narav." U drugom rivajetu stoji: "...plemenitu narav."¹ A od Usume b. Šerika, radijallahu anhu, prenosi se merfu'an predaja u kojoj stoji: "Allahu su najdraži oni robovi koji su najljepšeg ponašanja."²

Od Ebu Derda'a, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nijedna stvar neće biti teža na Sudnjem danu na tezulji vjernika od lijepe naravi. Zaista, čovjek s ljepotom svoga ponašanja dostiže stepen postača i klanjača."³

Šerijat se nije zaustavio na općim tekstovima koji podstiču na lijepo ophođenje prema svim ljudima, nego je u tom pogledu izdvojio žene i lijepo ponašaje prema njima postavio kao mjerilo čovjekovog vrednovanja.

¹ Hadis je vjerodostojan (sahih). Bilježe ga El-Buhari u djelu *El-Edebul-mufred*, El-Hakim i drugi. *Es-Silsiletus-sahiha*, hadis br. 45.

² Bilježi ga Et-Taberani. El-Albani ga je ocijenio vjerodostojnim u djelu *Es-Silsiletus-sahiha*, hadis br. 433.

³ Bilježe ga Et-Tirmizi i Ebu Davud, a hadis je vjerodostojan. *Sahihul-Džami'is-sagir*, hadis br. 5726.

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najpotpunijeg imana su oni vjernici koji su najljepšeg ponašanja, a najbolji među vama jesu oni koji se lijepo ponašaju prema svojim ženama."¹

Dragi brate, supruga je tebi povjereni emanet i zato pazi na nju, boj se Allaha u pogledu nje i lijepo se prema njoj ponašaj.

Od Hidžra b. Kajsja prenosi se da je rekao: "Alija, radijallahu anhu, zaprosio je Fatimu od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je on rekao: "Dajem ti je, ali pod uvjetom da prema njoj lijepo postupaš."²

A da li se u lijepo ophođenje može ubrojiti ženino vrijeđanje, psovanje i proklinjanje ili pak žestoko i bolno udaranje, a posebno u predjelu lica?! Dragi brate, da samo pomisliš na Dan kada ćeš se od nje ili ona od tebe rastati, vjerovatno bi te to navelo da se prema njoj lijepo ophodiš, da budeš strpljiv i da je poštetiš svakog uznemiravanja.

¹ Bilježe ga Et-Tirmizi, imam Ahmed i drugi. El-Albani ga je ocijenio vjerodostojnim, *Es-Sahih*a, hadis br. 284.

² Bilježi ga Et-Taberani u *El-Kebir*, 4/40. El-Albani u *Es-Sahih*a ocijenio ga je vjerodostojnim, hadis br. 166.

El-Hasan je rekao: "S lijepim moralom pođi od svoje porodice, jer među ostalim ljudima malo boraviš."

Brate muslimanu, boj se Allaha u pogledu svoje supruge, lijepo se prema njoj ophodi i s njom uspostavi lijep suživot. Čuvaj se vulgarnih riječi, jer takvo nešto ne može biti sastavni dio morala jednog muslimana. Isto tako pazi se udaranja po licu, jer to je zabranjeno na osnovu Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "...da je ne šamaraš i da je ne ponižavaš."¹

Nanošenje bolnih udaraca također je zabranjeno. Dozvoljen udarac jeste samo onaj koji nije žestok, ali i za njega se postavljaju određeni uvjeti:

- ❑ da supruga ustrajava u nepokornosti prema tebi,
- ❑ da kazna bude usklađena sa vrstom greške. Zato nemoj posezati za dozvoljenim udarcem a da prethodno nisi isprobao druge metode, poput opomene i savjetovanja ili napuštanja u postelji,
- ❑ da imaš na umu da je svrha fizičkog kažnjavanja popravljanje i odgoj, i zato on mora biti blag,
- ❑ izbjegavanje opasnih i osjetljivih predjela tijela, poput glave, stomaka, a također i lica.

¹ Dio hadisa kojeg bilježe Ebu Davud, Ahmed i drgi. El-Albani ga je ocijenio vjerodostojnim. *Irvā'ul-galil*, 7/98.

Znaj, Allah popravio tvoje stanje, da je preče i bolje izbjeci udaranje, iako sa svojim uvjetima može poslužiti kao alternativa. Učenjaci su saglasni da je izbjegavanje udaranja, uz zadovoljavanje prijetnjom, bolje. Ovakvom mišljenju pribjegava se zbog hadisa koji na to aludiraju, kao što su Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Nemojte udarati Allahove robinje."¹

Četvrto pitanje: Moj muž dugo vremena provodi izvan kuće, a čak ni ne pomišlja da sjedi sa mnom ili sa djecom. Gdje su njegove obaveze prema nama?

Druga pita: Moj muž zapostavlja moje pravo u pogledu podučavanja propisima šerijata i jednostavno me izbjegava. Štaviše, pravim planove kako da sjedne sa mnom i objasni mi neko poglavlje ili fikhsko pitanje, ali uzalud. Gdje su sedmične halke koje bi muž vjernik trebao organizirati sa svojom porodicom, posebno ako posjeduje znanje i uključen je u program da've?

Rekao sam: Žena posjeduje čitavu paletu umijeća i slatkih riječi s kojima može načiniti da muž čezne za kućom i da voli sjediti sa svojom suprugom i djecom. Kada žena unutar dotjerane i čiste kuće obezbijedi lijepu i prijatnu atmosferu, to će muža privući da shodno potrebi boravi u

¹ Bilježe ga Ebu Davud, Ibn Madže i drugi. El-Albani ga je ocijenio vjerodostojnim. *Sahihul-Džami'*, hadis br. 7360.

kući. Pored toga, obavezno trebaš tragati za razlozima koji muža sprečavaju da sjedi sa tobom. Možda tvoje ili dječije neumjesno ponašanje ili nepriličan ambijent jeste razlog tome. Ako pri sebi nemaš nešto što bi moglo biti uzrok toga, otvoreno se obrati svome mužu i pitaj ga koji su to razlozi zbog kojih ne želi da sjedi sa tobom i djecom u kući i da vas podučava stvarima o kojim mu je Allah dao znanje.

Ovdje ću se mužu obratiti sa riječ-dvije, a nema smetnje da mu se nakon toga obratiš i ti:

Dragi brate, ukoliko te zalogaj hljeba, ili pak zauzetost pozivom u Allahovu vjeru, odveo od kuće i porodice u tolikoj mjeri da se žena na to žali, znaj da to ne može biti prirodno. Štaviše, nakon izvjesnog vremena primijetit ćeš da si ti u jednoj dolini, a tvoja supruga u drugoj.

Dr. Muhmmmed es-Sabbag, Allah ga sačuvao, kaže: "Poslovi mogu biti raznovrsni i većinom su vezani za ovaj svijet i stjecanje opskrbe. Međutim, postoji jedan vrlo neobičan oblik posla, a on je vezan za da'vu i popravak stanja ljudi. Ovo je pogrešna predodžba da've i rada na njenom polju. Od čovjeka se u prvom redu zahtijeva da popravi stanje unutar svoje porodice. Allah Uzvišeni kaže:

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُورًا أَنْفُسُكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ
وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾

"O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od Vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovjedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršavati" (prijevod značenja Et-Tahrīm, 6),

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا

"Naredi čeljadi svojoj da obavljaju molitvu i istraj u tome!" (prijevod značenja Ta ha, 132).

Ovo zapostavljanje porodice odvest će ga na stranputicu i griješenje i tada neće imati snage da nastavi sa da'vom, jer će ga brzo sputati jezici koji govore: 'Ako si ti iskren, prvo popravi stanje u svojoj kući.' Ovakvo iznimno stanje umanjit će njegov utjecaj na ljude, jer smisao uzora prevazilazi postojanje ovakvih okolnosti. Zahvaljujući tome izgubit će raspoloženje i užitke koje je imao i postat će plodno tlo za razne komplikacije i probleme koji će se ispriječiti između njega i ustrajnosti u da'vi.

Zapostavljanje porodice jeste narušavanje obostranih prava i očigledna nepravda. Jer, kako je moguće da čovjek zatoči svoju suprugu u kući, a on krene za svojim poslom, čitanjem, pisanjem i ibadetom, a zapostavi životnu saputnicu i tako je izloži šejtanskom djelovanju, mislima, samoći i krizama, i ostavi da se utapa u društvo koje ide u drugom pravcu."

Na drugom mjestu on kaže: "Mnogi vjernici, vezujući se za neke opće stvari koje se tiču da've, zapostavili su svoju djecu misleći da time čine časno djelo, a ustvari uveliko griješe. Najpreče je da usmjeravaš one sa kojima živiš i po kojim se prepoznaješ – svoju djecu i suprugu. Njihovo dobro i zlo vezano je za tebe. Možda će ti jednog dana trebati njihovo dobročinstvo i pažnja. Dobro će ti koristiti da do tebe nakon smrti stigne dova nekog od njih i olakšati ti muke i nedaće ili ti poveća stepene na budućem svijetu."¹

Zbog svega toga, dragi brate, savjetujem ti da sa svojom suprugom postigneš dogovor oko stalnog sedmičnog termina, ako je takvo nešto izvodljivo, kada ćeš je kroz knjigu ili audio predavanje podučavati propisima halala i harama. Tako će biti daleko lakše postaviti ispravne smjernice unutar kuće u pogledu odgoja djece, vašeg međusobnog odnosa i drugih stvari. Takođe, nemoj zanemariti svoju djecu. S pažnjom odabrana islamska priča

¹ *Nezaratun fil-usret-il-muslime* (prilagođeno i skraćeno).

privući će njihovu pažnju i iz nje će naučiti određene stvari. Također, neizostavno je pamćenje Kur'ana i podsticanje na njegovo učenje putem različitih vrsta nagrada.

Peto pitanje: Žalim se na hladne emocije kod svog muža.

Rekao sam: Ljudi se mogu svrstati u dvije kategorije: kategorija koja ne zna za nježnost, dozvoljenu zabavu i prijatan osmijeh i druga kategorija ljudi koja je odgojena na ljubavi, naklonosti, lijepoj riječi i toplim emocijama koje su primjetne na njihovom ponašanju i verbalnom izražavanju.

Ukoliko čovjek pripada prvoj kategoriji, bez obzira koliko se trudio, ne može mnogo ponuditi. Međutim, takvom poručujemo da ga to ne smije spriječiti da uputi supruzi lijepu riječ i nježan osmijeh, ili da je obrađuje svojim vedrim i ozarenim licem.

Takvom mogu poručiti sljedeće, a i ti ne smiješ zaboraviti svoju obavezu u pogledu savjetovanja:

Dragi brate! Od Džabira b. Sulejma, radijallahu anhu, prenosi se da mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nemojte nipodaštavati i omalovažavati bilo šta od dobročinstva, pa makar da se obratiš bratu nas mijana lica, jer i to je dobro djelo."¹

¹ Bilježi ga Ebu Davud, a Ibn Hibban ga je ocijenio kao vjerodostojnim (sahih).

Muslim od Ebu Zerra, radijallahu anhu, ovaj hadis bilježi u sljedećem obliku: "Nemojte omalovažavati bilo šta od dobrih djela, pa makar da sretnoš svoga brata vedra lica."

Pa da li postoji bilo ko preči od tvoje supruge da uživa u tom dobrom djelu, u lijepoj i nježnoj riječi.

"Da, uočljiva je velika potreba da na početku svog bračnog života naviknemo svoj jezik na lijepe riječi. Od stvari koje su tijesno vezane za lijepu riječ jeste način njenog plasiranja, koji će, posebno ako je simpatičan, učiniti da utjecaj riječi bude jači i efikasniji. Isto tako neophodno je da mišići svoga lica naviknemo na osmijeh koji će pojednostaviti najsloženija i najkompliciranija pitanja i darivat će nam snagu s kojom ćemo izaći nakraj sa svakom poteškoćom."¹

Zašto se, dragi brate, ne prisjetimo Allahovih, azze ve dželle, riječi:

وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا

"A ljudima lijepe riječi govorite" (prijevod značenja El-Bekare, 83), zatim riječi:

¹ *Nezaratun fil-usretil-muslima.*

"Reci robovima Mojim da govore samo lijepe riječi"
(prijevod značenja El-Isra', 53).

Zašto se, dragi brate, ne prisjetimo Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "Doista u Džennetu postoje odaje čiji se vanjski dijelovi vide iz unutrašnjosti, a unutrašnji sa spoljašnjosti." Ebu Malik el-Eš'ari upita: "Allahov Poslaniče, za koga su one?" "Za one koji govore lijepe riječi, dijele hranu i klanjaju dok drugi ljudi spavaju", odgovori Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.¹

"Koliko sretnih trenutaka, zadovoljstva i pažnje smo izgubili u svom porodičnom i društvenom životu, a bili su nam nadomak ruke samo da je sa usana potekla jedna lijepa riječ. Jedna riječ u stanju je da uradi mnogo toga. Zbog riječi su vođeni ratovi i ona je spajala srca.

U mnogo slučajeva lijepa riječ za suprugu vrednija je od skupocjenog nakita i nove, raskošne haljine. Ljupke emocije koje emituju lijepe riječi hrana su za dušu. Pa kao što nema života za tijelo bez hrane, isto tako nezamisliv je život za dušu bez lijepog i prijatnog govora.

¹ Bilježe ga imam Ahmed, En-Nesai i drugi. Hadis je dobar (hasen). *Sahihul-Džami'*, hadis br. 2123.

Zašto zanemarujemo lijepu riječ unutar porodice, a ona nas ništa ne košta?

Doista, možda je sreća bila skrivena u jednoj riječi punoj predosjetljivosti i druželjubivosti koja je trebala poletjeti sa usana jednog supružnika ka srcu drugog, ili od oca ka djetetu.

Svakako, na nama je da vlažnost svog jezika održavamo Allahovim zikrom i lijepim, medenim riječima, posebno onda kada se obraćamo svojim suprugama, jer istočnjačka žena krajnje je emotivna.

Greška od koje mnogo patimo u našem bračnom životu zasnovana je na pogrešnom razumijevanju ideje kurtoazije. Čak mnogi ljudi padaju u greške koje razaraju njihov porodični život pod izgovorom da nema potrebe za laskanjem. Neko će reći: "Žena mi je izrodila dvoje, troje ili četvero djece, i više nismo mladenci pa da su nam potrebni dodvoravanje, ljubaznost i dirljive riječi – vrijeme toga je prošlo." Ovo je ogromna greška koja za sobom ostavlja tragove bijede i nesreće u bračnom gnijezdu. Toliko je opaka da može poljuljati građevinu porodice i uništiti duševni život djece.

Zašto izbjegavati ljubaznost prema onima s kojima živimo? Zašto ne čujemo lijepe riječi među supružnicima i djecom? Zar ne ostajemo ljudi, bez obzira da li smo

mladenci ili smo zašli u godine i bez obzira imamo li djecu ili ne? Kada bismo se samo osvrnuli na život Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa njegovim suprugama, shvatili bismo da nam može služiti kao primjer ljubaznosti i druželjubivosti. Prema svojim suprugama bio je krajnje ljubazan, a znao je i našaliti se. Trenutke boravka sa njima ispunjavao je prijatnim riječima, toplim pogledom i ljupkim postupcima. Širokogrudno je prihvatao greške svojih supruuga.

Zanemarivanje ženine potrebe za ugodnim emocijama koje se rađaju iz lijepe riječi dovodi do toga da u svojim grudima umjesto srca nosi kamen, što će mužu itekako pokvariti život. Mi ne živimo samo tijelom, već i duhom, a kamen ne zna za duh.

Na blagonaklonom muževom ramenu, uz vedar osmijeh i lijepu riječ, nestat će zamora koji je pratio suprugu, a njeno srce koje čezne za pažnjom i nježnosti osjetit će posebnu svježinu. Brate, zar ne želiš da se malo posvetiš sebi i kreneš stopama Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o kojem Allah, azze ve dželle, kaže:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ

"Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor" (prijevod značenja El-Ahzab, 21).

Zahvali supruzi na tanjiru ukusne hrane koju ti je priredila svojom rukom. Zahvali joj s osmijehom i pogledom punim pažnje i ljubavi. Pohvali je i ističi njene dobre osobine, njenu ljepotu, jer žene vole kada ih neko hvali i to na njih mnogo djeluje. Ovdje se tolerira i laž. U tvojoj bračnoj vezi islam ti dozvoljava različite metode te vrste ukoliko će isto doprinijeti povećanju ljubavi i postizanju razumijevanja.

Priznaj joj svoje zadovoljstvo s pažnjom i služenjem koje poklanja tebi, kući i djeci. Iako je to njezina obaveza u kojoj nema ništa posebno u odnosu na ono što žene obično čine, to se smatra lijepom riječi koja utvrđuje uzroke ljubavi i samilosti.

Uputi joj lijepu riječ, pa makar ne bio u stanju da obezbijediš sve njene egzistencijalne potrebe. To će za nju značiti sreću, a u dubini svoga srca osjećat će toplinu ljubavi, nježnosti i saosjećanja. Kada njeno srce postane nahranjeno ovim utiscima, njihova toplina putem krvi će preći u vene. Stalno će ti biti na usluzi, a u društvu s tobom život će provoditi sigurna i smirena. Uočit ćeš blistavilo kako pleše u njenim očima, osmijeh koji sija na njenim usanama, a njen jezik govorit će o tebi samo lijepe riječi."¹

Šesto pitanje: Žalim se na svog muža koji odbija da snosi troškove moga liječenja, iako sam bolesna, tvrdeći da to ne spada u njegove obaveze.

¹ Prethodni izvor (prilagođeno).

Rekao sam: Iz pitanja se osjeća miris problema i nesuglasica među vama, jer da mu je to namjera, uskratio bi ti bilo koji drugi oblik izdržavanja mimo dodatnih troškova u toku bolesti.

Zato, savjetujem ti da potražiš prave uzroke i da poradiš na njihovom popravku, jer možda se upravo radi o nekim tvojim greškama.

Ukoliko greška dolazi s njegove strane, ovdje ću ga posavjetovati s nekoliko riječi, a ni ti nemoj zaboraviti svoj dio obaveze u pogledu toga:

Dragi brate: Trebaš znati da je ženin^o pravo da nju i njenu djecu izdržavaš u pogledu ishrane, pića, odjeće, stanovanja i ostaloga što podrazumijeva njeno izdržavanje.

Zar ti nije poznato da je muškarac stekao nadređenost i prednost nad ženom upravo iz razloga što je on izdržava? Allah Uzvišeni kaže:

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى
بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ

"Muškarci su nadređeni ženama zato što ih je Allah odlikovao jedne nad drugima i zato što oni troše imetke svoje."
(Prijevod značenja En-Nisa', 34) Također, Allah Uzvišeni kaže:

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ ۖ وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا
 ءَاتَاهُ اللَّهُ ۚ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَّا ءَاتَاهَا ۚ سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ
 عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾

"Neka imućan prema bogatstvu svome troši, a onaj koji je u oskudici – prema tome koliko mu je Allah dao, jer Allah nikoga ne zadužuje više nego što mu je dao; Allah će, sigurno, poslije tegobe, last dati." (Prijevod značenja Et-Talak, 7)

Od Muavije b. Hajde, radijallahu anhu, prenosi se da upitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, koja su prava žene nad nekim od nas?" 'Da je hraniš i odijevaš kao i sebe, da je ne šamaraš i da je ne ponižavaš', odgovori Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem." U rivajetu kod imama Ahmeda postoji sljedeći dodatak: "...i da je ne napuštaš u postelji, osim u svojoj kući. Kako da to radite, a jedno ste se drugome predali u onome što vam je u pogledu njih dozvoljeno."¹

Dakle, njeno izdržavanje je obavezno, a u toku bolesti to je još više izraženo.

¹ Bilježe ga Ebu Davud, Ibn Madže i drugi. El-Albani ga je ocijenio vjerodostojnim (sahih). *El-Irva'*, 7/98.

Zar žena s bračnim ugovorom nije postala tvoja zatočenica? Ne može raditi sve što želi, niti može privređivati, jer je u potpunosti zauzeta obavezama prema tebi. Stoga, na tebi je obaveza da je izdržavaš, jer ako to ne budeš ispunio, šta je onda još ostalo?!

Dragi brate, pokaj se svome Gospodaru, poštuj Allahove svetinje i propise, i boj Ga se u pogledu svoje porodice!

I na kraju, dragi muslimanu, da li si spoznao koje su to osobine čestite supruge?

I ti, sestro muslimanko, da li spoznala kojim se dragocjenim osobinama trebaš okтити da bi bila dobra supruga i brižna majka koja će odgojiti nadolazeće dobre generacije?

Pa kreni s Allahovim blagoslovom i predi na djelo. Allah vas blagoslovio i svaku vam blagodat dao! Allah neka vas sjedini u dobru!

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ

أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٤﴾

"Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini da se čestiti na nas ugledaju!" (Prijevod značenja El-Furkan, 74)

Allahu naš, popravi naše mahane, bogobožnost učini našom opskrbom i neka sav naš trud bude zalaganje za Tvoju vjeru. Na Tebe se oslanjamo i u Tebe uzdamo!

Allahu naš, daruj našim srcima svjetlo koje će nas dovesti do Tebe. Preuzmi brigu nad nama da bismo se u Tebe iskreno uzdali i daruj nam slast poniznosti pred Tobom. Gospodaru naš, oprosti meni, i roditeljima mojim, i svim vjernicima – na Dan kad se bude polagao račun! Neka je salavat i selam na Tvoga vjerovjesnika i poslanika Muhammeda, njegovu porodicu, ashabe i sve one koji ih slijede u dobročinstvu do Sudnjega dana. Neka je hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova!

Sadržaj

OVO JE MOJA SUPRUGA	2
PREDGOVOR	11
UVOD	12
Prvo poglavlje	
OSOBINE ČESTITE SUPRUGE.....	20
Prva osobina	
Privrženost vjeri.....	20
Druga osobina	
Lijep moral	29
Treća osobina	
Stjecanje šerijatskog znanja.....	35
Peta osobina	
Udobrovoljava svoga muža	64
Šesta osobina	
Mužu daje prednost nad sobom	68
Sedma osobina	
Skromnost u imetku.....	76
Osma osobina	
Skromnost na dunjaluku	83

Deveta osobina	
Vodi računa o svom izgledu	93
Deseta osobina	
Zahvalnost	99
Jedanaesta osobina	
Lijep odnos prema muževoj porodici	102
Dvanaesta osobina	
Mudrost i pronicljivost	106
Trinaesta osobina	
Iz oporuke Ummu Ijas vjernica sačinjava program svoga djelovanja	113
Četrnaesta osobina	
Bez potrebe ne izlazi iz kuće	119
Petnaesta osobina	
Pravilno odgaja djecu	128
Šesnaesta osobina	
Vodi brigu o svom vremenu	136
Sedamnaesta osobina	
Ambicioznost.....	142
Osamnaesta osobina	
Razmišlja o Allahu i budućem svijetu.....	148
Devetnaesta osobina	
Strpljivost	153
Dvadeseta osobina	
Misionarka na Allahovom putu	160

Drugo poglavlje

VIŠEŽENSTVO – BLAGODAT ILI NESREĆA ...168

Treće poglavlje

OVO JE MOJ MUŽ.....197

četvrto poglavlje

ŽENE IZRAŽAVAJU SVOJE NEZADOVOLJSTVO. 202

SADRŽAJ.....226

